

నరికపాటి వికాసశ్రవణం

3127
—
RUP

CH
M
3/4

894. 8132
GAR

గరికపాటి ఏకపాతలు

గ ప టి

గ ర క పా టి

కవరత్న  బుక్స్ ట్రస్ట్
హైదరాబాద్ * విజయవాడ. 2.

సథమ ముద్రణ : ఏప్రిల్ 79

వెల: 11-00

ముద్రణ :

గ్రామ స్వరాజ్య, విజయవాడ-2

చా క లి తి మ్మ డు

[బుర్రమీసాలు - గిరజాల జట్టుమీద తలగుడ్డ -
మెడలో కంటె - చేతుల బన్నీను - ఎగదోసిన పంచకట్ట -
భుజమ్మీద వేలొడు తున్న చిన్న మూట - తిమ్మకు బలం
కరణలు - వెక్కి వెక్కి వీడుస్తూ... యోధ్యావగరంలో
రానుచంద్రుని అంతఃపురవ్యా ముదాళా వచ్చాడు ...
ముక్కు చీదేశాడు]

తిమ్మకు :- తల్లిలాటి నీరమ్మారు - ప్రజల్ని కన్న
బిడ్డలకన్నా ప్రేమగామానే మహా ప్రేమితి... నీరమ్మారు -
ఎల్లిపోయారు ... అన్నయ్యం పుత్ర అన్నయం - నువ్వో
డయ్యా నన్నావదానికి ? [ముక్కుచీదేస్తూ కొంచెం లోపలకు
వెళ్ళాడు] పావం...నిండు చూలాలు - ఇయ్యలో రేపా

వండంటి బిడ్డనికనే కన్నతల్లి నీతమ్మను... కారడవు కంపి...
సంపించటం ... పాపం గదటయ్యా! మహాపాపం ! అహే!
వుండవయ్యా సెబుకాను చాకలి తిమ్మణ్ణి... ఎరుగ రాయెటి!
గొప్పోరి మురికిని కడిగేవాణ్ణి ! గురుతు పట్టలా!
అహే. యాడకంటావేంది నోకరూ? రావయ్య తండ్రి కాడికి-
ఎందు కంటావా? ఒరిసీతల్లి సిగతరగా! తెలుసుకుంటే...
కడుపు తరుక్కుపోతావుంది గదాంట - అన్నానయ్యా!
అన్నాన. అంటే ఆమెయిన ఆమ్మగోరిని. అడివికిపంపెయ్యటమే
నాంట రాజనీతి! మంచి సెబ్బర గూడకండా ... పాపం
వున్నెం యికారించకండా నంపెయ్యడమేనాంట. రాజులు
జేసేదని? అందుకే ... పోతున్నా ... రామయ్య తండ్రి
కాడికి. అడిగేత్రానో- కొరిగేత్రానో... ఇంటావుగా... [కొంత
దూరం వెళ్ళి, భవనమంతా పరికించి చూశాడు]

తల్లిముండ మొయ్యా! నోకరూ? రాజభవనాలు ఆరా
శం మటుకు పెరిగాయిగాని. బుద్ధులు ఎదగలేదయ్యా! అసలీ
గోడల్లో కూకున్న ప్రతి యిటికీ బిళ్ళకూ. నీతమ్మోరి బతుకు
తెలుసునయ్యా! ఆతల్లి కన్నీటికతలు ఎరిగినయిటికలు... కన్నీ
ళ్ళెట్లు కున్నయ్ నోకరూ! ఊకొండర్రా! వూకొండి -
అద్దదేమీలో వచ్చినచావు, వూకొమంటే- వూకొరు: గోడలూ
యేడిసి- గోదరాలు యేడిసి - పశువులూ యేడిసి - వచ్చి

జాతులూ యేడిసి- నన్నూ యేడిసిత్తుక్కరుగందా! కాళ్ళటం
 లేదు. కడుపు సెద్దవైపోతంది. పూకుతోండరా! ఏడుస్తూ
 ముక్కు చీదేశాడు. గుడ్డతో తుడుచుకున్నాడు] అరరరే...
 మీరూ యేడుతున్నారా? సెట్టుసీమలూ - పూలూ పుట్రా
 మాతల్లి కోసం బెంగెట్టుకుంటే మారాజాకి మటుకు సీమకుట్టి
 వంత కాధ లేకపోయేనే- ఇడ్డూరంగాపోతే- యింత దారుణా
 నికి పూనుకున్న ఆ పెద్ద మడిసికి జాలిమటుకుంటదా యేటి?
 [ముందుకు వెళ్ళాడు]

అయి బాబోయ్! రామయ్యతండ్రి కూకున్నాడు. తల
 పట్టుకుని... కాళ్ళూ నేతులూ ముడేకుకుని కూకున్నాడు-
 దండాలు బాబయ్యా! [చేతులు జోడించాడు. యెదుటపడి
 నాపేరు తిమ్మడు బాబయ్యా! నేనేం ఎర్రరావుణిగాను. ఏలు
 కోటానికి అన్న తిమ్మణ్ణి బాబయ్యా! తప్పయిపోయింది.
 (చింపలేసుకున్నాడు) ఓమాట అడిగిపోదామని వచ్చాను.
 అసలా మహాతల్లి చేసిన తప్పేంటో...యిని పోదామని
 వచ్చాను బాబయ్యా! తమరు శాంతమూరుతులు- అవతార
 పురుషులు - తండ్రిమాట పాటించటానికి, పద్దాలుగేర్చు
 అతణ్ణి వాసంలో ఉండారుగందా! తొందరపడ్డారండి బాబూ!
 అమాటే అనమోకండి. కడుపు మండిపోతుంది- ఎందుకంటూ

రేండి రామయ్యతండ్రి? తాళిగట్టారుగదా! కలంబ్రాలు
పోశారుగదా! అత్తొరింటో తిని కూకొవలసిన సీతమ్మారు
మీతో బాటు. వద్దాలుగేళ్ళు అడవుల్లో గడపాల్సిన కర్మేండి
బాబూ! అనువంటి మంచిమడిసిని అనుమానించటానికి మన
సెట్టాబిప్పింది రాబూ? అవమానం మొయ్యలేకనేగద.
అగ్గిలోదూకి ది. మొణునుక్కుకుదుటపళ్ళేదా బాబూ! నిప్పువంటి
సీతమ్మారి మీన నీలావనిందలు మోపితే కట్టాలు తప్పవు.
బాబయ్యా!

ఏం కేత్తారు? పేణం తీత్తారు. అంతేగా మీవని?
అదేగా తవరికి తెలిసినవని? అసలే విచ్చి జనమంతా రావుకు
దేవుడంటున్నారుగాని. బాబూ అనువంటి మంచిబుద్ధులు
తవరికి మచ్చుకై నా లెవ్వేండిబాబూ! సల్లకొచ్చి ముంత
దాచేయవ్వారం... ఈ తిమ్మడికి గిట్టదు. రామయ్యతండ్రి!
మంచిగానీ... సెడుగానీ... మొఖాన పగలగొట్టటమే నాకు
తెలుసు. యధవనాయాళ్ళంతా రాజరాజ్యం అంటున్నారు
గానీ కాదు బాబూ యిది. రావరాజ్యం కానే గాదు. [ఎవరో
కొట్టినట్లు. బాధగా చెంపచేత్తో బట్టుకుని "అబ్బా!" అని
కేకబెట్టాడు.

కొట్టారా బాబయ్యా! నిద్రం మాట్లాడినందుకు నిట్టూరం

నా సొంపమీద అంటుకుంటదని నాకు ముందే తెలుసు. రామ
య్యతండ్రీ! కొట్టండి. ఇదిగో రెండో చంప సూత్రారేం? ఏదో
గొప్పారనీ... బీదాబిక్కి జనాన్ని తండ్రీలా సూత్రారనీ...
ఇంతకాలం మీ తప్పలన్నీ యీ గుప్పెట్లో కప్పెట్టి వుంచా
నుగా బాబూ! యెందుకు సెయ్యలేదండీ? ఒకటా? రెండో?
మూడో? లెఖైయ్యటానికీ! ఎవరు రాజయ్య తండ్రీ! జాతి
తక్కువే - అందుకని... మన రాజ్యంలో ఎవరూ నిజం
మాట్లాడగూడదాంట? అసలు నిజం మాట్లాడకపోతే మడిసి
బతుకెందుకు బాబయ్యా! తగలెయ్యటానిక్కాపోతే! చంకన
వున్న మూట క్రిందపెట్టాడు. మరోసారి తలగుడ్డ సరిగా
చుట్టి. మీసాలు సవరించుకున్నాడు. ఇయ్యాల పత్రేకంగా
మీ యవ్వారం తేల్చటానికే పరిగట్టుకుని వచ్చాను
బాబయ్యా!

మనలో మనమూట నీతమ్మారు చేసిన తప్పేంటి
బాబూ! రావణానురుదైత్తుకెళ్ళాడనీ రాసి రంపానపెడితే...
అగ్గిలోదూకి ప్రెతి తనం రువుజాదీనుకు దే మహాతల్లి మల్లా
అనుమానం యెందుకొచ్చింది బాబూ అవిఁగోరిమీన" అర
రరే... అడదంటే ఎంత అలుసై పోయింది? ఎంతపలచనై
పోయింది? మొగుడై పోయ్యారు గనక తవఁరు బెట్టివ అర
ళ్ళన్నీ పడ్డదిగానీ... ఇంకో తల్లయితే మూర్ఖమృగాడా

కాపరం సెయ్యదు బాబూ యినువంటే మొగళ్ళతో అమ్మ
తవఁర్ని కట్టుకున్నాక జానకమ్మ ఏం నుఖపడ్డది సెప్పండి?
తవ్వలు సెయ్యటం సాజమే రావఁయ్య త.డి)! దాన్ని దిద్దు
కుని. తొణుకూ బెణుకూ లేకుండా కాపరం నెట్టుకెత్తానే
మడిసి బాబూ! ఆ మడిసిలోనే మహత్తుటది, బాబూ! ఆ
మడినే ఎదుగుతాడు బాబూ! ఆకాశంలో ఎలుగుతాడు.

భరతయగోంకి...పట్టం గడతన్నారని తెలిసి - కన్నీ
కెట్టుకోలేదా తవఁరు? పద్దాలుగేళ్ళు రాజ్యం తమ్మయ్య
నేతిలో వూతే...మల్లా మీనేతి కొత్తవోరాదోనని... బెంగె
ట్టుకోలేదా? కన్నోరిమీస అలిగి - అరిన్నం ఎల్లాదుగానీ..
కన్నయ్యమాట కాపాట్టానికెల్లా రాంట? మాటలురాటం
లేదుగాబాబూ! సవతల్లి కొడుకు...రాజై పోతన్నాడని -
యీనుతో... ఆసూయతో మరిసిపోయానికి... మత్తుపానీ
యాలు తాగీతాగీ... మంచితనం మరిచి పోయ్యారుగా
బాబూ! నీను లేపోతే...ముద్దెత్తా? ఆవులూ - ఆడవి
పందులూ - జింకలూ - లేడిపిల్లలూ - బరికాయా బాబూ
మీబాణాల తాకిడికి? వద్దన్నా...కద్దన్నా యినిపించుకో
కుండ...పాపం...నీతమ్మారికి తినిపించలేదా కాలినముక్కలు
మాట్లాడరేంబాబూ? ఇయ్యన్నీ అబద్ధాలేనా?

కట్టుకున్న నేరానికి... నారసీరలేకట్టుకుని... నానా అగ
చాట్లువడింది - సీతకూటపర్వతం కాడికి ... పాదుకలకోసం
భరతయ్యైతే... ఏవఁన్నారు? పాదుకలకోసం ... ఇక్కడి
దాకా వచ్చావా తమ్ముడా! అక్కడే ఆడిగితే... పాదుకల
తోబాటు - పీఠసభ... సీతను గూడ యిచ్చి వుండునే.
అన్నేదా రావఁయ్యతండ్రి! [మళ్ళీ దివచేత్తో పట్టుకున్నాడు
అశ్రుపూరిత నయనాలతో]

రావఁయ్యతండ్రి! తవఁరు నన్ను సెంజమీనే కొట్టి
గలిగారు... కాని... ఆయేల... సీతమ్మా... మీగుండెలమీన
కొట్టిందిగా బాబూ ఒక్కమాటతో? అదీగుతులేదా
మీకు? తవఁరు మగయేశంలోవున్న ఆడమనిసి! అని... ఆరల్లి
కోపగించుకోలేదా! దివ్వడు మాటలు వినేసెడ్డ అలవాటు
తవఁరికి సిన్నప్పట్నుంచీ వుండనే వుంది... సెట్టుసాటున
దాగి... వాలిని సంపారు. ఇళామిత్తుకుడు యిగ్గెం కాపాట్టా! కి
ఎంతమందినో హత్తెచేశారు - ఇంకెంత మందినో మట్టుబెట్టా
రుగా... మాట్లాడితే... "దుష్టశిచ్చణ- శిష్టరచ్చణ" అటారు -
ఆ రొంటికోసం పెణాళితియ్యాలా రామయ్యతండ్రి!
మాత్తులేదాంట? [నెత్తిమీద ఆరచేత్తో బాదుకున్నాడు]
నాలెలివి మండిపోను... తవరికాడ మాల్ గనక వుంటు...

నీతమ్మ బాడగోసం... హనుమంతుణ్ణి ఎందుకు పంపుతారు ?
ఆవెగోరు ఎల్లినదాకే తెలవకపోయే - తెచ్చుకునేదారి
తేకపోయే... తవరి మాత్తు యింకేంది బాబా ?

అదికాదుబాబూ ! నాపుద్దేశం అదికాదు... అవమా
నించటానికి అయితే... పేదలెందుకు తీత్రాను రావఁజూ
బాబూ ! కావాలంటే తీసుకోండి - కాని... బాబూ ! మా
తల్లి నీతమ్మను మల్లా యింటికి తీసుకురండయ్యా ! జానకమ్మా
కంటిసీరుకు... ఈగడ్డ తరితే కరిగి ... వొయ్యాలై పొద్ది
బాబూ ! రొండుగా చీలిపోద్ది - ఆయమ్మ కడుపుచుంట
రగిలితే... కట్టణమంతా అంటుకుంటది రామఁజూతండీ !

“ఏవఁన్నారు ? ఆరల్లి తప్పచేసిందా ? యాజ్ఞాశక్తి
దేవమ్మా నిష్ట గందా బాబూ ! నిండు చూలాలు మీన
స్థలాపనిండలు మోపటం... నిజంగా పాపం బాబూ ! అదే
మన రాజ్యానికి కాపం... అన్నాను బాబూ ! అన్నాను - అంత
మాత్రాన ఇ టోంది నెట్టఁజూటమేనా ? నాయాన్నాయాలు
నూడక్కరేదా ? మంచో - నెట్టో యినక్కరేదా ? అడవి
గందాని... అటునుగా వడుది గందావి ... నేరంమోపు

తారా! నన్ను సీల్చెయ్యండి- కాల్చెయ్యండి. లేవారే...
పూళ్ళోనించి దూరంగా తరిమెయ్యండి. కాని... కాని... ఆయ
మ్మను సంవకండి బాబూ! సంపితే పుష్కమనరకం తప్పదు
రావయ్యతండ్రీ! తప్పనే తప్పదు-

సెబుతాను రావయ్య బాబూ! ఎదుకన్నానో యివ
రంగా బెబుతాను. ఆయేల... పూరంతా పండగ మా ఆడ
దానికి నాకూ మటుకు తగాదా. తవరికి తెలుసుగా బాబూ!!
మాలచ్చివి- దాన్ని ఎంత ప్రేమగా కట్టుకున్నానో
ఎరికేగా బాబూ నగరానికి? ఒకరిమీస ఒకరికి
మనసుకుదిరింది. మోజు పెరిగింది. సరేసంటే సరే అనుకు
న్నాం. కాని... దానయ్య అదే బాబూ. మాలచ్చివి.. ఆయ్య.
మూడేలు ముల్లెపూపందే... పిల్లనియ్యనని వట్టుబడితే తల
తాకట్టుబెట్టి తాళిగట్టి ఆలినే జేసుకున్నాను. రావయ్య
తండ్రీ! మాలచ్చివి ఏవనేదో తెలుసా బాబూ "ఒక
తిమ్మయ్య మానా! నువ్వేడకీ యిల్ల మాక గా! ఎత్తే సెల
కూడా వదిలి వుండబుద్దెయ్యదు- బద్దరట్టకు ముద్దెత్త బుద్ది
కాదు. ఎల్లమాకరా" అని యేడినేది బాబు న్నా మాలచ్చివి!
అనువంటి మాలచ్చివికి మొణును మారింది. పక్కింటి
పోలిగాడితో వరాశకాలకు దిగింది. ఆయేలరేత్తిరి. మాల

మరోమడిసి దొరకలేదా బాబూ! నేనాపతులూ- రాజ
భటులూ కసాయోళ్ళు మన సగరంలో కరువయ్యారాని?

నిప్పులేందే పొగ రాదంటారు. నీరు పల్లమెరుగు-నిజం
దేవుడెరుగు, అంటారు. తవడ దేవుళ్ళు- రావణయ్యతండ్రీ!
నిజం తెలివదనమోకండి- లచ్చవణ్యనే సంపటానికి పంప
టంలో మీ అనుమానం ఏంది బాబూ! మూట్టాడలేరు.
తల్లపైకెత్తలేరు- గుండె నిబ్బరం చేసుకోలేరు- సెణ్ణా సెణ్ణం
సివికి, సితిలామండే గుండెమంటను ఆరువుకోలేరు. నా అను
మానవే- మీ అంగీకారం- అంతేనా రావణయ్యతండ్రీ!
అంతేగా! అంతేనా బాబూ అంతే—

నిన్న ముట్టుకుంటే సెయ్యికాలద్ది- తప్పు ముట్టుకుంటే
యివరం తేలుద్ది- ఇప్పుడదే జరిగింది. జరిగింది గనక అదే
అయితే... మరి మాతల్లి నీతమ్మగూడ... మాలద్దీ... లాగే
(ఐంపలువేసుకున్నాడు) తప్పు రావణయ్యతండ్రీ! బేటి కన
గూడదు అంటే నలుగురూ యింటారు- యింటే... నడి బజా
ర్లో నొవ్వుకుంటారు. నొవ్వుతే దేవుడవ్వాలిస రావుడు...
రాయిలాగే అయిపోతాడు- అయితే... తొందరపడ్డారు.
అగడ్త కానం లచ్చకణ్య బయలుదేరినప్పుడే అనుకున్నాను

బాబూ ! ఏదో కీటుకుందని.. లోగుట్టు పెరుమాళ్ళకే ఎరక రావయ్య తండ్రి) —

అసలు మీనాన్నగోరు... ముగ్గురుతో సరిపెట్టుకుంటే ముచ్చటగానే వుండేది - కాని మూడొందల యాబయిమందిని కట్టుకున్నాడు - అట్టుడికినట్టు వ్రుడికిపోయింది అయోధ్య నగరం - ఇకతవారు ? ఎంతమంది లేరు ? నీతమ్మగారే ... గడవదాటలేదు గనక... సరిపోయింది ... అదే నగరంలో పోక్కిలే - అదే వాడవాడలా యెక్కిలే ... పరువేంగాను ? రాచరికపు మరేదలేంగాను ? సెప్పండి బాబూ ! సెప్పండి -

అదేరామయ్య తండ్రి ! అదే మనరాజ్యంలో కృతి మడిసి గుండెలో రగిలేమంట - అదే కడుపు మంట - పనువు బట్టలై నా మాంశకపోయే - పెళ్ళిముచ్చటన్నా తీరకపోయే - అచ్చవయ్య నీటుక్కున పయనమయ్యాడే రాటానికి - ఓ మాట పెళ్ళాన్ని అడిగడాంట ! సెప్పదా బాబూ ! ఎంత యిదిలే పోతే... యంటబడి వత్తాడు ? అంతదూం యెందు కులే రావయ్యతండ్రి ? తవారు నీతమ్మారిని సంపి రమ్మని పంపారుగదా ? మరిసంపలేదేం !

అయ్యో నా సావిరంగా ! అదీ తెలివదా రామయ్య గోరూ ! మరి ఏంతెలుసు బాబూ తవారికి ? కన్నతండ్రి

మాట... తవరన్నా కాపాడుకున్నారగానీ... మరి ... అన్న
సెప్పినమాట... యిన్నాడా లచ్చవయ్యా? వదిల్చిడిసిపెట్టి
వచ్చేశాడు - పిచ్చిచూరాజాలు గానుట్టి నమ్మారు - అసలు
ఎవడే మాటసెబితే ... ఆమాటినటం - అర్జుసెప్పినట్టు
సెయ్యటం మీకు అలవాటు బాబూ!

ఇంకొమాట అడిగి యెల్తాను రావయ్యతండి!
ఆయాల తవరు గుర్తాన్ని వదిలితే ... దాన్ని కట్టేసింది
ఎవరని? బుడతలు - ఆరల్లి కొడుకులు - లచ్చవయ్యా
యిద్దానికల్లి - ఇద్దరికీ తగలకండా బాణాలే త్రంటే... బుడ
తలు లచ్చవయ్యా నేవన్నార బాబూ? గుడ్డోడన్నార -
మొల్లకన్నులోడు అన్నార - వయసుముసిరి - మనకొచ్చిందని
ఎగతాళి చేశారు - ఇంతింతబుడతలు పడగొడితే - గమ్మున
నేలకొరిగాడుగాని... ఆళ్ళ వంటిమాడ ... యీగవాలకండా
చూశాడుగా బాబూ లచ్చవయ్యా! ఇదంతా ఏవంటారు?
కన్నప్రేవక కాదంటారా? కడుపులో నుంచి పొంగుతున్న
మనుకారం కాదంటారా? ఇదంతా యిదికాదంటారా?

ఇదంతా... యిదే కాదంటారా?

అవునుబాబయ్యా! ఏది ఏమైనా బేటికంటానికి... ఈ
తిమ్మడెవరు? జాతితక్కువోడు - నీతిమూలినోడు - నిభం

మాట్లాడే యధవ - అంతేగా రామయ్యతండ్రి! గొప్పోరి
బతుకులు యెంత అడ్డదిడ్డంగా వున్నా - దేవుళ్ళయిపోతారు
బాబూ సిటికెలో - కాని...మేవు? అన్నింటికీ కరువుపడే
వోళ్ళం...మంచితనంతో బతుకుల్ని యీడుసు ప్రయ్యే
వోళ్ళం - లోకం దృష్టిలో రాళ్ళలాగనే మిగిలిపోతాం
బాబూ! దేవుళ్ళపేరుమీన సెలమణి అయ్యే మీబోటి
వోరికాళ్ళకింద నలిగిపోతానే వుంటాం - కాని...రావయ్య
తండ్రి! ఇప్పుడు గాపోయితి - ఎప్పుడైతే...ఈనిజం బేటి
పడితే - దేవుళ్ళు - రాళ్ళు ఒక్కటే అని ... ముందు
తరాలవారు గురుతుబడితే - మన పేరులు సెరిగిపోతాయ్
బాబూ! మన కతలు మూరిపోతాయ్ - మనగురుతులు మాసి
పోతాయ్ - క్రిందకు వంగి మూట ముల్లీ చంకన తగిలించు
కున్నాడు-]

నేనంటం లేదు రావయ్యతండ్రి! లోకం అంటంది -
నీతమ్మాకు బేటికెల్లగానే - మనిటో ఎలుగు ఆరిపోయింది.
మొగుడూ పెళ్ళాల మద్దెన... యెన్నోతగాదాలు వత్తాయ్
బాబూ! వాటిని గుప్పెట్లో బెట్టుకుని...గుండెల్లో దాన్ము
పోతే...ఎరితైపోతాం. కుడితిలో బడ్డ ఎరికలా కొట్టుకులాడ
తాం - అంతే బాబూ! కట్టాల్లోనూ - నుఖాల్లోనూ తోడూ

నీడగా వుంటానని... బాస చేసి... బాసికం కట్టిన... మొగుడు
 ఆడదాన్ని నీశకంగా సూత్రే... ఆడు తరతరాలకూ మడిసికానే
 కాడని... ఈ లోకం అంటాది రామయ్యతండ్రీ! అప్పుడు ...
 నెత్తీ నోదూ బాదుకున్నా... పోయిన పెళ్ళాంగానీ- పోగొట్టు
 కున్న పరువుగానీ... తిరిగి రానేరావు బాబూ! వత్తా!
 [అంటూ రెండుచేతులు కలిపి... నమస్కరించి ... చరచరా
 బయటికి వెళ్ళి పోయాడు.]

—: స మా ప్రం :—

విచిత్ర యముడు

[ప్రాంతం వదైవా కావచ్చు- సూటూ- బూటూ-
హేటూ- నల్లని కళ్ళదాళు- చేతిలో హేండ్ స్పిక్- విచిత్ర
యముడు ఆధరగాలు- అప్పుడప్పుడూ హేటుతీసి వుంగరాల
జాట్టు పైకి ఎగురవేసే ఆలవాటుమాత్రం వుంది. ఆతని
ముఖంలో ఆనందచ్ఛాయలు కనిపిస్తూన్నాయ్- ప్రకృతి సౌంద
ర్యాలు చూస్తుంటే... ఆ సారవశ్యంలో ఒక్కచోట ఆగిపో
యాడు]

రులు బట్టి - వరుగులు దీయుచున్నారు. [ఇంకా కొంతదూరం నడిచాడు - తీగ కాలికి తగిలినట్లు ఆగిపోయాడు]

అహ! నదీనదముల సమూహము! సమైక్యతలేని గ్రామసీమల నేకముచేయు వ్రావాహము - అగాధములు తొంగినవా? సముద్రములు వుప్పొంగినవా? ఏమీ... జల చరములు - ఆంకా జలమయము! ప్రళయము (ఒక్క నిమిషం పరీక్షించాడు) అయ్యారే! ఇక్కడ ప్రకృతి ప్రళోపించినది. పల్లెలనూ - ప్రజలనూ. పశుగణములనూ... నీటముంచినది! సందియములేదు. ఈ ఘోరవిపత్తుకు హేతువేమైయుండునో... ఈ గుట్టలనెక్కి తరంగములపై - మృదంగముల ధ్వనుల కారణమవలొకించెదగాక... (అంటూ - ఎత్తుగావున్న ప్రదేశము మీద కాలుమోపి - కంగారుపడి... "అయ్యారే" అని పెద్దగా అరిచి వక్కకు తొలిగాడు] అయ్యారే - ఇది శవములగుట్టయని... ఎరుంగకయ్య... కాలుబెట్టి కంగారుపడిపోయితిని... నా అసమర్థతను - అజ్ఞతను తిలకించిన సాటివారలు నవ్వకుండురా?

ఆ... నవ్విన నవ్వనిమ్ము... పరిహాసించిన పరిహాసించనిమ్ము - ప్రాణములన్న పరమాత్మునికై ననూ నుంతభయములేకుండునా? రవ్వంత గగుర్పాటు కలుగకుండునా?

అహ! బిడ్డలకు దూరమైన తల్లులు- తల్లుల గానని పిల్లలు
అక్కలను పోగొట్టుకున్న తమ్ముళ్ళు- బెల్లెళ్ళు-నతులకు యెడ
మైన పతులు- పనువుకుంకాలు కడువైన నతులు పనువు
బట్టలే మాయని నూతనదంపతులు. ముద్దు ముచ్చటతీరని
క్రిత పెళ్ళికొడుకులు- అక్కరలే తీరని నవయువ్వన ప్రా
యులు- ఎండలో ఇంకెండలో. మరెండలో- మరణించినారు
అయ్యారే ఈ జన్మపశయ విలయ కాండవంలో పల్లెలకు పల్లెలే
విధ్వంసమైనవి- శోకతప్తమూ- శోచనీయము-

దహన సంస్కారముకై ననూ నోచుకొనని యీ
మృతక శేబరమ్ముల... భూమాతసైతము గర్భమున దాచుకొన
సాహసించలేదు... ఎంతటి జ్ఞానాథము! ఎంతటి అప్రతిష్ఠా
కరము! [అక్కడనుండి పెద్దపెద్ద అంగులు వేసుకుంటూ మరో
చోటికి చేరాడు. కళ్ళకు చేయి అడ్డం బెట్టుకుని ... నిశితంగా
చూశాడు.] ఓయీ! నీవు ఎవ్వడవు? ఏకతబున ఒంటరివై
బెట్టుకొమ్మల ప్రేలాడు చుంటివి! మారుపలుకని... యీశని
మాన ప్రకాశధనముచూడ... మరణించినవాడిలా గోచరించు
చున్నాడు! ఓయీ! మాట్లాడవేమి? అహ! ఈ మంద
భాగ్యుండేదరిచుండి... యీ దరికి కొట్టువచ్చినాడో గదా!

[మరికొంత దూరం నడిచాడు] ఏమీ ఆశ్చర్యము! నట్టనడి
 పముద్రాన... కొట్టుకువచ్చిన ఒక్కటే... సదనము - ఆసద
 నము ప్రభాగాన... వడినెత్తమీద... రక్త సిక్తమైన ఒక్కడే
 మనిషి... ఈ శబాలగుట్టలకు పట్టముగట్టుకొన కొలుపుదీరెనా
 ఏమి? అయిననూ... సోయి పలుకరించెదగాక ... [తటపటా
 మిస్తూ - భయంపితుడై నడిచాడు.]

ఓయీ! నీవు నూజీవించి యుంటివా? లేక జీవములకై
 వేచి యుంటివా? అయ్యారే... ఈతడు కదలాడుచునే
 యున్నాడు... కథనమంత శోకత ప్రమేయుండునో! ఓయీ
 పలుకవేమి? ఏమనుచుంటివి? భార్యాబిడ్డలను కాపాడుకునే
 యత్నము విఫలమై... వారు పోగా... మిగిలియున్న జీవశ్చ
 వానివానీవు? సహాయము చేయు వారలుగా నీ - సానుభూతి
 చూపు వారలుగానీ... ఎవ్వరూ రానేలేదా? అహో...
 ఎంతటి విడ్డూరము! ఎంతటి విద్వితము! నన్నే ఎరుంగవా?
 ఓరీ పాంధుడా! యనువురమ్మునకు ఏకైక రాజాండను -
 యముండను నామధేయుండను. తెలిసినదా? ఏమిటా వెకిలి
 నవ్వులు? ఏమిటా పరిహాసలాస్యములు? ఓరీ దురహంకారీ!

నువర్ణమణియు మకుటములు లేకుండి నంత మాత్రమున -
 వజ్రవై ధూర్యాది భూవణములు ధరించనంత మాత్రమున -
 దక్షిణ వాస్త్రంబున గదాదండము లోపించినంత మాత్రమున
 మహిషవాహనుండను కానంత మాత్రమున - నిరాడంబ
 రుండై - నిరాధారుండై న యీ యముడు - యముడు
 గాకుండునా ? అగ్ని నిప్పుయిననూ - నిప్పు అగ్నియిననూ...
 భగ్గుమనక పోదురా భూర్తుడా ! [నవ్వుకుంటూ ... మరో
 నాలుగడుగులు వేశాడు]

ఓహో ! మారువేషధారిని ... భూలోకమున శీతై
 చిన కారణ మిరిగించమను చుంటివా ? అట్లయిన సావధాన
 చిత్తుండనై - ఆలకింపుము - సిరులతో - గిరులతో - అమృత
 ఝువలతో భూలోకము స్వర్గతుల్యమై శోభాయమానమై
 విలసిల్లుచున్నదని యమదూతలు దివ్యగా విన్నవాడనై -
 కన్నుల పండుగచేసుకొన... మహిషవాహనుండనై - గదాదండ
 ధారుండనై - సర్వాలంకార భూషితుండనై - యమలో
 కము విడిచి - భూలోకము వయనమైతిని, కొంతదూరము చేరిన
 పీఠప... విశ్రమించవలెనన్న యూరటకలిగి - మహిషమును

మర్రిపూడలకు కట్టివేసి - మణిమయ మకట భూషణాదులను
 మూటగట్టి...తలక్రింద దిండుగా బెట్టుకుని ప్రియాణ బడలిక
 చేత కనులు మూసితిని ... అంతియే ... మౌనము వచ్చిన
 తొడనే - లేచి చూసితినిగదా! మహిషము మాయమైనది -
 వస్త్ర శస్త్రములదృశ్యము లై నవి. ముష్కరులెవరో తనకు
 రింపకుండిన యెడల...ఏమైయుండును? వాయువు నోటక...చు
 కుని...ఆకాశమున కేగునా యేమి? ముల్లోకంబులు సైతము-
 మదీయప్రజ్ఞా ప్రాధ వారికూ...యమప్రాశబంధాలకూ...బాని
 సలై - బందీలై...ప్రాదచరణములే శరణ్యములని ... కడి
 యుందురుగదా! అంతటి ఘనుండైన యాయముండు...నేడు
 ...వస్త్రహీనుడై - అస్త్రహీనుడై - దీనుడై - దిక్కలు
 లెఖిపెట్టు సమయమున ... ఎవ్వడో మహనీయుడు ...
 కాదు కాదు...మానవుండు...మదీయ అపమాన భారంబు
 గ్రహించి - ఆభిమానము చూపినాడు - మానము కాపాడి
 నాడ - ఇప్పటికైననూ తేటతెల్లమయినదా... మదీయ ప్రజ్ఞా
 ప్రాధవ మెట్టిదో! [అంటూ మీసము మెలిపెట్టబోయి -
 చేతికందక...నాలుక కొరుక్కున్నాడు - జాబ్బు ఎగురవేసి.]

వీమనుచుంటివి? దివిసీమయ్యుది? దివ్యలోకమునను
మించు సౌందర్యము లిట మన్నయిపోయినవా? గ్రామాలకు
గ్రామాలు తుడిచి పెట్టుకపోయినవా? నిజము! నిజము!

ఉప్పెన ఉవ్వెత్తున లేచి ... పుగ్రయావంతో కరాళ
స్పృశ్యము చేసినది - ప్రకృతి మాత పసిడి పంటలనూ కడుపు
పంటలనూ - మిత్తవు మ్రొంగినది! సముద్రగర్భము చీలి...
తునాతునకలై - అగ్నిగోళములు ప్రకంపించి పగిలినవి -
రగిలినవి. ఆహా! కనీ వినీ యెరుంగని ఉప్పెన - మిత్తవ
జలప్రళయము - ఇచ్చట తాండ వించినవి. గాండ్రించినవి -
గర్భములో దాచుకున్నవీ గ్రామసీమలను - అంతియే ...
అయిననూ ... ఉత్తముండగు... యాయముండకు తెలీకుండ
... అనుమతి బడయుకుండ ... అనువులు మ్రొగు హక్కు
ఎవడిచ్చాడీ పుప్పెనకూ, మిత్తవకు, పొంగిన పుప్పెనకూ...
పొగరెక్కిన మిత్తవకూ... ఆయువు మూడిన గాని... యిట్టి
అనాంతరము కలిగించి యుండవు — గిలిగిల లాడిననూ
విలవిల లాడిననూ ... ఎంతటి మహారాజు ప్రాణములనైననూ
యిట్టే తీసికొన హక్కు భుక్తములున్న యాయముండు ...
ప్రకృతిపించిన వీటి ప్రాణములు తీయుకుండ జీవించియుండుటే ..

దుర్లభము ! దుస్సహము ! [మరోచోటికి భారంగా
నడిచాడు]

ఓయీ! మీంలెవ్వరు? శవగణముల విభజనచేయుమీర
లెవ్వరు? ఓహో! ఖననముచేయప్రభుత్వము సంపగా
వచ్చిన భటులా మీరు? ఆయ్యారే... ఎంతటి సాహసవం
తులు! ఎంతటి నహన సంరన్నులు. ఆమృతకరేబరముల
వేరుజేయు చుంటిరేల? అహో! ఏమీనై ఫరీత్యము! ఏమీ
వింత విడ్డూరము భారతదేశచరిత్ర- సంస్కృతి- యంత దిగ
జారినదా? ఇంతటి దౌర్భాగ్యము పేరుకపోయినదా. యీ
బంగరుగడ్డలో? అగ్రవర్ణములనీ... అంత్య వర్ణములనీ- ఎవరు
తేల్చినారు? గొప్పచారికి గోరీలు- పేదచారికి సమాధులు
కట్టకున్న పైవారు బడిలిజేయుదురా? అయ్యారే... దుర్దిన
ములు సంభవించకుండిన... యిట్టి విపరీతబుద్ధులు పుట్టనే
పుట్టవు- ఎంతటి నిరంకుశత్వం! ఎంతటి నియంతృత్వం! ఎంతటి
నీచమై ఆధిపత్యం!

మట్టిలో జనియించిన మీరంతా... మట్టిలో కలిసి
పోవుటేగద... యుగధర్మము! అంబరానితనము అదృశ్యము
కావలెననిగదా... మీబోసినవ్వులకాత... పంచ పైకెగగట్టి
స్వార్తంత్ర్యము తెచ్చినది? వెలి- అంబరానితనము సంఘ
బహిష్కారము- క్షమించరానినేరములని గదా ప్రభుత్వం

ఉత్తర్యులు! ఏమనుచుంటిరి? (పకవశానవ్యాడు- హాస్యం
ధ్వనించేలా] అవియ్యియూ తుత్త ప్రగల్భములేనా? తుత్త
ప్రచృన్న ప్రవచనములేనా? అహో! కాలమంత వక్రించి
నది!

కులమూ- కులమూ- కులమూ అని కఠిన శిలాశాసన
ములు సృష్టించిన ప్రభువు లెంత దుర్మతికరులూ ఇప్పటి
కైననూ బోధపడిందా? ఓరీ అమానుషులారా! ముందు
తరాలవారికైనా యింత న్యాయం పంచిపెట్టే బాధ్యత
మీకులేదా? భావితరాల పాదులకైనా గుక్కెడు చైతన్యం
గుప్పెడు సానుభూతి- గొంతులోపోసి- మానవతాజ్యోతులు
వెలిగించే దక్షత మీకులేదా? కులమతాల కుటిలనీతిని -
కూకటి ప్రేళ్ళతో పెకలించగలిగే శక్తి-సామర్థ్యం భరతఖం
డంలో ఒక్కడికీలేదా? శక్తి శౌర్యాలు- ఆవేశకావేశాలు-
అదృశ్యములా? మానవజాతి నమనమూ నిర్వీర్యమైపో
యిందా?

అహో! మీంలెవ్వర? మంత్రపుంగవులా? అట్లయిన
కన్నీటి లోతు లెరుగని మీకు... ఈ కడలిలోతులేమి తెలి
యును? మేఘముల మునుగులు తొలిగి చుకుని తొంగిచూసే
మీకు ఇక్కడ ప్రాణములు విడిచిన మానవతా గుండెల
లోతు ఏమి తెలియును? చెప్పితినిగదా! యముండను నామధే

యుండను. యమపురమునకు... ఏకైక రాజుండనని- ఆవును శివభిక్షనము గావించుటకునూ- కులముల ప్రస్తాన తెచ్చిన కూపస్త ముండాకములంటే నాకు కడుపుమంట- ఈగుండెల మంటలు మిమ్ములను అంటకముండే- జ్ఞాననేతములు విప్పండి అంటరానితనమునకు సమాధులు కట్టండి.

అయ్యారే! ఏమీ మీ ఆనందగ్ధ ప్రలాపములు? మానవ మేధస్సునే గాఢ తనస్సులో ముంచివేసిన మీ కుటిల దీర్ఘి శరీర పేసెదను. కొంచము ఆలోచించుకొనుడు- అట్లయిన అరుంధతిని పెళ్ళాడిన పశిష్టుడు ఏ కులమువారు! ఆతనికి జన్మించిన శక్తిమహర్షి- ఆశక్తిమహర్షి కొనురుడు పరాశరుడు... ఆ పరాశరునికి బుట్టిన వ్యాసుడు... ఏకులమువారు? ఏజాతి వారు? భారతాన్నీ- భారత సంస్కృతినీ సాహిత్యాన్ని సముజ్వలంగా వ్యాసిన... ఆవేద వ్యాసునికి జన్మించిన పాండు రాజు- దృతరాష్ట్రుడు... ఏ కులమునకు చెందినవాడు? అంత యేలే? ద్యూతక్రీడాలాలనుడై- తమ్ములనూ... ఇల్లానూ పందెములో పడ్డి- ఓడిపోయి- వదునాలుగు వత్సరములు శివవాసము- ఒక్కయేడు అజ్ఞాతము గడిపి- యుద్ధోన్నతమైన పదుననిమిది యక్షోహిణుల సైన్యమును సర్వనాశముగావించిన, పాండునందును... [వికటగా-వికృతంగా-వ్యాడు] కాదుకాదు. మానందనుండగు ధర్మరాజు... ఏ కులమువాడు? పోరాడు- పురోగమించు. గెలిస్తే భూలోక

రాజ్యం చ నే స్వర్గం— అని యుద్ధరంగంలో సింహనాదం చేసి
అవిఘ్నించిన వీరగీత భగవద్గీత— అట్టి మహాతత్వం మూల
మతంగాగల భరతసమాజం. కులములాల పూబిలో కూరుకు
పోవడం ... సిగ్గుచేటు— లజ్జాకరము! అవమానము— అవమా
నము— అప్రస్తుతము—

ఎందులకా? భారే! నవతకు చెదలు పట్టలేదా?
నైజము నైచ్యముకాలేదా? జాతీయత చిక్కిరిస్తూ కాలే
దా? వర్ణవ్యవస్థ ముడిది కఠిన కులాలుగా చీలలేదా?
అవును... నాలోకము యనులోకము— అక్కడ సమతత్వంది.
మమతత్వంది— నవతత్వంది! మానవతత్వంది— అందులకే
యింకనూ. నిత్యనూతనమై— సత్యప్రధానమై... వెలుగొందు
చున్నది' వెలతేనిక్కిరి ప్రతిష్ఠలకతిరమై యున్నది.

నాలోకమున కులములు లేవు - కటిల నీకులు లేవు.
మతములు లేవు - మాధ్యములు లేవు - కుబేరులు లేరు -
కువేలురు లేరు - గరీబులుగానీ ... గనీబులుగానీ ... ఏక
పంక్తితో నిలవవలసినదే — తక్కువ చిట్టాముండు
తరాలు ఎంచవలసిందే నవ్వండి ... ఇంకా పెద్దగా నవ్వండి
దిక్కులు పిక్కటిల్లేలా నవ్వండి - ఉప్పెన వచ్చిన తర్వాత
బున ప్రారడింతమని... చూసితినిగానీ . లేకున్న నాశేమక్కర
వచ్చి... యిక్కడకు వచ్చితిని? కడిమీసమునియ్యద బిక్క

సారి చేయిమోపి - యముపాశములు విసిరినచో - వలలో
చిక్కిన మత్స్యముల చందమున - మిఠలు బంధీలు రాకుం
దురా? నాలోకము రాకుండురా? అహో! ఉపేక్షించిన
జొలదీ...మరీ ఉన్నత్తులై...ప్రేలుచున్నారే పరిహాసవచన
ములతో మదీయ ప్రాణములను గాయములు చేయుచున్నారే!
వికటాట్టహాసములతో డెండమును కుందుచున్నారే
అయ్యారే...ఎంతటి అవాంఛనీయము! ఎంతటి అకృత్యము!

ఇంతటి ఘోరవివర్తనకు కించిత్తు భయము నొందక...
దర్పములు పలుకు మిఠాలుకలను సర్పములచేత కరిపించ
కుండిన ఉత్తముండగు యముండు వ్యర్థుడే...అసమర్థుడే -
[చరచరాకొంతదూరం నడిచాడు.] అహో! కుడిచి కూర్చుం
డగాలేక భూలోక సందర్శనాభిలాషి నై... ఏల రావలె?
వచ్చితిని పో...ఒక్కరిమిషంబు విశ్రాంతి కువక్రమించి -
మహిషంబునూ - మదీయ వస్త్రశస్త్రములను - ఏల విడనా
డవలె? విడనాడితిని పో...ఘుండున యముండు...దీనుండై
నిరాడంబరుండై - నిరాధానుండై - భూలోకమునకు ఏల
చేరవలె? చేరితిని పో - ఉప్పెనవారబడిన దివిసీమలేల
నరుగవలె? అరిగితిని పో...ఇచ్చట ఘోరపరాజయము నొం
దుట - కుందుట...సిగ్గుచేటు - సిగ్గుచేటు - సిగ్గుచేటు

చిత్రము వేయివ్రేల్కలై - ముక్కలై పౌరుషహీనుం
డైన యీ యముండు జీవించి యుండు దుర్లభము!

ఓయీ ! మానవులారా ! మదీయ ప్రజ్ఞాప్రాభావాలకే...
 అప్రతిష్టకలిగించిన మీ అహంకారములు నేటితో అంతము
 కావలె ! ఎందులకో ఎరుంగరా ? అయ్యారే ! ఎంతటి
 నయనంచకులు ! ఎంతటి నిర్భీతిపరులు ! చదువులేదు -
 సంస్కృతి లేదు... సమత లేదు... సాహిత్యపస లేదు - కనీసము
 సానుభూతి చూపుటకై ననూ... సరిజాలని చిన్నివృద్ధయులు
 మీది - ఇంకనూ మీరు... అధికారపు పీటలమీద కూర్చుంటే
 అగడ్దల నుండి... విమానపు గ్రద్దలనుండి క్రొండికి దిగకపోతే...
 దించడానికి... గద్దించడానికి ప్రజలు సిద్ధమవుచున్నారు...
 సంసిద్ధులవుతున్నారు - మీ దౌష్ట్యములు విరిచి - మీ దురం-
 తాలను... దిగంతాలకు తరిమివేసే తరుణమా సన్నమునునది !
 వదవుల చదరంగములో ప్రదలను పావులనుగాచేసి ... యింత
 కాలం అడుగున్నమీకు నేటితో ఆయువు తీరినది...

నేనిప్పుడే యమపురంబున కరిగి ఒక్కతాటిపై నడువ
 నిచ్చగింపని మిమ్ములను పట్టి బంధించుటకు యమదూతలను
 పంపెదను - అప్పుడు... అనువులు అరచేత బట్టుకుని ... నా
 సాదముల యెంత ప్రణమిల్లెదరు - పాపపుణ్యములు... కుల
 గోత్రములు లెక్కలు కక్కించు నయమున్న... వడ్చినా -
 వీమార్చినా ... నవ్వినా... పచ్చకాగితములు రువ్వినా ...
 కాపాడగల మహనీయుడు ఒక్కడూ లేక ... కానరాక ...
 విలవిలా వడ్చెదరు - కాగుతున్న నూనెలో వేవుతున్నప్పుడు

వల్కుచున్నదిగదా! పరిమళా ప్రసూనంబులు ప్రణ
మిల్లవలెనను పరవశంతో - ముచ్చటలాడుకొనుచు
న్నవి. నేనెంతటి ఆదృష్టవంతుడను. ఎదుటి ఆదృష్ట
వంతుడను! [అనుకంటూ ముందుకు నడిచాడు.
పెదవులపై చిరునవ్వులు ఒలకపోశాడు.]

కలలు పండవలసిన - ఆకన్నుల్లో కన్నీళ్ళా? వెన్నెల
నిండవలసిన యీ ఆశోకవనంబు - కలతలతో కాలిపోవడ
మా? [వకవకానవ్యాడుగాని... ఆ నవ్వులో గాంభీర్య
లేదు. అపహాస్యధ్వనులు తప్ప] ఇంద్రజాలకుడు - చుంఠిగాడు -
మాయలమారి - మోసగాడు - వేషగాడు - కపటి - కసాయి
పాడు - దుష్టుడు - ధూర్తుడు - దుర్మితకుడు - [మళ్ళీ గల
గలా నవ్వేశాడు] భభా! భభా జానకి! ఎంతటి నీచమైన
చిరుదముట ప్రసాదించు చుంటివి! ఎంతటి ఘనసత్కారము
గావించుచుంటివి! దుర్దినములుగాకున్న నీకిట్టి దుర్బుద్ధి
వుట్టునా? చాలించు నీ వ్యర్థప్రలాపములు - చాలించు మిగ
నిరంతర - నిరర్థక విలాపములు -

నవతత్కథిత సింహాసనాధీశుండైన యీ రావ
ణుండు - నువర్ణమణిమయ మకుట తట - ఘట - గణేఘృణ
మాసధనుండైన యీ రావణుండు - అధిక బలసంపన్నులు -
అత్యంత ప్రీతిమైన భౌత్యసమానులు - మైరావణ - కుంభ
కర్ణాది ఉద్దండలక్ష్మ - పెద్దవాడైన యీ రావణుండు - ఇంద్రదా

దులను సైతము క్రిందూమీదూ చేసి. మునిపుంగవులను
మువ్వుతిప్పలుబెట్టి. గరళకంఠుని పాదపీఠంబైన కైలాసపర్వ
తమునే భుజస్కంధములపై మోసి. మోసి. ఆత్మలింగమునే
హస్తగతముచేసుకున్న - యీ దశకంఠుడైన రావణుండు
నేటికి నీనోటి దూషణములు భూషణములుగా ధరించవలసి
వచ్చినందులకు - ఖిన్నుడై - దుఃఖసంపన్నుడై - గుండెతడి
యారి... విలపించుచున్నాడు జానకీ! విలవిల్లాడు చున్నాడు.
(అర్భాటంగా నవ్వడానికి ప్రయత్నించాడు. కాని... ఏదో
జీర గొంతును మూసివేసింది. రెండడుగులు వెనక్కివేశాడు]

సీతా ! నీపల్కులు అబ్రహ్మతములు. నీచేతలు ఆనంద
దర్శములు. నీ ఆలోచనలు ఆవాఁ ఛనీయములు. నిన్ను తాళ
వలెనన్న తలంపుకాకు కలిగిన... నిన్ను కాపాడువాడెవ్వడు?
నీతో క్రిడించగల వాంఛ నాలో జనించిన. నిన్ను కాచువా
డెవ్వడు? ముట్టవలెననీ... ముచ్చట తియ్యలోవలెననీ. ఇచ్చయే
నాకువచ్చిన. నిన్ను లంకాపురంబున అంతఃపురంబుగో పట్టు
జులతారులు పొడిగిన పసిడి మంచములమీద పరుండబెట్టక
ఇచ్చట తరుచ్చాముల నీడలు నీకు నివాసము చేయుచునా?
నుమదళాల నహవాసము చేయుంతువా? [మళ్ళీ మీసమీద
చేయివేసి... ముందుకు నాలుగడుగులువేశాడు. మళ్ళీ పులి
గోరు... కళ్ళకద్దుకున్నాడు. ఏదో గుర్తొచ్చింది. గజాలున...
వెనక్కి తిరిగాడు]

అంతయేల జానకీ! నాడు... నీ స్వయంవరం ప్రకటించిననాడు... అందరి మహారాజుల ముందర ధనుర్భంగముగా వింది... ముత్యాల తలంబాలు కుమ్మరించి... అలినిచేసుకుని... లంకాపుర వైభాలకు నిన్నూ మహారాణిని చేసియుందును గదా! ఆ కారణమున నేనక్కడికి రానేలేదు... ధనుర్భంగముగావించలేని అసమర్థుండనే అనుకొమ్ము... నిన్ను భూగర్భతో సహా పెకలింది... అరచేత బెట్టుకుని... ఆకాశమార్గమున

అవరీలగా యిచ్చటకు చేరిన అదృష్టవంతుడనుగానా? అధిక బలసంపన్నుడనుగానా? [వికటంగా నవ్వి... చురోసారి మోనం మెలిలిప్పాడు - గర్వం వుట్టిపడేలా] ఇంకనూ... మదీయబలదర్ప ములూ - సకలవిద్యా చతురతలూ... తేట తెల్లముకాలేదా జానకీ!

అబద్ధము! అయ్యది నూటికి నూరుపాళ్ళు అబద్ధము. బలవంతుడైన హనుమంతుడు... లంకాదహనము గావించినన్నమాట... ముమ్మాటికీ అబద్ధము - చెట్టుకొమ్మలమీద... గుట్టమెట్టలమీద - కుప్పిగంతులు వేయగలడేమోగాని... లంకాపురంబు ప్రవేశించగలడా అంజనేయుండు? ప్రవేశించిన... మాతమ్ములు - రాక్షస బృందములు ఆశోకినిబట్టి - తుదముట్టించి - ఒక ఆట పట్టించి యుందురే! శోతులకూ - నాతులకూ - చుప్పనాతులకూ... భీతిచెందువాడు కాడి రావణాసురుడు. [ఆకాశం బృద్ధులయ్యేంత పెద్దగా నవ్వాడు]

అతడు రామభక్తుడే అగుగాక! రామనామసారమే
అతని జీవనాధారము అగుగాక - వాయువుతుండై ననూ -
వాలాయుధాధరుండైననూ అగుగాక - ఆతని భక్తి ప్రేమ
తులూ - యుక్తి చమత్కృతులూ - మాశక్తి సామర్థ్యముల
ముందు... సాగిల పడవలసి దే - గిలగిలలాడవలసినదే సీతా!
అహో! అదియూ నీసందేహము? అదియూ నీసంతాపము!
సద్గుణ సంపన్నుడైన రావణుడు అన్యమనస్కుండు కానిచో
నిన్నేల గొనివచ్చుననియూ నీమూఢ అభిప్రాయము? (తమా
షాగా నవ్వాడు ఆనవ్వు అందంగా - వలందాగా వినిపిం
చిందీసారి] నీకు కాళోయే మగండు... ఎంతటి ధీమండు -
కార్యశూరుడో... మాతమన్న గౌరవయేగాని... మరొండు
కారణముకాదు... కానేరదు. కాగూడదుజానకీ! శ్రీ రాముడే
సీతామనోరధుడై, అమోఘాధ్యానగర ప్రజాంతరంగాలు...
అనందతరంగాలు చేయునని, ఆశపడితినేగాని ... విచార
ఛాయలు - విషాద నీడలు నిండించి... విఫలుడవు కాడని ...
కలలో గూడ పూహించలేదు జానకీ! పూహించనేలేదు -

అతడు కార్యదక్షత కలవాడే కావచ్చు - నీరాముడు
నీలమేఘశ్యాముడే కావచ్చు... దేవుడే కావచ్చు - కాని ...
చరిత్ర ప్రసిద్ధికి... చరిత్ర ప్రతిష్ఠకూ - అర్హతలు లేనివాడు -
ఆవుసరాలు తీర్చలేనివాడు - దారిచూపువాడనీ - దరిజేర్చు
దైవమనీ... దేవుడనీ... నమ్మి... యోధ్యానగర వాసులు -

మోసపోయాడు - బలానికి ... ఆమృతజలానికి ...
 మొఖంవాదిపోయాడు - (చరచరా మరో బట్టుక్రిందికి
 చేరి...చేయి ఆనింది - తీరిగా ఆమెవంక...తల ప్రక్కకు
 తిప్పి - నిలబడ్డాడు.)

నిన్ను వుట్టింటికే తీసుకువచ్చితిని - [పెదారమీద
 నవ్వాడు...శ్వాసపీల్చాడు - భారంగా వెనక్కినడిచాడు]
 అవును సీతా! వుట్టింటికే తీసుకువచ్చితిని - ఆశ్చర్యముగా
 నున్నదిగదా! నమ్మ బుద్ధి కావడం లేకుగదా! జనకుండే
 జనకుడని...మనసును కప్పిన మత్తు మరుతనుండి ... విముక్తు
 రాలివి...కాలేక పోతున్నావుగదా! జనకుడు ప్రకటించిన
 స్వయంవరం నాడు...నేనక్కడికి వచ్చినది... నా అల్లుణ్ణి
 చూసుకుందామనేగాని...జనకుడికి అల్లుణ్ణి కావడానికి కాదు
 సీతా! కానే కాదు - కట్టుబట్టలతో కారడవుల పాల్జేసిన
 ఆరాముడు - కట్టుకున్న నేరానికి ... నిన్నేంకనికరించాడు?
 ఒకపూట...ఒక్కశాడు...మురిపించాడా? జీవితాన్ని మరి
 పించాడా? శక్తిహీనుడు - పాదపహీనుడైన శ్రీరాముడు...
 నీకేంజేశాడు? నిన్నేం ఆదరించాడు?

ఆవమానించడంకాదు జానకి! పొగడ్తలకు వ్రబ్బి -
 అగడ్తలుదాటి ... అడ్డమైన పనులు చేయడానికి నేను
 రాముణ్ణి కాను - రా...వ...ణ...ణ్ణి - [మీనంపట్టి ...
 కళ్ళుపురిమి... దువ్వాడు] వేట...అతనిక్రిడ. మత్తుపానీయం

ములు ఆరని ఆశ - మాంసభక్ష్యాదులు ఆరని యిష్టభోజన
ములు - కాదందువా సీతా! ఈమాటలు నిజముకాదం
దువా? నగ్న నర్త్యములు అబద్ధములందువా అనలేవు...
మహారాజైన వాడు - మగవాడు ... తేయవలసినపని కాదు
సీతా! అగ్నిసాక్షిగా పవిత్ర మాంగల్యాన్ని మూడు ముళ్ళు
వేసి - ఏడడుగులు నడిచి - అర్ధాంగిని చేతుకున్నాడుగదా!
తిరిగి అనాధను చేస్తాడా? అంతరంగమునే కోస్తాడా!
సిగ్గుచేటు... సిగ్గుచేటు.

పర్ణశాల మీకు పసిడిమేడ - ఆయ్యింది - వట్టుపీతాంబ
రాలు అదృశ్యములై - శారబట్టలే మానాభి మానములను
కప్పినవి - పర్ణశాలయందు పడతిని ఒంటరిగా విడిచి - యవ్వనుం
డైన తమ్ముణ్ణి అంగరక్షకుడుగా నియమించడం పురుషత్వ
మేనా సీతా! మానవత్వమేనా? ఆ యిద్దరి అన్నదమ్ముల
అనుమానాలు - నీచుట్టూ ఏడుగీతలై... నిన్ను బందీని చేస్తే
... ఇంకా క్షమిస్తున్నావా?

అందుకే సీతా! అందుకే - శూర్పణఖనుపంపాను -
అమెనా చెల్లెలు - నీకు మేనత్త - స్వయాన మేనత్త. నుఖం
పెంచిపెట్టమని అడిగిన నేరానికి - ముక్కు చెవులూ కోళ్ళారు
పరాధవం చేశారు - అయినా నేను క్షమించాను. యెన్నో
మారులు క్షమించాను. వాని వయస లేనివాడు కాడిరావ

ఋదు - అరుణోదయము గాకమునుపే - నిత్యకృత్యములాచరించి... ణోటి లింగాలకు పూజా పుష్పాలు అందజేసే నిష్టాగరిష్టుడు రావణుడు - నిశ్చలమనస్కుడు నిర్మలప్రేమితుడు జానకి! కాముకుడు కాదు - కాలేదు -

నీ మాంగల్యాన్ని - సౌఖ్యల్యాన్ని రక్షించడానికి నిన్నిచ్చుటకీ తెచ్చితిని, అన్యమనస్కురాలవై - అవనిందలపాలవుతావనే భీతిచేత... ప్రీతిచేత... నిన్నీ అశోకవనంబునకు - తెచ్చితిని - జాలాహరిము మ్రింగిన ఆశూలాధరుడే... ఈ రావణ భక్తిశ్రద్ధలకు ముగ్ధుడై స్థబ్ధుడై - పాదచరణముల చెంత ప్రణమిల్ల వలసినదే గాని... రావణుండెప్పుడూ... దైర్యవిలోలుండు కాలేదు - కాదు - అనురగణాధిపతికి... అధముల సాయమా? ఆగర్భ శ్రీమంతుడైన లంకాపుర సార్వభామునకు - మారీ చునితొ సహవాసమా? ఈదశకంతునకు యింతనూ - దగ్గర మావరించలేదు. (మళ్ళీ మెడలో వ్రేలాడుతున్న పులిగోరును తీసి... కళ్ళకద్దుకున్నాడు - ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చింది - ముందుకు నడిచాడు)

నీ జన్మవృత్తాంతమే విచిత్రము - పురిటి నొవ్వులు పడకుండనే వుట్టిన... నీ పుట్టుక విడ్డూరము నీరా! అస్కలితంగా జన్మించినదానవు నీవు - ఎన్నడూ అన్యమనస్కుడు గాని... యీ రావణుడు... నలుగారాలు ఒలికించే శృం

గారకన్య సౌందర్యానికి ముగ్ధుడై... మోహితుడై - కాము^{కి}
వ్రభృత్తితో - కావులించుకున్నాడు జానకీ! ఆమె నీకు జన్మ
నిచ్చిన మాతృమూర్తి - యాపమిచ్చిన ధన్యురాలు - జరగ
కలసినది - జరుగకముందే... అస్కలితముగా నీవు ఆవనిపై
బడితివి - ఆ మహాసాధ్వీ అవనతయినది - కొంచము కలవర
పాటుతో - కలతపడి అంతఃపురప్రముఖులనూ... వేదవిద్యా
ప్రవీణులనూ... రాజపురోహితులనూ - హితులనూ - నేహి
తులనూ పిలిపించి - సభాప్రాంగణమున... నీ జాతకఫలము
కనుగొంటిని - కన్నుల నీరునింపుకొంటిని జానకీ! ఎందులకా?
అస్కలితంగా జనించిన ఈబిడ్డ - మనగడ్డను మట్టిచేయునని -
పండితులు చప్పరించిరి. ఈ పాపలంకనుదగ్ధము చేయునని - యాలో
దుగ్ధరగిలించిరి - దుఃఖము కలిగించిరి. అప్పుడే నీతా! నిన్ను
మందసమున జెట్టి - జనకుని పొలిమేరలలో పారవేయించితిని.

లేదు నీతా! జరిగినదే యిది ... పొత్తిగుడ్డల
తోనే..... పొలిమేరలు చాటించవలసినకర్మ దశకంఠునికి
పట్టినది. యుక్త వయస్కురాలయిన విదవ - లంకకుచేటు
వచ్చుననే - వేదపండితులకాస్త్రీయ కాసనములు ప్రొంటించిన
తీమ్మట... నిన్ను దూరముచేసుకుంటిని - ధర్మము నాలుగు

పాదాల నడుపు జనకుడు నిన్ను పెంచినాడు. పెద్దచేసినాడు. సంతోషిస్తావు తీరిన కతమున నిన్ను కనులకద్దుకుని. కంటికి రెప్పలా సాకినాడు. ఈమాటలు నీకు రుచింపకున్న... రేవటి చరిత్రలు ఘోషింపకుండునా? నువర్ణాక్షరములతో లిఖించబడే ఈ రావణ జీవిత పవిత్రకథనము ప్రస్ఫుటముగాకుండునా? మమతలతో గుండెలు తరింపుకున్నవాడు. మనసులో మందితనం నింపుకున్నవాడు... మన చరిత్రవినీ. కన్నీరుపొంగి విడికెడు సానుభూతి. విసిరివేయకపోడు నీతా! నిష్పలాటి యీ నిజాన్ని నిర్దుష్టంగా చెప్పకపోడు—

అప్పుడీ దశకంతుడే కన్నతండ్రియని. కంటతడి బెట్టి నవ్వుడు. గుండె తడియారినప్పుడు. తుడవడానికై నా రావణుండు బ్రతికియుండడు. అందుకే ఒక్కసారి... తృప్తిగా ఆకన్నీళ్ళుతుడవనీ! ఆ కన్నీటిధారలతో నా చేతులు తడవనీ! నీతా! నీతా! నీత... అంత కఠినంగా దూషించకు. అంత కృతజ్ఞతలేకుండా... నన్ను ద్వేషించకు శపించకు—

అహో! రాముడూ. రాముడూ. రాముడూ. ఏడీ రాముడు? ఎక్కడున్నాడా శ్రీరాముడు? దైవసంపన్నుడూ. దైవసమానుడూ అయితే... నీజాడ తెలియడానికి తెలుసుకొనడానికి... హనుమంతుణ్ణి పంపినాడేమి? మహాత్ములన్నీ

ఏ తాయెత్తులో వుంచినాడు? శక్తిసామర్థ్యములన్నీ ఏగంగలో
ముంచినాడు? ఆతడొట్టి పిరికివాడు- భయస్తుడు- సమరానికి
నరిజాలని అసమర్థుడు- (మళ్ళీ గలగలా నవ్వాడు) వెరిజాడు
... ఆరాముడు- శ్రీరాముడు-

నా వంశక్షయము గావించుట... ఆతని లక్ష్యమని...
ప్రగల్భములు పలుకుచున్న ఆరాముడు... ఎంతటి నీచక్ర
వృత్తిగలవాడో - నేనెరుంగుదును- చెప్పమందువా జానకీ!
నీ రాముడొసర్చిన తప్పిదములు ఒక్కొక్కటే విప్పమం
డువా? తాటకిని దునుమాడలేదా? పరశురాముడంతటి
వాణ్ని తెగటార్చలేదా? శూర్పణఖను చిత్రవధచేసి పరా
భవాగ్ని రగిలించలేదా? తలెత్తకుండా చేయలేదా? ఇంకేమి
చేయవలెను? మానవుడు- అభిమానధనుడు- మహత్తు కలి
గినవాడు- ఘనుడు మేలమాడిన మేనత్తను ముక్కుచెవులూ
కొత్తే సమర్థించుచుంటివా జానకీ! ఛీ! ఛీ! ఆతని నాను
స్మరణం చేయుచుంటివా-

ఆవును- భిక్ష అడుగుటకే వచ్చితిని- అష్టాశ్వత్థము
లతో ఆధికబల సంపన్నులతో వైభవోపేతమైన లంకాపుర
మునకు ఏకైక చక్రవర్తి... యీ రావణ సార్వభాముడు
భిక్ష అర్థించుటకే వచ్చినాడు - నీ ముంగిటకు- ముప్పికొరకు

కాదు సీతా ! ముసిముసి నవ్వులతోనం - భిక్షు అడిగితిని - పోతు
లతోనే సాగనంపిన నిన్ను వుట్టింటికి తీసుకువెళ్ళి - చీని చీనాం
బరాలతో - అత్తవారింటి కంపుదమని పె్రి ఆశతో చేయి
జాపితిని - పట్టు సీతాంబరములు ధరించవలసిన నీవు... నార
శస్త్రంబులతో తరుచ్ఛాయల నీడన - తలదాచుకొంటివిగదా
కట్టుకరువులమీద పవళించవలసిన నీవు - దండచేతులను
దిండుచేసుకుని - పాదధూరిలో వరుంటివిగదా ! అట్టి నిన్ను
చూచుటకు - నాకు ధవళశస్త్రంబులు కావలయునా ? అస్త్ర
శస్త్రంబులు అవునరములా ? హణిమయ మకుటంబులు అన
ధార్యములా ?

అందులకే... నిరాడంబరుండనై - నిష్కపటి నై నిశ్చల
మనస్కుండనై - బాపడనై కుసిపాపకునై - పచ్చితి - తెచ్చి
తిని - నీకిప్పుడు బోధపడదులే జానకీ ! నీకిప్పుడు గోచరము
కాదు - రేపు రామరావణ సంగ్రామము జరిగి నీభర్త పరా
జితుడై వశ్యంతా గాయములతో నిస్సహాయుడై - నీయే
దుట బసినప్పుడు - నీకు తెలియును - [పెద్దగా... నవ్వాడు -
దర్పము - ఆర్భాటము... బయటపడ్డాయ్ అనవ్వులో]

ఈ దశకంతుని లెగటాడుటకు ... ఆ దశరథతన

యుడేపాటివాడు నీతా? ఈ రావణబ్రహ్మను కయ్యమున
ఓడించడానికి - ఆరాముడెంతటివాడు? మదీయశక్తియుక్తుల
స్రవంతిలో జీలగబెడులా కొట్టుకుపోగలడు - నీ రాముడు -
అటులనా? అదియూ నీర్ధైర్యము? కూతురి పసుపు తుంకు
మలు నిలబెట్టదననియూ నీ గర్వము? అల్లునిపై యీగవారి
నివ్వననియూ నీనీల్లుడు? భద్రా! నీతా నీవెంత తెలివైనదానవు
- ఎంత చురుకైనదానివి!

కన్నవారు... పెంచుకున్నవారు - ఏ గంగలోకలిసి
పోయినా - నీకు బెంగలేదుగదా? పురుడుపోసినవారు - బూడి
దలో కలిసి... పుస్తైకట్టినవాడు - పన్నీరులో మునిగియుండ
వలె? అహో! ఎంతటి ఘటికురాలివి నీతా! ఎంతటి ఘట
నాఘటన సమర్థురాలివి! అందులకే "స్త్రీ బుద్ధిః - ప్రళయం
కం అన్నాదు పెద్దలు - జానక్తి! లంకాపుర వినాశనానికే" నీవు
జరించితివేమోగానీ... లక్షణంగా జీవించుటకు నీ మగం
డగు శ్రీ రామచంద్రుడు - కడుంగడు సమర్థుడు మూత్రము
కాదు జానక్తి! కానేకాదు - [అయి అన్నచూటలకు వికటంగా
నవ్వకుండా వుండలేకపోయాడు]

రెప్పపాటులో రాముణ్ణి బందీకృతుడిని చేయగలను
నీతా! తృటిలో నీమగండను... సభామందిర మధ్యంబున

నిలబెట్టగలను - చూసెదవుగాక - [అంటూ తలొంచుకుని...
చరచరా కొంతదూరం సడిచి - ఎందుకో తటాలున అగి
పోయాడు ఎవరో యెఱుఁగొద్దినట్లు.]

భళా ! భళా రామచంద్రా ! రానేవచ్చితివా ? పెదక
బోయిన తీగ కాలికే తలినది. రమ్మ రమ్మ - నేటితో నీ
ఆయువు చెల్లినది. ఈ నాటితో బలైపుగింజలు నిండినవి -
రమ్మ - [పెద్దగానవ్యాడు...వికట్టాహానంచేసి] పిచ్చిరాముడా!
ఎంతటి పెరిచేవుడవు ! దేవ - గంధర్వ - యక్ష - కన్నెర-
కింపురుషాది మునిగణములంతా...భళా రావణ ! యని ...
వేనోళ్ళ కీర్తింపుచుండ నీవానన్ను గెల్పువాడవు ? నీవా
నాముందు నిల్పువాడవు ?

భర్తలేని సమయమున వరపురుషుడు వర్ణశాలకు
రావడం నీకు అవచారముగా నున్నదా ? అవమానముగా
నున్నదా ? అట్లయిన ... ప్రతినిముషము వర్ణశాలయందే
పడియున్న పడలికి ... వరపురుషుని ఏంకాపలాబెట్టితివి ?
కాదందువేమి ? అతడు నీకు తమ్ముడే అగుగాక - నీతకు
పరాయివాడు కాడా ? ఈ డైనవాడు - ఇంటిదగ్గతే వుండ
వలసినవాడు - క్రొత్తగా పెళ్ళయినవాడు - పనువు బట్టలే

మాయనివాడు - భార్యను వదిలేసి - నుఖసౌఖ్యాలకు అమీను
యెడబాటుచేసి ... వీతో ఆరణ్యవాసమునకు రావలసిన
అగత్యమేమున్నది రామచంద్రా ! విష్ణూరముగాకున్న -
విధివై వరీత్యముగాకున్న దీనిని బుధులు శంకించకుందురా ?
పర్ణశాలా ప్రాంగణంలో వరాచికాలాడుకోవలసిన ఆలూ
మగలమధ్య ఆతడెందులకు ? నీక్తివేట లెందులకు ?

అందులకే రామ చంద్రా! ఈ అవనీ పుత్రికను తెచ్చి
తిని - అశోకవనమ్మున బెట్టితిని - అష్టయిశ్వర్యములతో తుల
తూగవలసిన యీ భూజాని... కాయగరబులు తిని - కటిక
పుపవాసములు చేయుట సహించలేక; పుట్టింటికే తెచ్చితిని -
అసమర్థుడైన శ్రీరాముడు... లంకాధీశుండైన దశకఃకునికి
అల్లుడని చెప్పకొనుటకు వెగటుగా వుండిగదా ! యంతకాలము
ఆరహస్యము దాచినది !

తండ్రి కూతుళ్ళ మధ్య అక్రమనంబంధం జంటగట్టే
నీనాలుక వేయిచీలికలుగాకపోదు రామచంద్రా! ఈ నిజం
నిరూపణ అయిన నాడు - నీ ప్రేమావనలూ - ఆరోగణలూ -
అదృశ్యములయిననాడు... రాక్షసుడెంత వికార హృదయము

గలవాడో - ఎంతటి ఉదారస్వభావుడో... నీకూ లోకము
నకూ ప్రస్ఫుటము కాగలదు -

అల్లుడా ! ఇవి నీనోటినుండి రావలసినమాటలు - కావు
వ్యర్థ ప్రలాపంబులతో ... నిస్వార్థపరుడు ... నిష్టాగరిష్టుడైన
రావణబ్రహ్మను రెచ్చగొడితే... కత్తి కడితే ... నిలువునా
దహించుకుపోగలవు - ఓహో ! అవతార పురుషుడవానీవు?
అయోధ్యా నగర ప్రజలకు దేవుడవా? అట్లయిన... నీమతి
భ్రమణము తొలగింపకున్న - ఈ దశకంఠుడిక మనలేదు
అల్లుడూ ! గాఢాంధకారము కమ్ముకున్న నీగుండెల లోతుల్లో
వెన్నెల వెలుగులు ప్రసరింపజేయ కుండిన ... నీవు ఉస్మత్తు
డవై ... నిద్రముగా చితిమంటలలో దగ్ధముకాకపోవు - ఆలో
చించుకొనుము - దేవుడవో - రాముడవో నాకెరుకలేదు
గానీ... ఈ సమయమున నాకు అల్లుడివైతివి - నా కూతురి
నుదుట తిలకమైతివి - దానిని తుడిచివేయుట - శిరిసివేయుట
నాకిష్టములేదు - ఆలోచించు కొనుము -

ఓహో ! ఈతని మనోవైఖరి చూడ - యుద్ధమని
వార్యుని సంకల్పసిద్ధుడైనట్లు గోచరించున్నదే - ఎంతటి
చపలడిత్తుడు ! కానిమ్ము... క్రాంతకల సంభవుడైన రామ

చందు! నుక్కడించి ... విజయధంకా మ్రోగించెదనాక -
 [ఆలోచనా పంపరలతో అటూ యిటూ తిరిగాడు] ఏమీ
 నా వెర్రీ! రాముడు...భోగలాలనుకు కావచ్చు - నాధు
 మాంసాదులకు కానిన కావచ్చు - కాని...భూజానికి నాధుడు
 గదా! భూతల నాధుడైన రావణ వట్టికి... తాళిగట్టిన
 మగండుగదా! నాకు అల్లుండుగదా! ఎటుల సంహరింతును?
 ఎటుల వరిష్కరింతును? [చేతిలో మురోజుయి పిడికిలితో
 గుద్ది...తీవ్ర సంక్షోభం చెందాడు.]

ఎంతటి ధర్మసంకటము ప్రాప్తించినది! ఎంతటి ధర్మ
 నందియము సంభవించినది! ఏమిచేయుచును? ఊరణంద
 మన్న...యీతడు నన్ను వుడికించుచున్నాడే - తెగటార్చుద
 మన్న...కన్న కూతురు మెడలోని వసువుతాడు తెంచిన
 కపాయివాడి నగుచునే - ఇప్పుడేమి చేయవలె? ఓయీ
 అల్లుడా! నిన్ను చంపుటకంటే...ముందుగా నాలో జ్వాలా
 జ్వలితమైన కోపోద్రేకములను...చంపుకొనుట మంచిది.
 అందులకే నిన్ను విడిచిపెట్టుచున్నాను - పోయిరమ్ము -
 [అంటూ గబగబా వెనక్కిరిగి వెళ్తుంటాడు - ఏవో నవ్వులు
 విని...ఆగిపోయాడు.]

నవ్వరా ! నవ్వు ... ఇంకా పెద్దగా నవ్వు - ఆకాశం
బ్రద్దయ్యేలా... భూదేవి దగ్ధమయ్యేలా నవ్వు - విన్నావుగా
సీతా ! నీ మగని మాటలు ! వింటున్నావుగా ... నీ పిచ్చి
రాముని వున్నతే బ్రలాపంబులు - మృత్యువాసన్నమైన నీ
భర్తను కాపాడటానికి ... ముక్కుటిదేవతలకూ శక్తిలేదు
జానకీ ! ముహూర్తము నిర్ణయించి - మృత్యుగర్భంబులో
దాచెదగాక - [అంటూ నాలుగడుగులు వీరొదితంగా
నడిచాడు.]

ముందుకుపోతే నుయ్యి ... వెనక గొయ్యిలావుండే
జీవితము - ఏమిచేయుదును ? ఆడది కన్నీరుపెట్టిన - అచ్చిరా
దందురే - నీత వుట్టినప్పుడు - నేలమీదపడి కెవ్వన అరిచి
నవ్వాడే ... లంకకు ముప్పువాటిల్లినది - ఈమె యింకనూ -
వడిస్తే ... ఆ కన్నీటిసెగలకూ - పొగలకూ ... యింకేమి
జరుగునో - సీతా విలపించకు - ధనకనక - వస్తువాహనాదు
లతో నిన్ను అత్రవారింటి కంపుదును - కన్నమరులు తీరని
నిన్ను కడగండ్లపాలుచేసి... నాలోనేను - దహించుకు పోవు
తున్నాను సీతా ! కానీ ... కాని... నీరాముడు... నీలమేఘ
శ్యాముడు... అయోధ్యానగర బేవుడు... ప్రేలుతున్నాడు -
మాటలు తూలుతున్నాడు - ఐవ్వసీతా ! నీవు ఐవ్వు! సత్యం.

శేవుడెవ్వ - కీలవతివి ... పుణ్యవతివి... నిజం నీవేదెవ్వ -
కర్ణుమూనుకుపోయిన ఆరాముణ్ణి - ఒక్కసారి కర్ణులెరిచి
తడిసిన గుండెల్లో - పొంగి - పొరలి - పారే మమతాను
రాగాలను చూడమని - నీవైనా దెప్ప జానకీ!

అహా! బుధులుదెప్పిన వాక్యములు వ్యర్థములు
కావుగదా! నీతపుట్టినది. లంకకు చేటువచ్చుననిరి - నిక్కు-
వమే గాబోలు - చావు అనివార్యమే కాబోలు. మృత్యు
వాసన్నమైనది కాబోలు-ఈ సర్వసౌభాగ్యాల కలితుండైన...
సార్వభౌముడు - రావణుడు ... నేటితో కాలగర్భవశా
మాంబులో కలిసిపోవును కాబోలు -

నీతా! ఎంతవనిచేసితివి! కన్నతండ్రిమీద కాలు
దువ్వకున్న భర్తను - ఒక్కమాట అసలేకపోవుచుంటివి!
మామను మారణహోమం గావిస్తానని- శవధంతో-చవల్తుడై
ముందుకొచ్చే మగణ్ణి - పారించ లేకపోవుచుంటివే -
ఎంత నిర్దయ! ఎంత నిరంకుశత్వం! నేను తలచుకున్న - నీ
మగడు - నిముషంలో నేలగలిసిపోవునే - నేను గదాదండము
ఝులిపించిన - శ్రీరాముడు గడగడలాడి...పారధి దాటి పారి
పోవునే- నీ పనువుకుంకుమలు వదిలంగా నూరేయ్య పచ్చగా
వుండవలయువనితలంచిన నన్నుమృత్యువు కప్పగించ నిచ్చవడే-

నీకు నుఖంలేదు సీతా! శాంతిలేదు... నిన్ను నీవే నిలుపునా
 దహింపజేసుకునే తరుణమాసన్నమైనది - క్షమాపణలేని నీ
 పాపములు - నిన్ను అవనిలో కలవకమానవు - అనుభవించు -
 తామచంద్రా! సన్నద్ధుడవుకమ్ము రమ్ము - రామరావణ సం
 గ్రామంబున విజయలెవ్వరో - లోకము తీర్చుచున్నా - రమ్ము -
 కాచుకొమ్ము - [అంటూ మెళ్ళో పులిగోరు... తీసి ఒక్క
 సారి కళ్ళకద్దుకుని... ఒక్క-దూకున వెళ్ళిపోయాడు - గలగల
 ధ్వనులతో తెర మెల్లిగా జారిపడింది]

—: స మా త్తం :—

గాజుల గాలీబు

[అదిపల్లెటూరు - నాలుగు రోడ్లు కలిసేచోటు -
గాజుల గాలీబు చేరాడు - పిలిగడ్డం - కుచ్చటోపి - గళ్ళ
లుంగీ - కళ్ళీలాల్చి - కళ్ళకు తెల్లవికళ్ళద్దాలు - చేతిలో
చిన్న సంచి - తమాషా పడక - గాజుల గాలీబు ఆభరణ
ములు]

గాలీబు: గాజులోయ్ - గాజుల్ ! ఆడపడుచు
గాజుల్ ! ఆడబిడ్డ గాజుల్ ! చిట్టిచెల్లిగాజుల్ ! స్వీరకొట్టు
చిట్టెమ్మ గాజుల్, సవితరిగాజుల్ - సాభాగ్యవతిగాజుల్
ఆడబన్నగాజుల్ - పుణ్యవతి గాజుల్, దేవత గాజుల్, యాత్రీ
దేవత గాజుల్ - సుసారం గాజుల్ - సంతానం గాజుల్ -
సంకురే త్రిగాజుల్ - కల్పవగాజుల్ కల్యాణిగాజుల్ - సిసిరి
మువ్వ గాజుల్ శివరంజని గాజులోయ్ - గాజుల్ - కొంత
దూరం నడిచాడు - ఎవరో పిల్చివట్లు ... కళ్ళద్దాలు పైకి
నెట్టి ... మాళాడు] గాజులోయ్ ... గాజుల్ - బయ్యశ్రీ
గాజుల్ - బయ్యమాలిని గాజుల్ - వాణిశ్రీ గాజుల్ - పవ

జాక్షి గాజుల్ ... గాజులోయ్ గాజుల్ - (మళ్ళీ నాలుగడుగులు వేసి - వెనక్కి తిరిగాడు]

తొడిగించుకుంటారు హమా! గు తంగా తొడ్గకపోతే గొంతు పట్కోరు హమా నాక్కి! కొత్త కొత్త గాజుల్ - తాజా తాజా గాజుల్ వుండాయి హమా! పెళ్ళి కూతురు హేమీ హాండీ! శోభనం రాతీ! గాజుల్ కూడా - మేరా సంచీలో వుండాయి - కావాలి క్యా! అదీ హేమీ భాత్ హాండీ! హాక్కి సారి - నాక్కి గు తంగా తొడ్గిపోతే... బల్మలో యింకోడినీ తొడిగించుకుంటారు క్యా! నై నై... నాక్కి అబద్ధం బస్తాను హా డీ మీక్కి! ఆ కనకయ్యగారి భార్య లేదూ హాండీ... కాతమ్మ గారు... ఆమెనాడీ తెల్పుకోండి - సిన్నప్పట్నంచి నాక్కి తొడ్గు తుండా - ఇంతపిల్ల అప్పు నాక్కి యింతవుండిశ్యాం - ఈడు వచ్చేతల్కి... నాక్కి మీసం వచ్చివుంటాది - ఆమెక్కి శాదీ అయ్యేతల్కి... నాక్కి వొక్కి పిల్లపుట్టి పోయింది - అసల్కి పెళ్ళిశాడు... ముందుగా నాక్కి తొడిగలేదు హమా గాజుల్ - మోచేతి మట్టు తొడ్గిందా కా నాకా విడ్చిపెట్టిశ్యానూ! నై నై ... బైరోరా బేరా అని నాక్కి మడబట్టి... పర్మటింటో కూకా బెట్టిశ్యాన్ - (ఎవరో రావడం గమనించి - చీలిలింపాడు)

యంకాయమ్మగారూ! హేమీ హమా ... చీపురు పుల్లలా విపోయిశ్యాదు! తుండుముక్కలాగ వుండలేదు హమా మీక్కి! హేమీ... అపరేషన్... కై కూహాండీ! బిడ్డల్ పుట్ట కుండా - చేయించుకున్నారో! అరే అల్లా... అల్లా... గొడ్డు బోతు నా కొడుకులంతా... బిడ్డల్ కోసం - గడ్డవల్లుల్ పెట్టి తప్పుతుంటే - మీక్కి హేమీటి భర్త పట్టిపట్టింది హాండీ! అపరేషన్

చేయించుకోవడానికి? కొండలాటి మడిసి...పిండంలాగ ఆయి పోయి న్యార్ - కర్మగాపోతే హేమిటిదెవ్వండి? ఇంతమట్టు బోణి తగ్గలేకపోండి-పొద్దున్న...యద్యానాకొడుక్క ఎద్రూ పకిన్యాడు - పెసాబోణి కాతేను... (అంటూ ఇంకోచోటికి వెళ్ళాడు) గాజులోయ్...గాజల్ -

సాయిబూ! హేమిటి కమ్మా? మరేద గిరేదలేకండా - అమ్మా నాన్నా పెట్టున్న పేరు... తేదూ హండి క్యామ ద్దుల్ హండి! పేరు తేల్చికపోతే... ఇద్దో బాబూ! అబ్బాయ్ - గాజులబ్బి - తేల్చోతే - గాజల్ మడిసి" అని పిల్వతేపూ? మొఖం సూడు... మొఖం... దున్నపోతు మొకం - ఎవ్వు చేస్తుంటాడు హమా నీకి? కాపతం చేస్తావ్? మురికాళ్ళ మీద నడుస్తావు. ది సూడు... ఎద్దుమాడ్కుచుడ్చి - [మరో చోటికి వెళ్ళాడు] అదీపిల్లు - మీక్కి అండంగావు డిక్కారూ? అచ్చాగా పిల్చి క్యారు? మన్నుకడిరింది - మాక్కా నిల్చివుంది సూడండి - పర్వతంలాంటి మడ్చి - సాయిబూ హంటాదేమిటి హండి? నీక్కి పిల్వతేదూ - మరేదగా -

రేటుదేముందిహండి? మాట కల్వాలిగాని... ముందు కూహోండి - సైజు చూసుకుందాం - అతే... ఎందూకతేవు హండి - మొన్న గదూవమా - మీ తల్లికితొడ్డి పొయ్యిందీ? అమ్మ ఘర్మే తేదూ క్యా? పొలం ఎల్లిక్కారూ? ఘర్మోనభి తేరుక్కా? అట్టా సెప్పండి - అది హేమీ భాత హండి - అచ్చం మీ యన్నటి అడపిల్ల లోకేలియే... సీసం అంటి గాజల్ - తెచ్చిన్యా - బైటో... బైటో... క్యాచుడ్చిహండి ముందుగా రేటు కై జూహండి? సైజుదేఖిన్నె - నరుకుదేఖిన్నె -

కొట్టి నచ్చలేదు... కావాలే లేదో... మాలుంనై - బేరం
 అద్దాతున్నారే బేరం - మూడు తొడ్డుతాను హమా!
 మూడు - హొక్కి రూపాయికి మూడు హందీ! ముచ్చటగా
 మూడు - ఎవర్కి ఆయినా ... యీ గాలీబుగాడు అడ్డి
 తొడ్డివాడు హందీ నై నై ... ఇద్దోహమా! గుత్తంగా తొడ్డిం
 చుకోటం - గుర్తుపుష్టుమట్టుక - పైసాలు వట్టుక పొమ్మన
 టం గిహజు - అదీ బేరం లాక్కి - క్యా మద్దుల్ హందీ! ఏలి
 ముద్ర మద్దుల్ - అరేహమ్మా... హా... మాలావు తొడ్డిం
 చున్నారే - (అంటూ అక్కడినుండి మరోచోటికి కెళ్ళాడు)
 గాజలాయ్ - గాజల్ -

పూరుముందు కొచ్చేతల్కి యద్యాన కొడ్డు జోలె
 తగిలించుకుని... యెదూ) వచ్చిన్యార్... గబ్బిలం మొఖం
 హా కొడ్డు - అసల్ మీ జాతికున్న మాయారోగం యిది.
 హొక్కి హందీ! వచ్చినప్పుడూ హంటార్... పొయ్యేటట్లు...
 పొలికేకలు పెడతాడు - క్యా మద్దుల్ హందీ! తొడ్డించు
 కంటేనే... నాక్కి వచ్చిడించుతాను. తేల్పోతే యెందుకు హందీ?
 గట్టిగా తొడ్డకపోతే... మొఖమ్మాన తుప్పన ప్రయ్యరూ
 హందీ - మీకీ! [పెనక్కి వచ్చి సంచిక్కిందపెట్టాడు.]

మందీ పేరు... హేమ్మాలన్నారూ? సిన్నప్పడు చూసి
 న్నాను. అప్పుడు నీక్కి... రంగాలు కడతన్నార - హోణీలెవు
 యేసిన్యారు? మొన్న మొన్న... అప్పుడు కీక్కిగురించి మీ
 అమ్మ సెబుతావుండేది - మా సుబ్బలచ్చిమి... నురుకై న
 పిల్లని - దేఖో సుబ్బలచ్చిగాదా! అరే.. హేదుకు
 వమా... అట్టగున్నానేనుంటారు? పేరుమార్పుకంటే...

నాకీముందుగా సెపోద్దూహంది? హేమిటి? బయ్యళిలగారా? ఆచ్చా ఆచ్చా! మధుగమైనపేరు... గవర్నె టువారి మందు లాటిపేరు... దేఖోహిందీ! నాకీ తెల్వక అద్దుతాను... తమరు యిక్కడ వుంటలేదూ క్యా? అట్లా సెప్పండి... మద్రాసులో హేమిటివర్? సిల్కలో చేరటానికా? బ్యా... మంచి బేరం తగిలిందివమా! మంచి భాత్ చప్పిక్కాయ - అనల్కి నమ్ముతారో... తేదో గానీ... బయ్యళిలగారూ... ఈయదే... "బయ్య" ని రెడచ్చరాలు పేర్కుముడు తగ్గించుకుంటే... మోతమోగిపోతంది అనుకోండి జాతకం - ఝాం ఝాంన ఎలిబోటమ - ఆకాశంలో తారలాగ -

దేన్నీ అయితా... స్వయం వుండాలి వామా! క్యా ఆదీహండి మీకీ? ఈ గజల్ గాలీలుగారు... గాడై కొద్దూ అనితల్పివారు క్యా? నై నై... నాకీ మద్రాసు లోనే బల్కినాను... మొన్నటి మట్టు - కై కూ హేమిటి? సిల్కలో చేరటానికే - అరే అల్లా! నీవుదువుల్లలో అమ్మ సిల్లరమద్ది అని తేల్చివారు నాకీ? అరే... అయ్యారే!... రేరేరే... ఎంద్రూహండి... గుక్క తిప్పకోతుండా నొవ్వు తారు? ఆకండి జరా! అల్లా అల్లా! పేణం బేజారై వాతా వుంది శీలాగారూ! జరా ఆపండి అంటేను - ఎంద్రూ హేమిటి నా తల్కాయ్? జమున నవ్విందీహ మా యిటా? జానకి నవ్విందీ? జయంతి నవ్విందీ? వాణిశ్రీ నుటుబ... నవ్విందీ క్యా? అల్లా దయనూడమటై... జాతకం తిర్గ బడింది - జాతిరత్నం మాదిరి ఎల్లాతూంది

దేఖో బయ్యళిలగారూ! బయ్యచూలిని వుంది చూశారూ? సర్వోనప్పదు సూడాలిండి - ఎక్రెత్తి పోటమ

గదండి... మగనా కొడుకుల్ - అమ్మతోడు - అన్నంటి
జాతకం వుందిమా, డి మోకి ? ఇంకో యేడు గడ్డిపోతే...
మడ్డి మాంచి యీశుమిని కొచ్చిపోతార్ - అప్పుడుమాండీ
... బేతాలు మాడీ ఘర్ముంతు కక్కల్లా పడ్కోరుమాండీ?
బుక్కు సెయ్యటాన్ని ? జాగ తెయ్యసావువరూ ! అరేతూ
... క్యా మడ్డిమాండీ మోకి ? గజల్ తొడ్డేవానికి ...
కాదుమాండీ... జాతకం చూసి సెప్పుతాను నాకి ? కొంచెం
కొంచెం మార్లుమాండీ - అయితే మట్టా... జయశీల
గానూ ! మైదాను సగరంలో మజిలీ వున్న తెల్లుబిడ్డల్ ...
అందరికీ జాతకం తెల్సామాండీ - ఏదీ... హాత్ సూపండి -
[అమ్మ చేయి పట్టుకొని... అనందపరవశుడై ... పిల్లి గడ్డం
సవరించుచున్నాడు కుచ్చు టాపీ... విడిలించి మళ్ళీ పెట్టు
కున్నాడు.]

వ్యా ! వ్యారేవ్యా ! ఇన్నంటి మంచి హాత్ ఎవరికీ
వుట్టిందీహమా ? ఎంత మంచి సెయ్యి !... వెయ్యి రూపా
యలు ఖర్చు బెడితే... వుట్టదీహమా... యిది సెయ్యి ?
ఇక్కడ చూశారూ... ఇది... ఇది మాండీ అసల్లి... అసల్లి
మాంటు... క్యావో ? రవి స్థానంమాండీ - నీకి హాత్ మే...
యింత పొడ్గూవుంకి వమా ? ఇంతమట్టా ఎవరికీ సూపిం
చలేదూవమా నీది ? అల్లా అల్లా - ఇన్నంటి రేఖ వున్న
సెయ్యి దొర్కితే హమా... వడుల్తారూ ? బేతాలు అదీ
తెల్వదువమా ? జ్యోతిష్కం చెప్పే నాకొడుకుల్ -

అసల్లిమందీ సీత్రమైన బత్కూమాండీ - మూడు
సమర్పరాలు జట్కాబండి తొలానుమాండీ ! మూనెయ్యక
పేమిటి చేయ్యమటార్కి ? గుర్రం పరుగుదీస్తే... అరే

సాయిబూ... మెల్లంగా పోనీరా... కాళ్ళు పట్టుకొంటాం -
 అంటారు నాకీ - చానా చాలా... గుర్తొంగనక్క మెల్లంగా
 నడిస్తే... క్యారే గలిబూ... బుద్ధి గడ్డితిని... నీది బాడి
 ఎక్కినా... వుకూరుమంటా నడపుతావేమిటి గుర్రాన్ని?
 అంటాను... వుకూరు మొకం నా కొడుకుల్ - నేయం మీకి
 సెప్పండి హమ్మాగారూ ! ఎనక్కి బర్తమంటే ముందుకు బర్త
 తాల్ - ముందుకు సర్దుకోండి సాబూ అంటే... ఎనక్కి బర్తి
 కూతుంటాల్ - కైసా కుదురుద్దివాండి బేలన్ను అందకుని
 ... రోజుబుట్టి ... గుర్రాన్ని బండినీ... అమ్మిపారేసి...
 గాజల్ బేరం చేస్తుకుని బళ్ళుతున్నానువాడి ! క్యా
 నామూవ్వాండి ? ఇస్మంటి అదృష్టం బత్కూ... ఇంకోరిక్కి
 వుందీవాండి ? ఎస్మంటి నేతుల్ పట్టుకొంటారు ? గాజల్
 తొడ్జ్దానికి ? బహుల్ కుషి బత్కూకాదూ వాండి మిడి?

హత్తే సైసా తక్సితే... పట్టుంటా పల్కరిస్తాను
 వాండి ? - క్కూవాదా... ఇదే బిజినెస్ చేస్తున్నాను -
 హమ్మా హేమిటివాడి ? బయ్యిర్రకు తొడ్గాను - బయ్య
 నుథకు తొడ్గాను. బయ్యిర్రదకు తొడ్గాను - హమ్మాకీ రెండు
 మారులు... బయ్యమాలినిక్కుడా తొడ్గాను గాజల్ -
 మీరూ... యిప్పుడికేవంటే... తొడ్గిపోతాను - దేఖో బయ్య
 శీంగారూ ! అడ్డెరాముడు సిల్కా చూడలేదూ ? వాందులో
 బయ్యిర్రదకు గాజల్ తొడ్గిందీ... ఎవ్రా ? ని ? నాకీ కాదూ
 వామా ? రామసిలక దేఖినై క్యా ? వాణిక్కి తొడ్గిందీ...
 యీ గాలిబు కాదూ వామా ! హమ్మాకీ హేమిటిల్ గా...
 పావనవంతుడు - సావాసగాళ్ళు - అదృష్టవంతుల్ - అందాల

రాముడు - తూరుపు కడ్డర - సూరకెందులు - సంపా
రంలో సరిగమలు - వ్రయాణంబో పదనిసలు - సిల్వాల్లో
అందరికీ తొడ్డివానువాండీ... గాజుల్... యీ గాలిలు గాడు
శివరందని బొచ్చు సూడ్లి మావమా ? అందులో నాకీ అగ
వళ్ళేదూ ? హెకా హేమిటీ ? పెళ్ళి యింటికి... గాజుల్
మూస్కుబాటం - తీస్కుపోటం - ఏకో లిత్ కూడా సెప్పి
న్యార్ హాండీ...

వగనా కొడుకుల్ నేరేదాకి... తాతలు దిగిరావాలి
హాండీ... ఆడవాళ్ళ కేమిటీలోలు ? గాలికి ఎక్రే నీల్
కట్కుంటే - బస్ - వంటిదిండా నగలు పెట్టుంటే... బస్-
హాక్కి అందిమైన నవ్వు నవ్వితే బస్ - ఒక్కసారి కళ్ళు
మూస్కుంటే... బస్... పని అయినట్లే - దేఖో బయ్యమ్మా
కళ్ళు మూస్కుకుండా ... కాళ్ళు పట్కోకుండా... ఆ పైకి
ఎల్లి నోళ్ళు కొనబీనై హాండీ ! నీకి - నాకి - హాక్కి లెయ
మోద కొచ్చిన్యాంగన... నిజం కవునా - మేపుటిగెల్
మాదిరి మురిసే... తారలంతా... పైకి ఎల్ల హాకి... క్యా
క్యా కహానీ అంటారు? అరే-తూ - క్యామడుల్ హాండీమాకి?

శీలం - గీలం అంటే ... మాలు నై ... తూ జా !
జార్ బేతా జావ్ ! అన్నేమా మామా ! పని విపోటాన్ని...
కళ్ళు మూస్కుంటే... తివ్వలేదుహాండీ ! నాకి వందసార్లు
పక్కల్ తీసిచారేసికాం - ఖరారుగా బత్కేదాన్ని... ఛాన్స్
లే... హాక్కి - రెడు... పక్కల్ పరిసిక్యాను - అప్రూ
కాదువమా... నాకి ఛాన్స్ వొంటింది - పేపర్ మీన పేరు
పడింది - తెరగుడ్డ మీన బొచ్చుపడింది - నాకి అమ్మ
బతుకే

యద్యా పనులు సెయ్యటం ... నాకీ మట్కుయిష్టం
అనుకున్నాడు క్యా ? నైనై - పనీ గద్యాలా అంటే...
చూసీ చూడనట్టు పోవాలి - చిక్కుచెదలేదు నీకి - ముక్కా
మూస్కాని... కూకుంటే... ముసలితనం వస్తాది హండి...
ముందుగా - యేసెం ... గీసెం... ఆధీ నై - జరా ముందు
సూపు పుండే ఆడమిట్టి... ముగ్గుమీద నిలబడ్డది - హొక్కే
కన్నా ముందుగా - పైకి ఎల్లాది - ఎంతనేవుహండి ? ఐదు
నిమిషాలు - డబ్బూ దస్కం పెడతారు నిర్మాత సాబు -
ఆయన హొక్తూ - డైరెక్టరు సాబు హొక్తూ - రంగులువులిమే
మేవ్ సాబూ హొకదూ - గుడ్డల్ కుట్టే ఆదీ హొకదూ
డ్యాన్స్ బిప్పసూవామూ... డ్యాన్స్... ఆతనూ హొకరూ...
ప్రాడక్షన్ మేనేజరు సాబుహొకదూ - ఈర్పుహండి ముఖేం

మిస్కి-యేశంకావాలి - ఆల్కీమంది యేసెంగావాలి -
మిస్కి పేరురావాలి - సిల్మాసీసి నందూకా ఆల్కీ మంచిడబ్బు
రావాలి - ఈ లోప్ల... హొక్తూ హొక్తూ ... ఎక్కుతారు
హండి మిందీ శుమ్మం - ఏకోదఫా - దోదఫా మాస్కుంటారు -
ఆస్కశీస్కుంటారు... అప్పుడు మాతలి మా మామిందీధోగం
కాలుకింద బెబ్బరిస్తారు క్యా ? నైనై... అంతాలోప్లై - లోప్లై
లోప్లై జర్గిపోవాల్సిందే -

కారులోప్లైవాండి .. కారులోప్లై - దిగతాన్ని తిరిగి
వుండదు... ఎక్కతాన్ని తిర్కవుండదు - అందులోని రంగు
పూసుకోవాలి - అందులోనే డ్యాన్స్ నేడునుకోవాలి అనుకు
లోనే... నీరవిడునుకోల ... అందులో నీరలే లోకం ...

ఒక్కసారిగన్న పడిపోతే...మందీపేద...జయా! కిందవున్న
మన్ని...పైకిపోతాం - పైనకూకన్నవాళ్ళంతా కిందికి
పోతారు - కిందికి అంటే తెల్వాద్దోమా? మేడమీన...మన్ని
నుంచుంటే - మేడకింద ఆర్పు నుంచోవాల - దీసిల్పాబళ్ళు
అసల్కి... మద్దిబక్కటాన్ని... మద్రాసుకట్టణలో...
మంచియీలు వుందివాండీ! గుడ్డవల్లండా...డబ్బుల్ సంపా
దించవన్న. సెనుట పట్కముండే...నేతికిపైసా దొర్కిపోద్ది-
మారాజులా బత్తావచ్చు - మారాజులా సాననూవచ్చు -

ఎంద్రూ పోనువాండీ! నాల్గురోజుల్ బేరాలు
చూస్తుంటానువామా...ఆనక ఎల్లిపోతాను... హిక్మాత్తుండ
బుద్ధి కాటంలేదువాండీ! ఈక్కబత్కూ యిది - చచ్చిపోయిన
అద్దీ..సావుకారిలా బత్కూతాడుగదావాండీ అక్క! ఆర్కెల్లు
హక్కావుండి - మర్చిహిక్కా బత్కాలంటే - ఆల్లాదిగివచ్చినంత
తని ఆవుతుందినాకీ -

జరాపొర్నాటు జరిగిపోంది జయశీలగారూ నాకీ -
అండే తిర్లి గాజుల్ తగ్గించుకని...పల్లెటూరువచ్చి పడినాం
ఎంద్రూ హేమిటి శీంమ్మగారూ? పాండీబజారులేదావాండీ?
లండాచోరు ముందాకోడుకుల్ అంతా క్కా - దూహమ్మా
మజిలీ-రెక్కల్ తెగిన పచ్చల్లాగ...కట్టుకింద నిచ్చికివుండయా
వామా! అదీ పాండీ బజారు... నాకీదోస్తువుండిన్యాడు -
పుత్ర యద్వామద్దివాండీ - బేకారాద్దీ - నీలకల్ని పట్కూ
రమ్మంటాడు - మాటల్ సెప్పే నీలకల్ని - ఒకనాడువామా..
గుంటూరునుంది... హహాకీ సంచరంగుల నీల్క ఎగ్గి..
మద్రాసులో వాలి-కవాండీ - తస్యాదియ్యా... అది మందీ
నీతికిసిక్కి - మందీ చేసుకుండిన్యాం...మాటల్ సెవ్వకుండి

నానాం - నురేద - నిరే - గానికి... చాలా చాలా వలుకు చేర్చి
 వుండినానాం - నీకీనోపుకి - అప్పగించి నానాం - బస్ నా...
 బస్... యేసే... వది వడింది... కాళ్ళముందర - సెటర్లో
 కూకుంటే... గంటలో సిల్క... ఎగ్గీ... భజా... మీన వాల్తాయి
 గానీ... చిన్నతనం కాదూహమా? ఎర్లివున్నవారు చూస్తే
 ఏమీ అనుకుంటాడు - ఇస్కంటి యద్వానాకొడుల్ని యింటి
 ముందర... రానియ్యగూడమా అనుకోరువాండీ? ఆందీ
 తిరుమొఖం పట్టాను -

కై సాహండీ? నాకీ గజల్ అమ్మానిబత్తే
 యాపారం - వంటినిండా అందాలు పూసుకుని... ఎండా
 మొఖం గూడకుండా ఘర్మేవుండే నుద్దినీకి - నాకీ యిద్దరు
 బిడ్డల్ తండ్రీని - నీకీ... యింతమట్టు కాధీభీకర్ హే! కై సా
 బోలోహమా? పేణా వుంటాదినాండీ? పూపిరివుంటే పుర్న
 గల్లు అమ్మా-బత్తవచ్చుగాని... ఇస్కంటి లుచ్చాపటచెయ్య
 టం తప్పు కాదూహమ్మా? ఎవ్వూ అయినా... మొకం హేత్తా
 గూపేదాన్ని... యీలు వుంటాడీకా? అల్లా అల్లా!
 బేజారు కాదూహమ్మా... బత్తూ?

తీక్కుగా నాను జ అమ్మగారూ! తర్వాత జర్గేది
 హేమీని... ఇది? పెళ్ళికాని లడ్కిని... ముంచేసికాదు - తేవ
 దీనుగిపోయ్య... నగానటా తినేసి - నట్టేటో తోసికాదు..
 పాముబురొద్దూ... మీనాబాబు... కేసుపెట్టే... నాకీబత్తూ
 హేమీని వుకుది? బోలో - భరీదైన బత్తు అంతా...
 కరాబయ్యగిది బోలేబేలా - ఇది లోకం నవ్వుతావుంటే -
 కటకటాలో చూడండి... ఏదోడ - తప్పు... కామిగుల్తాడి
 వాండీ? గడ్డి తాముల్లోంచి మేలిధూసి... గొడ్డముందు వేసి

నల్లు - వచ్చుకాగితాలు దూసి...పై ఆధి గార్లకు సడేస్తే...
నాకీవల్పు వలూనంసెయ్యరావోంది? నున్నంరాపో...
ఎక్కలో మిగ్గుకుండా సెయ్యరావో...పోలీసుబాబులు.

జిదీ భాత్ - జిదీ నికార్పయినమాట - మాకీ - కాకీ
లాకీయితే... కాకీతయ్యార్ - తేదిపోటం అంటుంటు...
నాకీబేజార్ - క్యాండ్లీవమానీకీ మూడోకాటికల్లా మొకా
నీకీ రంగు పులిమింది - తెరమీద నిల్చెట్టకపోతే... నల్లురా
సవ్వరావమా? క్యారేగాలీబే... క్యాహోగయీ?
అని హాసెకం పట్టించరా వోంది నాకీ? ముందునీకీని సెయ్య
కుండా ముద్దెత్తుతానూ క్యా? సిల్వాతారను సెయ్యపోతే...
ఈగాజుల్ గాలీబుగాణ్ణి... గాడ్డే అని పిల్చూరావమా...
దండం?

నీయన్నంటి జిందమైన లడ్కీలు దొర్కిసావల్...
కాదువోంది... డైరెక్టరంతా... పొందింతకాదు వచ్చడితివి
పిస్తావుందిమన్ని? క్యా అందం! క్యా కన్నుల్! క్యా పెద
పులు - రామచిల్లలాగ - రాజహంసలాగ... తేదవమా
నీకీ? హొక్టీసారి - నీకీ పూస్తే... వద్దూతానూ? హొక్టీ
హొక్టీ ముట్టు ఎక్కి పొయ్యేదాన్ని... తిప్పల్ డి తీగవల -
సిట్లీపోతాయ్ అనుకోండి... గాజుల్ తొడ్డేబప్పు - బేం మూడు
కుండాంక్యా? దండ్లా గానీ... పండ్లా గానీ... చేన్నుపోతాం -
పై సామిగ్గితే బద్దీపోతాం -

ఏక భాత్ వోంది! ముక్క బేరం అయితే... నాకీయిచ్చి
పెట్టండి! ఘర్ ఘర్కి తిరుతాను... గాజుల్ అమ్ముతాను -
జిమ్మీ గాబత్తుతాను - కాదూకూడదూ అనేదాసికై కూ
వోంది... ఎల్లం? ఛాన్స్ కుడిరే... లర్థగంట తీర్కెవుండదను

కోండి-మంచీ మంచీ మాటల్ సెవ్తూ వుండిన్యాక-అచ్చాగా
ముద్దువస్తూవుండిన్యారు - నీకే పాటల్ పాడారహమా? -
అడ్లదీమాట...నీకీమాటలం జయశీలగారూ...అచ్చామాటలం
కంతం సూడబోతె కోయిలకంతం - నుశీలమటనూ బట్టి
పోతాడిహమా...నీకీముందు - లతామంగీష్కర్ ముట్టు...
నీకీగొంతు వింటు...ఎగ్గిగంతు వెయ్యమాహందీ?బూట్లం
సెప్పేదా నీ...నాకీ...టాలాటాలా మడ్సెయిని తల్పిన్యావ్
క్కా? ఈ గాజల్ గాలీబు కరారుమడ్సి - కరారుమాటల్
సెప్తాడు...కరారుగాబత్తుతాడు- తక్పోత్...నాకీయెప్పదో
సిల్బాయాకేసునై పోనూ హాదీ!

ముందునీకే ... కి.దనుంది పెకిఎత్తే సాలాహమా?
తర్వాత నాకీఎల్లిపోతాను - ఎల్లదూహందీ! అసల్కీనీకీ
పెకిఎత్తే...నాకీచూడుకుంటానుక్కా? కాశ్చుపట్కానూ?
రెండుచేతుల్లో బట్కాని...అలా అలా...నాకీపెకిపోతాను -
నీదీపేరు సెప్పోని...బట్టిపోడుహందీ...యీ గాలీబుగాడు?
నాకీముట్టు వమ్మి తక్వ? పాటల్ పాడారు - నాటకల్
అడ్తాను, మొకంటండా రంగువులిమి ... కెమేరాముందు ...
నిల్వోబెకితే...అచ్చం రాజబాబులాగ వుండనూ హమా!
అశకంచేసేదాని...హాకీ కె దూ బహుమతులు గెల్పు
కుండిన్యాం...

జేఖోదయమ్మా! సిల్లరకొట్టుసిట్టెమ్మ సిల్బాతీసే
టప్పదు...నాకీ నుక్కయ్యయేశం కట్టయిని సెప్పిన్యార్...
నుక్కయ్య తెల్వాద్ హమ్మా? నుక్కయ్య...మద్దెరకం.మడిసి
హందీ...అరే...క్కామడ్సిహమానీకీ? సూడు బుల్లెమ్మా .
సాడుసిల్లడు...పెనపెన పడితనంటడు" | రాగయుక్తంగా

పాడుతూ అభినయించాడు] ఇదీ హమా యేశం - కరారు బేసి
 న్యారు - నాకీచున్నరాక... వద్దూకుండిన్యం - తక్కుల్ యూ
 పాటికి మందీపేరు... గాంగాంక్తి... టాంటాం అయిపోయ్యేది
 కాదూహందీ ?

నాదీ గొడ్వయిడ్చి పెట్టండి - మడ్చి అన్నతర్యత ...
 మన్ని నీతివుండవాలహమా - పట్టుచూడ్వాల పద్వతియ్యటా
 నికి... మన్నువుండాలి - అద్దునపడి వుండిన్యం అనుకోండి -
 అగాధంలో మన్నివుండిన్యం అనుకోండి - ఎంతనేవు వుంటాం?
 లేది నిల్చుకోమూ ? లేదూడకన్నా స్పీడుగా పరుగుతియ్య
 మూహందీ ? పేణంకై కూ పోతాడిహమా ? మూనంతుట్టు
 ముందుపోయితీరవల - అదిభాయం - గుట్టుచప్పుడుగాకుండా
 బర్చిపోదూవమా ? మూడోకంటికి తెల్చిపోతే ... ముగు బర్చి
 పోదూ ? త్యాబోత్రే ? ప్రిమి వేపాచు ? రేప్పొద్దున ఎల్లిపోదాం?
 అరేఅల్లా... ఇంతజూర్ ఏతే... కై సాశీలమ్మా ? కుర్మే
 నాకీ... హాక్తి... హాక్తి బోడవుంది - రక్కల్ రూని రెండు
 వచ్చులున్నాయ్ - ఖానాపనాశేలియ్... వైసా కూడబెట్టాల...
 బత్తేచాన్ని మేత సూపవల ? కై సాహందీ ? ఇంతమట్టు
 బోణీకాలేదు - సందితెర్నలేదు. గాజుతోడ్గలేదు - గంగిరెద్దు
 లాగ... గంతతగ్గించుకుని ఘర్ ఘర్ క్షీతిర్చి వాను - మోకీ గ్లి వారు
 మాటల్ యాపారంతో... మద్దినేలగడ్చిపోయింది - అరేధూ...
 త్యాబద్దీ వమానీకి ? తఖరామాటల్ సెప్తే... తల తియ్యరూ
 వమా... పెద్దచుడ్చుల్ ? వొక్తి నాలికవుంది ... వొక్తి మూట
 వుంది - బస్ -

త్యాబోత్రేహందీ ? త్యాబోల్లు ? రెండువందల్... దోసే
 దోసేయూడియా - ఇప్పు యిస్తార్ ? ఖానావీకా శేలయ్...

ఘర్మించి రమ్మంబాక! క్యామద్విహందీమీకి? క్యామచ్చ
హందీమీది? అల్లామీకిదిల్లునిండా మంచితనంపోసివాడు
హమా? గుండెల్నిండా అశ్వుతజలం నింపివాడు - అమ్మ
తొడు బయ్యమ్మా! అల్లాతొడు -

నల్లంగా చూసే మాదీ అల్లా...మీకి దోసిలినిండా .
మంచి మంచి కోరికలు పోయవలె - అచ్చా అచ్చా అశీ
ర్యాదాలు తలమీద కుమ్మరించవలె - [చేత్తో రెండు వ.ద
కాగితాలు అందుకుని...కళ్ళ కద్దుకుని ... లాల్చీజేబులో
దాచుకున్నాడు] వ్యా! వ్యారేవ్యా! మంచి గుణం అల్లా
మీకిలోప్త వుందనాడు - ఇస్కంటిదేవత మొకం చూస్తే...
యేసెంపమ్మి!...వరం అడ్డితే...యివ్వడూ హమా అల్లా?
నీకీఎవూ? నాకీ ఎవూ? నాదీ ఏవూరు? నీదీ ఏవూరు?
హాకి నుంచిమాట సెప్పేశల్కి...మమ్మకది...రెండువందల్
నాకి...యిచ్చివ్వారు - పట్నం ఎల్లేవాకి తియ్యారుగా...
నిల్చివ్వారు - ఇది అంతా క్యాకాహందీ? అల్లాదయ
కాదూ? అలాకనికరం కామా?

హాకిదెబ్బకీ...రెండు పిట్టల్ అని సామెత యేనేదో
హమా! అది బర్గితీరవలె - ముందుబోనే సెయ్యకండా -
కై సాయల్లం? అని ... అనుమానం వచ్చింది నాకి - కాని
దేఖోపమా!...మీకి గుండెమట్టు ... హేమాలయ పర్వ
తం అంతలావు వుంటాది హందీ - అమ్మతొడు - ఇద్దో హమా
జరా...అటూ యిటూ నద్ది సూపండిశాకి! [అమెనదు
నుంటే...చుట్టూ తిరుగుతూ...తలఎగురవేస్తూ ... కుచ్చు
టోపీ అడిస్తూ...తమాషాగా అనందపడిపోయాడు] అచ్చా
బహుత్ అచ్చా - వ్యా! వ్యా! నాగు రామునాట్యం చేసి

నట్లు గుండాదివమా - నీదీనడ్క - జడలేదుహమా...జడ
రెండు భుజాలమద్దెన కద్దుతూంటు ... గుండె ఎగ్గి ఎగ్గి
పోయిందిహందీ - పెటకెంగు - లేదు హమా...నీకి నడ్చి
నప్పుడు...లేసి - పెకి ఎల్తుంటు...మన్ను ... ఆకాశంమీస
వాలిందిహమా - నీక్కికట్టు తారఛాయ్నిపుడి హందీ...
తపినీలు వ నే...తలబండికింద పెద్దాను - అమ్మతోడు -

“భీబోలో బయమ్మా! మన్నుమప్పి బోలో - బహుత్
కషీ కషీ భాత్ బోలో - వ్రయాణంకెబూబ్! ఆచ్చా -
నుబో...అంటు...రేపు? అబ్బ...నాకితయ్యారో - తుశన్తో
మీది రాకకోసం...పిల్లిలాగ కూళోని ... ఎదుర్కొన్నా
వుంటాను - అచ్చా ఆచ్చా...కల్ శాస్త్రం - అత్తయ్యూసు
కోని...అగడబత్తి ఎల్లించుకోని...అల్లా! కొబ్బరికాయ ...
కొట్కొని...వాదీజోరు లేదుహమా...జోరు...దాన్ని ఏకో
ముద్దు పెట్కొని...టంచనగా ... యాలవ్రాకారం తుశన్తో
వాలాను హందీ - రెక్కల్ గట్కొని రాదుహందీ!
మాటతఖరావ నే ... ఎడ్మకాలు పెన్నలేదుహమా ...
ఎత్తు...బస్ - నమ నే...[అంటూ సంచీతనుకుని...చరచరా
తమాషాగా నడుచుకుంటూ అక్కడినుండి వెళ్ళిపోయాడు -
నన్నని శ్రావ్య సంగీత ధ్వనులతో తెరజారి పడింది.]

బానిసోడు

[ఆ పూరి మధ్యలో ఆందమైన మేడ. ఆ మేడముందు అస్థి వంజరంలాంటి పుల్లిగాడు నిలబడి వున్నాడు. ఆతని వయస్సు దాదాపు సలభై నిండాయి. ఎముకల గూటిని కష్టము కనుగొనడం. ఎప్పుడో ముడతలు పడింది. చిరిగిన అరచేతుల చొక్కా, పైకి ఎగదోసిన పంచు — నెరిసిన వెంట్రుకలలో పెరిగిన గడ్డం, జట్టు పుల్లిగాడి అధరణాలు. ఆతని మస్తిష్కంలో మరీనే ఆశ అతన్ని యింకా బ్రతికిస్తుందని చెప్పవచ్చు.]

పుల్లి: పుల్లిగాణ్ణి దొరా! గూడంలో గురవాయ్ తమ్ముణ్ణి.

మూడోజుల్నండి ముద్దె తలీదు బాబూ ! మునురు
పట్టి. బిడ్డా నాపల్కి ఆలి కప్పగించింది. పస్తులతో
పిల్లలు కడివోయారు దొరా ! గాదె తెరిసేసరికి -
నా పెళ్ళాం పిల్లలూ గాలిమేస్తారు బాబూ ! జాలి
మూసండి. ఆటంబారేం దొరా ! పొద్దునేదిందగ్గ
ర్నంది ఎద్దులాగ, ఎనుబోతులాగ మీ పొలంలానే
చాకిరీ చేశాను గందా ! చెమటోడ్చి చవిటి చేస్తూ
నీళ్ళతో కన్నీళ్ళతో తడిపి రాజనాలు పండించి మీ
గదిలో నింపింది నేనేగా దొరా !

కూలిచ్చారా ? కష్టానికి సరిపడా ఖరీదు కట్టి, కూలి
గింజలు అప్పుడే కొలిశారా ? అంతేనా దొరా !
అంతమటుకేనా మీ బాధ్యత ? నమ్మి బతుకంతా
మీకే అమ్మి రేయీ పగలూ తెలవక, ఎండా వానా
ఎరక్క తిండి తిప్పలూ తినక తమ కొట్లో ఎళువు
ల్లాగ ఎని చేసే ఈ వుల్లి గాడు మీ యింటి కాపలా
కుక్కలాటి వాడు కాదా బాబూ !

అసలు మీ కొట్లో వుండే గొడ్డుకన్నా తిరిక
వుంటాది గానీ - ఈ రెండు కాళ్ళ గొడ్డుకి తిరికే

లేకుండా పండగనాడన్నా ఇంటికాడ వుండకుండా
రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుంటిని గదండీ !

దొరగారూ ! మీ కళ్ళకు మొక్కుతాను
నేతులెత్తి దణ్ణం బెడతాను శాశీతంగా మీ యింటి
గుమ్మలో కాపలా కూకుంటాను ఈ ఒక పూట నా
బిడ్డల్ని బతికి చూడి. సోలెడు నూకలన్నా పెంగులో
పోయ్యింది దొరా ! గంజి కాచుకుని తాగుతాను.

నిరుడు కరువొచ్చినప్పుడు వుచ్చబట్టిన జొన్న
గింజలు గూడెంవోళ్ళ కిచ్చారు. వాళ్ళంతా మీ పేరు
చెప్పబంటూ, రొట్టెముక్కలు జేసుకుని బతికి —
ఇప్పటిదాకా మీ చేలల్లో నుని చేస్తూనే వున్నారగా
దొరా ! ఆసలు నేను బాకీ పడనేలేదు గదండీ !

ఏవంటారు ? ముప్పైత్రయింటారా ? లేకపోతే
మురిగి చావయింటారా ? ఎంతాబూ ! పనోడిమీద
యిశోసం లేదా ? ఈ బానిసోడిమీద ఆమాత్రం
బాధ్యత లేదా ? అర్థాకలితో, నిద్ర కళ్ళతో ఆలూ
పిల్లలూ అలో లక్ష్యంగా అంటూ మీ ఆకుతోటల్ని
తాగు చేశానుగా దొరా ! తవఁ వంటికి మురికిపడితే

నీళ్ళు తోడి సబ్బుతో వళ్ళంతా రుద్ది కండువతో
అద్ది కరమటింటో వక్కలేసి తమర్ని పండుగోబెట్టి
కాళ్ళు పట్టి నిద్రాపాడేదాకా కాళ్ళ దగ్గరే కాచుకుని
కూకున్నానుగా బాబూ !

అవునయ్యా, బాసోడ్నే ! మీ సాదాల కాడ
బరికే బాసోడ్నే ! అడుగులకు మడుగులొత్తి తొత్తు
లాగ, కుక్కలాగ వడివుండే బాసోడ్నే దొరా !
తవరికి ఆకలై పోద్దని పాసిముఖమన్నా కడక్కుండా
అంట్లు తోమి, యిల్లు చిమ్మి, కాఫీ పెట్టి మీ నోటి
కందించేదాకా అదూర్దాపడ్డ బాసోడ్నే బాబూ !
అందుకని బెంగు చాపితే తొంగిమాట్టం లేదామీరూ ?
కాదా ? కాదా బాబూ ! మరేమిటి నా మీసకసి ?
ఎందుకట్లా మానంగా వుండిపోయావు ? నా పెద్ద
కొడుకును చదివిస్తున్నాననా ? అదేంటి దొరా ?
ఆచ్ఛరం ముక్క తెరిచని మాలో వాడొక్కడే పదూ
కున్నాడు. కడుపు నొయ్యకట్టుకుని, ఆకలి రోగానికి
కల్లా చేతులూ ముడేసుకుని కాలీ కాలీ - పేగులు
మాడి మా డీ నన్ను పట్టిన పేదలతో వాడొక్కడే
సడిచించుకున్నాను దొరా ! చేతికక్కరకొస్తాడని వాడి

అక్కరలన్నీ తీర్చి ఆఖరికి వున్న కొండనల మీద
అమ్మేసి బియ్యే దాకా నట్టుకొచ్చాను దొరా ! ఈ
మట్టు దాటితే వాడికి వుజ్జోగం వస్తుంది. కాడి బతు
కేదోవాడే బతుకుతాడు. అదే నీవు చేసిన తప్పు ?
అందుకే మీరు అంతకుంటించుకోవడం లేదా ?

ఎందుకని దొరా ? అదేమంత తప్పు ? కూటికి
లేదాతే కన్నబిడ్డను చదివించుకొనూడదంటారా !
మీ కాళ్ళ దగ్గర పడివుండే బా!సోదు చదువోటమే
తప్పు ?

అర్థమయిందీ దొరా ! బాగా అర్థమయింది. ఇంత
కాలం నీవు చేసిన చాకిరీకి, నేవకి కన్నీళ్ళే ఖరీదని
యిప్పుడే తెలిసింది బాబూ !

ఆ మాటనకండి దొరా ! వుట్టిన తర్వాత, బట్ట
కట్టిన తర్వాత ఈ చేతులు మీ చాకిరే బేళాయి
బాబూ ! ఈ పళ్ళంతా మీ ఉప్పు వులును తినే
బలికింది. నేనేకాదు దొరా ! నా పెళ్ళాం సిల్లలూ
కూడ మీ మాటకే కట్టుబడి, మీ చాకిరీకే యిట్టబడి

యింతకాలం కాలం వెళ్ళబుచ్చాం దొరా ! కాదని
మీరన్నేడు !

కాకపోతే నా పెద్దకొడుకు ఒక్కడే మీ గొడ్డు
కొడులేదు. వాడొక్కడే మీయింటో అట్లు తొమ్మ
లేదు. వాడు ఒక్కడే మీ పడుగులకు మడుగులొత్త
లేదు. అ తేగా బాబూ ! అంతేగా ?

ఏపంటారు ? వాడు పెరిగి పెద్దవాడైతే మీ పెద్దరి
కానికే ఎసరు పెడకాదా ? లేదుబాబూ ! అటువంటి
యధవపనులు వాడెందుకు చేస్తాడు ? వాడసలే నోరు
లేనివాడు. వదిలండిలోకి వస్తే ఏం మార్గంలో
తెలిసేవాడు. వాడికి మీరంటే ఎంతో భక్తి దొరా !
ఎంతో ప్రేమ !

అదేంటి దొరా ! నారిగ్నాణి ! మొగరానికి కట్టేసి
పగ్గంతో వళ్ళంతా వాడలా కొడితే వాడు నోరె
త్తాడా ? కందిచేలో ఎక్కి ముద్దెట్టుకుంటే, దాన్ని
సావిట్టోకి పిలిపించి నందేలటన్నడే తిరిచి, అనబ
గించి యాధిలోకి నెట్టేనే వాడు నోరెత్తాడా ?

అంతదూరం ఎందుకుదొరా! పోలిగాణ్ణి ఏం చేశారు? పేదలు తీశారు - ఆ శవాన్ని కాలవలో తోసేశారు. ఆయేల నా కొడుకు నోరెత్తాడా? లేదు బాబూ! వాడు గ్యాసం కలిగినోడు - పెద్దంతరం, చిన్నంతరం ఎరిగినోడు. అందుకే దొరా! నోరు మూసుకుని పూరుతున్నాడు. ఏమిటి? వాడు మీటింగ్ లు పెడుతున్నాడా? పూర్వో కుర్రాళ్ళవందరినీ కూడగడుతున్నాడా! కూలిజవాన్ని రెచ్చగొట్టి - సంఘాలు పెడుతున్నాడా? దొరగాయా! వాడసలు మీ జోలికీ రాదులేబాబూ! మీ మీద జోష్యం కలిగించుకోడు.

ఏమిటి! వాణ్ణి యిర్పడైనా మీ యింట్లో జీతం పెట్టమంటారా? వాడి జీనికాన్ని కాకట్టు పెట్టమంటారా? కావాలంటే ఎంతయినా వట్టుకు పొమ్మంటారా? వడ్డుబాబు! అంత కోసం మీకొద్దు - అయ్యగోరూ! మీదగ్గరచేసిన బాకీలు కోసం.. మయ్యచేసిన చాకిరీ చాల్లేదు - నేనిర్పటిదాకా చేసికా

ఆ బాక్సి తీరలేదుగా దొరా! మళ్ళీ పాతబాక్సి
బంధానికే కట్టేయమంటారా? వాడి వండంటి బతు
కును - కొట్టేవామంటారా? లేదు బాబు! అలా
జరగటానికి వీలేదు.

ఏమిటి? నన్ను పైకే రమ్మంటారా? ఆదేంటి
దొరా నేను పైకే రాకముందే - తమరే కిందికొస్తే
మంచిది. అబ్బా! (అంటూ చెంప శత్రు సట్టుకు
న్నాడు - బాధగా మూలుగుతూ) కొట్టిండి దొరా!
ఇంతకాలం కడుపుకొడితేనే మాట్లాడలేక పోయాను.
ఇప్పుడు చెంతమీద కొడితే యింకేం మాట్లాడగలను
దొరా! తియ్యగోరూ! ఆ మాట మాత్రం అనికం
డి. యింకేంతకాలం సయించమంటారు? ఇంకెన్నాళ్ళు
ఈ బానిసబతుకు యీదమంటారు! లేదు దొరా!
నాలో సహనం చచ్చిపోయింది, ఓదార్పులేని జీవి
తంలా - ఓర్పు లేనేలేదు బాబు!

ఏవంటారు దొరా! వళ్ళు బలిసిందా నాకు కకళ్ళు
నెత్తిమీదికొచ్చాయా? (నవ్వాడు ఏడుస్తూ) ఎంత
మాటన్నాడు దొరా! నా గుండెలు చీల్చి

చూడండిదొరా! మీ కోసం గుడికట్టి పుంచాను.
 హృదయాన్ని ముక్కలు చేసి చూడండి బాబు! ఆ
 ముక్కల్లో మీ ముక్కు ముఖం పుందో లేదో తెలిసి
 పోతుంది దొరా! యివ్వుటిదాకా యీ శరీరం మీది-
 మీ పువ్వు పులుసూ తిని బతికింది. తమర్ని బతికిం-
 చింది. కాని దొరా! యిక నేనూ ఊడిగండేయలేను.
 అబ్బా! (అంటూ ఊళ్ళి కంఠ చేత్తో పట్టుకున్నాడు.
 పెద్దగా అరిచి) దొరా! మీరు తొందరపడుతున్నాడు?
 అసలు నేనే. తప్పు చేశానని. దప్ప తీసుకొని దేవుని ద-
 కొట్టారు? నోరెత్తడమే తప్పుయితే యిక నాలాటి
 బక్కచిక్కిన పేదోడు నోరు తెరిచి బతికే దెవ్వడుదొరా?
 నేను నాయకుణ్ణి కావాలని రాలేదు బాబు! నా
 కొడుక్కి ఆ పుద్దేశ్యం యింతవరకూ లేదు

ఏమిటి? సగ్గాలు తెచ్చి నన్ను మొగరానికి కట్టి
 కాట వలిచేస్తారా? అయినా నోరెత్తగూడదా?
 ఎందుకని బాబూ? మీరు మమ్మల్ని బ్రతికించారా
 యింతకాలం? గిద్దెడుగింజలు అప్పిచ్చారా? ఆటూ

పిల్లల్ని ఆదరించి కడువొచ్చినప్పుడు పిడికెమమెతుకులు
పడేశారా! ఎందుకు కొడతారు దొరా?

అవునుబాబూ! ఇప్పుడే కళ్ళు తెరిచాను. ఇప్పుడే
నా బోటి కూటికే లేనివాడి బతుకు గురించి ఆలోచిం
చాను. ఈ బానిస బతుకు ఎంతకాలం మోయాలో -
యింకెంతకాలం మా చెయ్యిలో మీ చేలన్నీ తడిసి,
బంగారం వండింది, మిమ్మల్ని బాగు చేసి భవ కులు
నిర్మించాలో ఆర్థంచేసుకున్నాను దొరా!

అందుకే దొరా! ఈ బానిసత్వంనుండి బయటపడి
మడిసిలా బతకాలని నిశ్చయించుకున్నాను. ఆగండి-ఆ
చెయ్యి దించండి! దించండి ముందు! మళ్ళీ నా
చెంపమీద ఆ చెయ్యివాలితే నాలో గడ్డకట్టుకున్న
శాంతి-సహనం ఒక్క పళంగా చిల్లిపోతాయ్! మీ
పరువు మర్యాద బజారులో పడిపోతాయ్ గుర్తుంచు
కోండి.

ఆవునయ్యా! ఎంతకాలం పడివుండమంటావ్! నా
తొడిచేసిన అప్పులోనా-నాకు బతికినంతకాలం- బా

దుగ ఎద్దులా చాకిరీ చేశాడు. కాని అప్పు తీరలేదు. ఇంకాపెరిగింది. నేను పెద్దవాణ్ణయి ఆ అప్పు తీర్చడానికి బతుకంతా అర్పణచేశాను. అంతేకాదు దొరా! కాగులూ, బిందెలూ, కావడిపెట్టెలూ, ఇవన్నీ లూ మీ ఇంటికే తోలాను. కనీసం వడ్డీకి చాల్లేను. మళ్ళీ నా బిడ్డలిద్దరికీ మీ గొడ్లకాడ బెజ్జాను.

అయినా అప్పు తీరలేదు దొరా! అంతంతని బాక్టీలకు ఆసాంకందాకా చాకిరీచేసి కూడులేక కుల సతుల మానాభిమానాలు మార్కెట్లో అమ్ముకోవడం నాకిష్టంలేదు. అందుకే పోతున్నా - మీ యింట్లోంచి వెనక్కి పోతున్నా - తరతరాల బానిసత్వంనుండి బయటికి పోతున్నా. అబ్బా! (సాగం సుడిబడినట్లు బొలికలు తిరిగిపోయాడు. ఆమీసంగా మూలుగుతూ మళ్ళీ మామూలుగా నిలబడిపోయాడు) దొరా! కొరడాతో కొట్టి వచ్చు వమానం చేసినా యిక మీ ఆడుగులకు మడుగులొత్తే కాలం గతిం చింది బాబూ! కాలంమారింది. చట్టంమారింది. మీలాటి భూస్వాముల దౌర్జన్యాలు అరికట్టి, హింసాకాండలు ధ్వంసంచేసి - నిరుపేదల కన్నీళ్ళు

తుడవటానికి ప్రభుత్వం అండగా వుందిదొరా! నిరాశ్రయులయిన మా గూడెం వారికి - ఆశ్రయం కలిగించి అంతో యంతో ఆపిచ్చి - స్వయంకృత జీవనానికి, సహజవడటానికి ప్రభుత్వం మూడు కొచ్చింది.

యిక మీ దోపిడిలు సాగవు - దౌర్జన్యాలు అంత కన్నా సాగవు - తరతరాల బానిస బాధలకు కట్టుబడి, మీ యెత్తులకు పట్టుబడి - జీవితాలనే మీకు అంకితం చేసిన నిర్భాగ్యులకు - నిజంగా చేయూతగా ప్రభుత్వం నిలబడింది దొరా! ఈ చీకటి జీవితాల మీద వెన్నెల కురిపించి వెలిగించాలని ప్రభుత్వం యెన్నో ప్రయత్నాలు చేస్తుంది.

యిక మేము బానిసలుగా పడివుండలేం. చట్టం మారింది. కష్టాలను గుర్తించింది. పేదవాడలన్నీ సందననాలు చేస్తుంది - చేతివృత్తులు మరిచి - మీ చేతుల్లో శ్రమజేసిన కష్టజీవులకు మళ్ళీ చేతి వృత్తులు చేయించడానికి లక్షలు డబ్బు ఋణాలు యిస్తోంది.

మేము అటే వెళతాం - అక్కడే చేతులు చావు
తాం - వారిచ్చే డబ్బుతో నీతిగా పనిచేసి - కాస్త
నిలకడగా డబ్బు కూడబెట్టి - వేళకింత కూడుతిని -
బిడ్డల్ని బతికించుకుంటాం - ఏమిటి? మీ చాకిరీ
ఎవరు చేయాలనా? అసలు మేము వుట్టింది ... మీ
చాకిరీ చేయడానికేనా? మీ గుడ్డలుతకడానికీ, మీ
బిడ్డల్ని ఎత్తుకొడానికీ, మీ అంట్లు తొమడానికేనా?

లేదుదొరా! ఇక ఆలా జరగటానికి ఏల్లేదు. మీ
గాదికింద బతికే వందికొక్కలే నయం. మా కన్నా
యింటిముందు కావలాగాచే జుక్కలే నయం మా
కన్నా మీ సావిట్లో పచ్చగడ్డి మేనే గొడ్డే నయం.
మాకన్నా చాటికి వేళకింత కూడుం? నీడుంది. కాస్త
విశ్రాంతివుంది. కాని దొరా! మేమో మనుసులం.
చీమూ నెత్తునూవున్న మనుసులం. మంచి చెదూ
తెలిసిన మనుసులం. సాటిమనిషికి సాయపడి, ఆక
లంటేజాలిపడి, కడుపులోదయినా తిసి యింత పెట్ట
కలిగే సహనం, సానుభూతి వున్న మనుసులం
దొరా!

అయినా మాకు విశ్రాంతి లేదు. క్షణంతరీక లేదు.
 కట్టుకోడానికి బట్టలేదు. వుంటానికి నీడలేదు- బాబు!
 కలవారింటి ఆడవాళ్ళు కట్టిపారేసిన పాతచీరల్లో -
 మానాన్ని, స్లిగునూ దాచుకొంటున్నాం దొరా!
 చచ్చిన రోజుసూడా కొత్త గుడ్డకు నోచుకోలేని
 యదవ బతుకు బతుకుతున్నాం దొరా! యింతకాలం
 తమరుతిని, విసిరి, వీధిలో పడేసిన విస్తళ్ళలో మిగి
 లిన ముకుకుల కోసం కొట్లాడుకుంటున్నాం దొరా!
 యివ్వుటిదాకా.

ఆందుకేదొరా! మాకీ బతుకొద్దు. బానిసత్వంతో
 నిగిపోయే బతుకు వద్దేవద్దు. కాస్త ప్రభుత్వం
 విసురుతున్న గాలిపీల్చుకుంటాం. అయ్యోగోయా ...
 యిక మీపని మీరే చేసుకోండి. మీదారి మీరే
 చూసుకోండి. మీ చాకిరీ మీరే చేసుకోండి.

వీమిటీ! ప్రభుత్వం మీకు ఆడగావుంటుందా?
 లేకు బాబు! భూస్వాముల దౌర్జన్యాలకు ప్రభుత్వం
 ఎప్పుడూ సాయపడదు దొరా! మీ ఆహంకారాలను
 అణిచే అడునొచ్చిందిబాబు! మీ లక్ష్యర్థాలను,
 అమానుషాలను అంతం చేయడమే ప్రభుత్వ లక్ష్యం.

దొరా ! అదిగో గూడెంలో జనం కట్టగట్టుకొని
వచ్చేశారు దొరా ఆవునయ్యా ! వాళ్ళకందరికీ
నాయకుడు నాకొడుకే ! వాళ్ళు తలుచుకుంటే మీ
యింటిగుమ్మాలు విరిచేస్తారు. ఈ మేడల్లో పేర్చిన
ఇటుకల్లో వీళ్ళందరి ఐదుట, శక్తి వున్నాయ్ దొరా!
కోవంవచ్చి వాళ్ళు ఏడికిలి బిస్తే వుశాదు ల కదిలి
పోతాయ్ దొరా ! ఆవుసరిమైతే సమాధులు కూడా
కడతారు బాబూ !

దొరా ! వాళ్ళను ఆపండి మీ మనసు మార్చు
కోండి. క్షమాపణ చెప్పకోండి. లేకపోతే మీ
నిరంకుశత్వం నిర్మూలన చేసుకుండా తిరిగి వెళ్ళరు
దొరా !

ఏవంటారు ? పోలీసులకు ఫోన్ చేశారా ? చేయండి
దొరా ! తెగించి యిక్కడిదాకా వచ్చిన గూడెంలో
జనం గూడెలయికా అప్పగించి న్యాయానికి ఎదురు
నిల్చి పోరాడుతారు బాబూ !

ఇక మీ పెద్దరికాన్ని క్షమించే ఓపిక నూ జనా
నికి లేదు. మీ పెత్తనం పెదత్రొవలు పట్టిస్తుంటే
చూస్తూవుభుక్త్యం కూడా వూరుకోదు దొరా ! తగిన

చర్య తీసుకుంటుంది. సమయం దొరకగానే-నందర్భం
కలిసి రాగానే మీ అంతు చూస్తారు. అంతే బాబూ!
అంతే !

ఒక్కటి మాత్రం గుర్తుంచుకోండి !

భారతీయులెప్పుడూ బానిసలు కానేకాదుదొరా !
బానిస బంధాలు తెంచుకొని బయట పడిన భారతీయు
లంతా మీ బంధారం బయటపెడతారు. స్వతంత్ర
జీవనం సాగిస్తారు. స్వజాతి గౌరవాన్ని నిల్పుకుంటారు
దొరా ! నిల్పుకుంటారు. (అంటూ వడివడిగా
అడుగులు వేసుకుంటూ అక్కడినుండి వెళ్ళిపోయాడు)

[తెర జారును]

విష్ణవ కారుడు

[మూసిన బట్టలు, పెరిగిన జాబ్బు, మస్త్రీష్కంలో
ముసిరే ఆలోచనలు, వ్రన్సుటంగా ముఖంలో
కనిపించే దృఢ నిశ్చయం ఆతని ఆభరణాలు.
ఎవరో ఆతన్ని నెడితే క్రింద పడిపోయాడు. తిరిగి
తేని శక్తిని కూడగట్టుకొని మెల్లగా లేచాడు]

విష్ణు : ఆవునూ. ఆవునూ. ఆవును ఎన్నిసార్లు చెప్పాలి
మీకు? నేనొగచూచింది. అదీ తెలీదా? దేశ పురోభి
వృద్ధికి పురాదిని. చైతన్య స్రవంతిని. అంటే విష్ణువ
12]

కాడణ్ణి. సమైక్యత ఆశించేవాణ్ణి, సనుసమాజ
స్థాపనకై తపించేవాణ్ణి. - మూర్ఖు కావాలి. దేశ
ప్రగతిక, ప్రయోజనానికి మూర్ఖు మొదటిమట్టు
ఆందుకే సన్నిక్కడకు తీసుకొచ్చారా? (సవ్యాదు
హాస్యం పెదాలమీద లాస్యం చేసేలా.)

రేయ్ ! అహంకారం పెదాలకు వూసుకొని- అధి
కాడల్ని మీ అరికాళ్ళకింద పెట్టుకొని సాటి మను
షుల్ని చైతన్య రహితుల్ని చేసే మీ దౌర్భాగ్యం
యిక ముక్కలైపోతుంది.

అబ్బా ! (ఎవరో కొట్టిపట్లు చేయి చెంప మీద
పెట్టుకున్నాడు నీళ్ళునిండిన కళ్ళతో) కొట్టరా-
కొట్టా- మరో చెంప మిగిలేవుండ్లి. కొట్టా- నువ్వుకొట్టే
ఒక్కొక్క దెబ్బ భరతమాత నడిగుండెల మీద
తగిలీ- తగిలీ- వృషభాంగులో ఆరనిజ్వాలలు రగిలీ-
రగిలీ- ఇప్పటికే నీరశింది కన్నీళ్ళు కార్చీ కార్చీ-మీ
నిరంకుశపాలన నిర్మూలన చేయాలని ఈమిలిపోతుంది
చూడరా- చూడు.

ఆవును నీకు జాలితేదు, దయలేదు, దాక్షిణ్యం
లేదు. అమ్మిమరి అంతకన్నా లేదు.

ఏమిటి? కాలేస్తావా? కల్పరా కల్ప-
తు పాకితూటాలకు భయపడే పిరికిగు డె కాదురా నాది.
ఈ గుండెలో ఆరనిమంటలున్నాయి ఈ కన్నులలో
ఎర్రనిజ్వాలలున్నాయి. ఈ హృదయంలో తీరనిపగ,
ప్రతికారం పరిజ్వరిల్లుతున్నాయి. ఎందులో తెలిదా
నీకు? మాకు జరిగిన అన్యాయం ఏమిటో ఎరగవా
నువ్వు?

అవును. కడుపునిండిన నాడికి కన్నీటికథ అర్థం
కాదు. ఒకసారి కళ్ళుతెరిచి ఇటుమాడు. తిండిలేని
తెలుగుజాతి విడ్డర్లమీమాడు. సిగ్గునీ రొమ్ముల్ని
కవ్వకునేందుకు బెత్తెడుగుడ్డలీ పసిబిడ్డల్ని అడ్డం
పెట్టుకొన్న అడపదుచుల్ని చూడు. తాగడానికి తల్లి
రొమ్ముల్లో పాలుకరువై - అరిచీ అరిచీ గొంతెండి
చంక్లోనే పానీయాలు విడుస్తున్న పసిగుడ్డుల్ని
చూడు.

గోడలపై బదులు గోతాలడ్డం కట్టుకొని - కన్నీటి
కాపురాలు ఈమటున్న కష్టజీవుల దౌర్భాగ్యం
చూడు.

ఏమిటి? అదంతా వాళ్ళకర్మా? వాళ్ళంతా
తెలుగువారుకారా? కూడు, గుడ్డా, నీయా సమంగా
అనుభవించే అదృష్టం వాళ్ళకులేదా? నరనరాళి

రాపిడి- తరతరాల దోపిడి- ఏమిటి అని అడిగే హక్కుకూడా లేదా? ఎందుకు లేదు?

దేశసంఘటన ఏఒక్కడి స్వంతం కాదు. ప్రజాస్వామ్యశాలనలో, ప్రగతిశత్రులలో ప్రతి మనిషి సమైక్యతకు, సమసమాజనిర్మాణానికి పూనుకోవడం తప్పకానేకాదు. చరిత్రబిచ్చిన నగ్న సత్యాలను యుగయుగాల నుండి ఉత్కృష్టచారితో తొక్కేస్తూన్న మీ నిరంకుశత్వాన్ని నిలుపునా పాతేయ్యడమే నా లక్ష్యం. అలక్ష్యంచేసి - భారతీయుల్ని బానిసలుగానే బతుకమని శాసించే మీ ఆచూకములు అణచివేయడమే నా సిద్ధాంతం.

రేయీ, పగలూ మరచి, ఆలూ, పిల్లల్ని విడిచి చెమటోడ్చి, చాకిరీచేసి, నువర్ణరాసులు పండించి, మీ గాదెలు నిండించి కూటికోనం రైతుశ్రీలు కలసతుల శీలాలు, మాంగల్యాలు కాకట్టు పెట్టుకోవాలా?

ఏమిటి న్యాయం? పగలూ, నాజూకలూ, మొట్టెలూ, ఇనప్పెట్టెలూ ఇదివరకే మార్కాడి పావులలో కాకట్టుపెట్టి దుగిలివున్న పడుపులం కూడా మార్కెట్ లో అమ్ముకోడానికి సిద్ధమైన శ్రమకీవుల్ని అదుకునే అవసరం మీకు లేదా? పర పక్షాలకు

ప్రభుత్వాన్నే కుదువబెట్టి కులుకుతూ కూర్చున్న మీకు ఎదుటి వాళ్ళ బాధలేం తెలుస్తాయి?

ఈ దేశం మాది. ఈ సంపద మాది. ఈ ప్రకృతిలో పండే ప్రతివస్తువూ, ప్రాణిమనిషీ అనుభవించే వాళ్ళుండే. గాలి, నీరు - నీడా సమంగా అనుభవించే అర్హత ఆందరికీవుండాలి. కాదనే వాళ్ళు నీకుగానీ, ఏచట్టానికిగానీ లేదు.

మేనూ మనుషులమే! మాలోనూ రక్తమే ప్రసరిస్తూవుంది. అయితే మేము మనువటిలా లేము కాళ్ళూ, చేతులూ ముడేసుకొని మీరంతా మూలన కూర్చుంటే మా ముసలి వాళ్ళూ మీ ముగిలకొచ్చి కళ్ళాపిచల్లి, ముగ్గులు అల్లి, నీళ్ళు తోడి, కాళ్ళు బట్టి, మీరు బహుళోపదానికి వరమిటిళ్ళలో బట్ట మంచాలమీద పక్కలు వరిచి జోలకాడి జోకొట్టే కాలం గతించింది.

ఇది ప్రజాస్వామ్యం. ప్రజల శ్రేయస్సే ప్రతిపదు కర్తవ్యం. అందుకే అధికారం మీ చేతిలో పెట్టింది. అందుకే అగ్రస్థానాలు మీకప్పగించింది. అధికార పీఠాలమీద దొర్లడానికి ఆవి మీ స్వంతాలుకావు. ఇంతకాలం మేము క్షమించాం. సహించాకూడ.

అంతేకాదు... నవ, చాకిరీ, బానిసత్వం, పూడిగం
చేశాం మీకు. ఇస్త్రీమడతలు ధరగని చొక్కాల్లో
యింకా బొర్రలు పెంచుకుంటూవుంటే మీ చిరు
సవ్యులకు మా జీవితాలను శాశ్వతంగా అర్పణ
చేశాం. అందుకు మీరు మాకు చేసిందేమిటి? మీరి
ల్పించేమిటి? బరువు బ్రతుకులు, ఆకలికడుపులు!
(నవ్వాడు హేళనగా. ణోపంగా) పిచ్చివాడా! జన్మ
దాతల్ని ఆక్షేపి చకు! మిమ్మల్ని కుట్రకుల్ని చేసిన
కూలీలను చురకనగా చూడకు!

"ఏమిటి? నీ భవిష్యత్తును బంగారంచేసింది కార్మి
కులూ, ధార్మికులూ కారా? ఒక్క పూట రైతు
నాగలి పట్టకపోతే, దిమటో చేలు తడవడకపోతే
మీ ఆడంబగాలు బయటపడతాయిరా! ఒక్కరోజు
కార్మికుడు తన కన్నీళ్ళు ఫ్యాక్టరీలో కళ్ళాపిగా చల్లక
పోతే యిదమానులు ఏమాత్రా తేలిసిపోతుందిరా!
ఒక్క- గంట కష్టజీవి చీపురు చేతబట్టి వీధులు బాగు
చేయకపోతే మీ జీవితాలకే మురికి పడుతుంది -
మునుగుపడుతుంది.

అబ్బ (అంటూ క్రింద వడి మళ్ళీ తేరుకుని
మెల్లగా లేచాడు) మీ నిరంకుశపాలన నిర్మూలన

కానిదే నాలాటి నిర్భాగ్యులకు నిలువ నీడ ఉండదు. మీ అత్యాచారాలూ, అమానుషాలూ సహించి - క్షమించినంతకాలం మాకీ చెంపదెబ్బలూ, కప్పు దెబ్బలూ తప్పవు.

ఏమిటీ ? నేను అసహాయుణ్ణా ? అండలేని తిండి లేనివాణ్ణా ? ఒరేయ్ ! మరోసారి నీ చేతులపైకిలేస్తే వందలాది ప్రదలచేతులు మీ వీపులమీదవుంటాయి! గుర్తుంచుకో - - సత్య - యింకా పెద్దగా సత్య - ఆకాశం బద్దలయ్యేంత పెద్దగా సత్య. దిక్కులు పక్కటిల్లేలా సత్య - సవ్వీ సవ్వీ పెదాలతడి ఆరి మూత బడిపోతాయి.

అవును. నాది ప్రేలాపన. ఇది మీరు చేసే ఆరోపణ. అంతేకదా ? నేను విసిరే నిప్పుల నిజాలు మీ యిజాలను కాల్చి బూడిద చేస్తాయని భుజాలు తడుముకొంటున్న నీకు నీతి, నిజాయితీ లేదు.

అగు అడుగు ముందుకు వేస్తే నీ ఆఖరి క్షణాలు చూస్తావ్ ! గొంతెత్తి నేను ఒక కేసు వేస్తే లక్ష గొంతులు వలుకుతాయి. నీ లక్కమేడల్ని ముక్కలు చేస్తాయి.

ఏమిటి! నీకు లాతీలూ, లాకప్ లూ, సంకెళ్ళూ
కైళ్ళూ అండగా వుంటాయా? ఆధికారాన్ని అమా-
యక ప్రజలమీద ప్రయోగించి అంతం చేస్తారా?

అయితే రండి. ముందుకు రండి. ధైర్యముంటే,
దమ్ముంటే దగ్గరకు రండి. చేయి చేసుకుంటే మీ
దౌష్ట్యాలూ, ద్వారన్యాయ విరిచేసి - మిక్కుల్ని సడి
బజార్లో నిలెయ్యడానికి, నిగ్గడియ్యడానికి నిలువునా
కడిగెయ్యడానికి వేలాది కార్మికులూ, కష్టజీవులూ -
అరుగో మీ యింటి గుట్టుంలో.

అవును. నేను సత్యాన్ని! సమైక్యతకూ, సమ
సమాజ స్థాపనకు నేనో గమ్యాన్ని, విప్లవాన్ని! ఇది
నా భావాల భవనం. (తన గుండెలు చూపాడు)
ఇక్కడ నిరాశ్రయులకు నీడుంది. ఇది నా ఆలో-
చనల అరణ్యం. ఇక్కడ మనుషులకే కాదు, మృగాల
కూడా చోటుంది. ఇది నా ఆవేదనల అగాధం.
పడిపోయేవారికి చేయూత వొరుగుతుందిక్కడ.

అందుకే ప్రజలు నన్ను వెంబడించారు. ఆకలితో
నకనకలాడే నవతరం పౌలక్ష్యులకు పూసిరిపోసింది.

ఇది కన్నటి కాసారం ఊహల వూయల. ఇక్కడ ప్రజా శ్రేయస్సు మొగ్గలు తొడుక్కుంటుంది. ఆ శాంతి గులాబీలను రేకులు విరగకముందే నా సోప రులకు పంచిపెడతాను. అప్పటిదాకా బ్రతుకనివ్వరా నన్ను.

ఒరేయ్ ! చావుకు భయపడి మీ చాదస్తాను క్షమించి యింకా యీ దేశ వ్రజల్ని అన్యాయం చెయ్యలేను. నా గర్భంలో ప్రజాస్వామ్యం వుంది. అది విరజాజలా వికసించి గుచ్చిస్తుందికూడ, ఆ పరి మళాలు వీల్చడానికి, మీ ఆడంబరాలను కార్చి డానికి, అకృత్యాలను కూల్చడానికి యువతరం కళ్ళు తెరిచింది మీ కళ్ళు తెరిపిస్తుంది.

ఏమిటి! గుండెల్లో ఆధికారపు అంకుశాలు గుచ్చు తాతా! నాకు తెలుసు. మీ రెంత నీచానికయినా దిగజారుతారని.

కాకపోతే ఏమిటి? మంచిని, మానవతనూ, శాంతిని, సౌభాగ్యాన్ని సమాజంలో పండించాలనీ, మీ గొంతుల్లో నిండించాలని కలలుగన్న మహా నీయులు ఎందరో యిదివరకే బలై పోయాడు. నికృ

ప్రభు చావుకు గురయ్యాడు. అనాదినుండి మీ అత్యాచారాలకు అంతంలేకుండా పోయింది.

ఇంకా ఏం చేయాలి? ఏనుసు శిలువేశారు. గాంధీ శిల్పేశారు. మంచివాళ్ళు నెందరినో పంచనతో వధ చేశారు. ఇది సత్యం కాదా? ఎందుక్కాదు?

పును. మీరే...మీలాట పెద్దతే అధికార మదంతో తీర్చిదిద్ద ఆగాథాలే యివి. ఆచూకీ లేకుండా పడవేసిన అగ్నిగుండలే యివి కాంతి సమైక్యత బోధించాలని తపించడమే నా నేరం అయితే దానికి శిక్ష, చిత్తహింసలూ, మారణ హోమాలూ, మాసభంగాలూ - ఇది మీ రాజరికం, పెద్దరికం, కసాయిత్వం.

కాని ప్రజాసమూహం ప్రవాహంలా పారిలింది కదిలింది. అది మీ లోగిళ్ళనూ, నిరంకుశవాలనూ సంకెళ్ళనూ ఉరితాళ్ళనూ బూడిదచేస్తాయి.

ఏమిటి? ప్రజలు ఎవర? ఎరగనే ఎరగరామిరుక్ మొన్నటిదాకా ఇంటింటికి తిరిగి బిచ్చగాళ్ళలా చేతులు జాపి దేహీ అని మొక్కితే కవిత్వమైన ఓట్లు దానం చేశారే - వాళ్ళు ప్రజలు. అధికారవీరాలను మీ

కప్పగించి వాటిమీద మిమ్ముల్ని ప్రతిష్ఠింపజేసి అడుగులకు మడుగులొత్తుతూ తొత్తుల్లా, కుక్కల్లా మీ గుమ్మాలముందు వడివున్నారే - వాళ్ళు ప్రజలు.

వాళ్ళ దయాభిక్షతోనే యింతకాలం మీరు దర్జాగా బ్రతికాడు, దర్పంగా జీవించాడు. వాళ్ళ సానుభూతి, సహకారాలే మీ ఊడలనిండా పూల పూరాలై భగవంతుడిచ్చిన వరాలుగా మీ జీవితాలను వెలిగించాయి కూడ.

మధువులతో పెదాలు తడవుకుంటూ మగువలతో నరదాల వరదాల చాటున నరసాల భాగోతం సాగిస్తున్న మీ ఆటలు యిక్క సాగవు. కల్లబొల్లి మాటలు యిక్క చెల్లవు.

రండి - నాలో పిరికి గుండెలు లేవనీ, అనినీతి నియమాల, తాంతీ సహనాల బండలు అని యిదివరకే చెప్పాను. వాటిని కగుల గొట్టడానికి ఏ చట్టానికి, శాసనానికి హక్కులేదు

అబ్బా! (అంటూ జట్టుదేత్తో పట్టుకని - కారు తున్న రక్తంతో తడిసిన చేతులు చూసుకుంటూ - పడబోయి - తమాయించుకుని బాధగా మూలుగుతూ తేరిపారచూశాడు వాళ్ళ వంక) కమ్మని కలల్ని

కసాయితనంతో కాలివేళారా? మారిన చట్టంతో
మూరణహోమాలు సాగించే మిలాటి మానవ
మృగాలకు ఈ సంఘంలో యిక మంచిసీర్సు కూడా
పుట్టవురా నీచుడా!

ఒరేయ్! పెత్తందారీ! సత్యాన్ని సజీవంగాదహ
నం చేసే - మీ పెద్దరికం మా కొద్ది దెప్పడానికి
వచ్చిన విప్లవ సోదరుల్ని ఒక్కసారి చూడరా! ప్రక
తిని పతితను చేసిన మీ అప్రయోజకత్వం ఒక్కరే
దని - మీ గుండెల్లో చైతన్య జ్యోతులు వెలిగించ
డానికి - నిద్రాశూరాలు లేని నిద్రాదాలతో యువతరం
వచ్చింది చూడరా!

ఆరుగో యువరక్తం పొంగే భావితరాల పాయలు,
భారతీయులు. ఇంతకాలం బానిసలుగానే పడివుండి -
ఉడికిపోతున్న పుత్రోపాలను విడికిర్చాలా విగించి
కార్యదీక్షను శిల్పంలో ఎక్కినదీపాలు చేసుకొని గుండెల
నిండా ప్రతికార జ్వాల రగిలించుకొని - వచ్చారు.
చూడారీ!

అంతేకాదురా, అంతేకాదు. మీ కపాతకునికి
తూటాలకు చిందిన రక్తంతో తడిసిన నేల ఎక్కని కిర
ణాలను వెదజల్లుతుంది. నా నెత్తురు గడ్డకట్టిన తెలుగు

గడ్డలో ఎంతమంది ఎర్రకూరీకులు ఉద్భవిస్తారో చూడు.

ఆఉదయ కిరణాలన్నీ ఉద్వలమై, జ్వలిత జ్వాలలై ఆకాశందాకా ఎగసే మంటలై మీ గుండెలలోతుల్లో పేరుకు పోయిన స్వార్థపుచిట్టపు రాళ్ళను కసితో కార్చి మసి చేస్తాయిరా. మీ కళ్ళు తెరిచిస్తాయి.

ఒరేయ్ ! శైతన్యసవంతిలో మురిగి నముద్వల కాంతిని ముఖాలకు పులుముకొని మీలో అలము కన్న చీకటిని చీల్చడానికి ముందుకొచ్చే నవతరానికి హద్దులులేవు అడ్డంకులులేవు. వాళ్ళకు క్షమాపణ చెప్పకోండి.

ఏమిటి? వాళ్ళంతా బానిసలుగానే పడివుండాలా వీల్లేదు. ఈ దేశంలో భారతీయులు యింకా బానిసలుగా జీవించడానికి వీల్లేదు. నవశక్తిని పు జాకొని యువరక్తం పొంగులువారుతున్న వా సోదరులు మీ కర్కశత్వాలకూ, కాలమ్యాలకు బలికావడానికి వీల్లేదు. అభివృద్ధిని అగాధంలో పడవేసిన మీ నడమంత్రీవునీనీ, రాజకీయ అంశ్రకాంగాన్ని మార్చి మరుమల్లెల మాధుర్యాన్ని చిరుబల్లులుగా చల్లడానికి

సమైక్యంగా వచ్చిన శాంతిబిడ్డల్ని అంతం చేయడానికి
వీలేదు.

ఆరుగో! వచ్చేస్తున్నారు. గొడ్డళ్ళతో, కొడవల
తో కత్తులతో కళ్ళనిండా కరుడుగట్టిన నెత్తురుతో నా
తమ్ముళ్ళంతా వచ్చేస్తున్నారు.

ఏంచేస్తారా? మీ గుమ్మాలముందు కూర్చున్న
మృత్యువును మీపైకి ఉసిగొలిపి, మీ పుత్రుల
మీదే సమాధులు కడతారు.

యువశల్లా రా ఆగండి. నేను చావడంలేదు.
సత్యం- దేశసంస్కృతి ఎన్నడూ చావదు- చావ
కూడదు. అందుకే పెద్దరికం పేరుతో ప్రజల్ని పెర
త్రోవ పట్టిస్తున్న ఈ స్వార్థపరుల హృదయాలను
మంచితనంతో పండించండి. శాంతి, సౌభాగ్యాలు
వెల్లి విరిసేలా సహనము, చైతన్యము నూరి
పోయండి వద్దు బాబూ- వద్దు- కసాయితనం మన
కొద్దు. నేనొక్కణ్ణి కన్నుమూస్తే లక్షలమంది మిరు
న్నాడు. ఇప్పుడు నాచేతిలో వెలిగిన భరితవ్యం
యిక మిరు భరించండి. దాన్ని దేదీప్యమానం చేసి

ఆక శందాక ఎగురవేసి- విశాల విశ్వ వీధులలో
 చిగురింపజేయండి చీకటినిండిన యీ పెద్దమనుషుల
 స్వార్థపుగుండెల్ని- చైతన్యంతో కరిగించడి. సమై
 క్యతనూ, శాంతినీ, దేదీప్యమానం జని- దేశసంస్క
 రణాల మీద వెలిగించండి. చట్టమారినా యింకా
 మారని ఈ మన ముల్లో- మంచిని, మానవతనూ
 నిండించి- ప్రగతికి, ప్రయోజనానికి పునాదులు
 వేయండి. వీడితప్రిజల కానిన శృంఖలాలు తెంచి,
 ఆత్మీయతను పెంచే సమసమాజ స్థాపనచేయండి.
 అదే నా లక్ష్యం. అదే నా ఆశయం. అమ్మా!
 భరతమాతా! యింకెంతకాలం యీ నిరంకుశాధి
 పతులకు పవిత్రశీలాన్ని కాకట్టు పెడరావు తల్లీ!
 శరీరం కుళ్ళి, పయనుమళ్ళి దిగుబ్బు గుండెల్లో గోరీలు
 కట్టుకున్నా- కన్నీళ్ళుదిగమింగురావమ్మా? నీ ముద్దు
 బిడ్డల ప్రాణాల- యీ మూర్ఖుల దౌర్జన్యాలకు
 దహించిపోతుంటే- ఇంకా క్షమించి ఉరుశంఖావా
 తల్లీ! నిన్ను పతితనుచేసి- నిత్యనూతనంగా నీతో
 సరసాలాడే ఈ దురహంకారుల దౌష్ట్యాలనువిరిదివేయ
 రానికి ముందుకొచ్చిన యీ శాంతిపౌరుల్ని- చేయి

చాచిదీవించుతల్లి ! స్వాతంత్ర్యాన్ని, సమభావాన్ని
 సమాధి చేస్తున్న యీ స్వార్థపరుల్ని విష్ణవఖడ్గాలతో
 తెగనరకడానికి ధయిర్వ్యాన్ని, మనస్థాయిర్వ్యాన్ని పోషి-
 తించు తల్లి ! విష్ణవం వర్ధిల్లా లి | విష్ణవం వర్ధిల్లా లి!
 (అంటూ క్రిందపడి చనిపోయాడు.)

[తెర జాతుడు]

9479
Accno. ~~9479~~

షరీ దేవదాసు

అ. 11-00 కౌ-8132
G.A.R.

[ఒక ఆందమైన మేడముందు ఆవరణలో దేవదాసు
త్రాగుతూ వుంటాడు. అక్కడ గ్లాసులుగానీ, తిను
పదార్థాలుగానీ ఏమీలేవు, చేతిలో బాటిల్ తప్ప.
ఎరు పెక్కిన నిషాకళ్యతో ఒకసారి గోడకమర్చిన వెంక
టేశ్వరస్వామి పటం వేపు చూశాడు. వినముడై
దగ్గరకు సడిచాడు తూలుతూ.]

దేవ : సయస్కారం దేవుడుగారా ! ఏమిటి అలా చిక్కి
పోయాడు ? మిమ్మల్ని చీకటిగదిలో బంధించి పాలూ,
వంచదార నైవేద్యాలు ముక్కుతున్న పూజార్లు ఎంత
దయమాలిన వాళ్ళో మౌనం తెలియసార్ ! (నవ్వాడు)

ఆయ్యా దేవుడుగానూ ! మీరు వుచ్చుకున్నారా
 ఏమిటి ? మత్తుగా మాట్లాడుతున్నారు ? లేదుసార్ !
 పంగనామాలు లేకపోతే పరమాత్ముడికి, పెటచెంగు
 వేసుకోకపోతే వడుచుదానికి, ఈపరమావధం వుచ్చు
 కోకపోతే మగవుడవుడికి అందం ఏముంటుందీసార్ ?

ఏవంటున్నారూ ? దీనిరుచి మీకు తెలీదా ?
 పూజార్లు వుచ్చుకొని వళ్ళు మరచి వాకిళ్ళలోనే
 నిద్రపోతున్నారా ? ఎళ్ళు, పరిహారాలు కూడా
 మీకు వాసనచూపడం లేదా ? ంతేసార్ ! యిక
 రాలెకరాలు మాన్యం మీపేర వాళ్ళ చేతులలో
 బెడితె... వచ్చే ఆదాయంతో ఆనంద జోలికల్లో
 తూలతూ, త్రాగుతూ పాపం మీకు పాతపీలికలే
 మిగిల్చారు. ఏంచేస్తారు మీరు ? నోరు లేదుగా.

ఆగండి... కాస్త పెదాలు తడువుకున్న తర్వాత
 మాట్లాడుకోదాం. (అంటూ బాటిల్ మళ్ళీ ఎత్తి
 పట్టి గటగడా త్రాగేశాడు, పెదాలు తుడుచుకుంటు
 న్నాడు. ఇంతలో ఎవరోవస్తూ అతన్ని తాకితె ...
 చేతిలో వున్న బాటిల్ క్రిందపడింది - (దిగాలుపోయి
 దిక్కులు పూశాడు) ఈ మధుభాండాన్ని ఎవరు
 ఇలా నట్టివారు చేసింది ? (అంటూ కూర్చుని ముక్కు

లు ఏరాదు) ఎందుకిలా మధుభాండాన్ని మట్టిపాలు చేసింది? ఎవర్నువ్వు? (అంటూ కోపంగా లేచాడు.) మాట్లాడలేం? ఎవర్నువ్వు? సుధ... మధురమైన పేరు. సారీ మధువులాటి పేరు. ఏహృదయాన్ని పగల గొట్టి వచ్చావిక్కడికి? ఏమిటి! ఒక రాడివధవ నిన్ను తరుముకొస్తున్నాడా? (పెద్దగా నిషాంగా న్నట్లాడు.)

మరి పద్మితాగుబోతు చాటుకొచ్చావేం? నా మీద నమ్మకం వుందానీకు! అసలు నామీద నాకు నమ్మకంవుందానిగా? ఆల్ రైట్! నిన్ను కాపాడు తాను. నాగుండెలో పెట్టుకొని కాపాడుతాను. నిన్నీ ఒక్క రాత్రి! కంటికి రెప్పలా కాపాడుతాను. మేక మీద నాగడి ఖాళీగావుంది. వెళ్ళి వుండకో! చెప్పా నుగా మనిషిని నమ్మి, మనసును అనుచూచినచే మను షులంటే నాకు పరమ అసహ్యం అని. (నవ్వాడు) ఇంట్లో ఎవరూలేరు. లక్షలకు తరగని ఆస్తికీ. ఈ లక్కమేడకూనేనొక్కడే నారకుణ్ణి. జాముచూద్దు పోయిన తర్వాత పంచవన్నెల రామచిలుకలు పక్కన నవ్వుకుంటూ ప్రోక్కమీద చేరతాయి. ఇవ్వమైనంత నేపూ యీ మగవుకుగుతో ఆడుకుంటాయి. యిద్దీ నంత వుచ్చుకొని జారుకుంటాయి.

అవును రసికణ్ణి, శృంగార పురుషుణ్ణి, నిలువెల్లా నిషానిండిన బాణ్ణి మాత్రమే కాదు మేడమ్! మగువరి అధరామృతాన్ని ఆలుపొచ్చదాకా తాగి కైపెక్కి కిందు. మీదూ తెలియక తలక్రిందులుగా జీవితాన్ని ఆనందసాగరంలో యీదుతున్న మరో దేవదాసుని తెలిసిందిగా వెళ్ళి పడుకో. (రెండడుగులు నడిచాడు తడబడుతూ. యింతలో ఎవరో ఎదురై నట్లు తటాలున ఆగిపోయాడు.)

ఎవరమ్మవ్వు? ఓ. అబ్బిగాడు! ఏ బట్టుమీస వాలిందిరా పిట్ట యిటు తొలుకొచ్చావు? ఏమిటి? పరిగెత్తే పిట్ట ప్రతిబట్టుమీస వాలుతుందా? అయితే ఎంతిమ్మంటావు? క్రిందనుంచి పైదాకా పారచూసి సరసానికి పనికొచ్చే లక్షణాలేమీ కనిపించడంలేదురా పట్టుకెళ్ళు పాతరేటు (అంటూ రెండు వచ్చనోట్లు జేబులోంచి లాగి ఇవ్వబోయాడు.)

రేయ్ అబ్బిగా! పటికిబెల్లంలాంటి నడుచుదైనా పాతరేటు యిస్తున్నాడని సందేహిస్తున్నావా? ఫర్వాలేదు. తీసుకో. ఒక్క రాత్రికేగా వాడ్డుకునేది. తీసుకో. (యిచ్చేశాడు. కోటుజేబులోనుండి మరో బాటిల్ తీసి నీలు లాగేశాడు నోటితో.) ఏమిటి? అప్పుడేమేడ దిగొచ్చావ్? సరసానికి వేళయిందా?

నేను ఏంమూట్లాడుతున్నానో తెలిగూడ సంత మత్తు
లో వున్నావు. నువ్వేం వున్నావున్నావు? వలసా?
వయ్యారమా? చెప్పానుగా... నేను అంబాలను
కొనుక్కునే వాణ్ణి. ఇప్పుడు నిన్ను కొన్నాను
రెండువందలకు, ఈ ఒక్క రత్తికి నిన్ను వాడుకోవ
డానికి. రోడు వచ్చకాగితాలు ముందుగానే యిచ్చే
శాను. (నవ్వాడు. హేళనగా, నిమాగా)

కమాన్! ఇప్పుడు నాహృదయం ఖాళీగా వుంది.
ఒక్కసారి గుండెలకు హత్తుకో. కసి కసిగా
అనందసాగరంలోకి కలిసి వెళ్దాం. కమాన్. (అంటూ
బాటలో ఎత్తివట్టాడు. మళ్ళీ గటగటా త్రాగేశాడు.)

నేను మధురసం త్రాగేవాణ్ణి ముందుగానే
చెప్పాను. మగువలయ్యవ్వన రసాలుగూడా కడుపాళా
త్రాగి కై పెక్కి జీవితాన్ని కసికసిగా అనుభవించే
వాక్కు అధగవంతుడు నాకు ప్రత్యేకంగా ప్రసా
దించాడు. కావాలంటే ఆడుగు.

దేవుడుగారూ! మీరు చెప్పండి మీ కళ్ళెదుటే
ఎంతమంది కన్నల జీవితాలు గంగలో కలిసిపోయాయో
చెప్పండి (నవ్వాడు వంహనంగా)

పాపం! మీకసలనోరేలేదుగా! ఇంకేం మాట్లాడు
తరు?

ఏమిటి? నేను చేస్తున్న ఆమానుషాలకు అంతం లేదా? పాపం పండిందా? (నవ్వాడు) అసలు మీ పాపం పండే నా యింటికి చేరారు. దేవుడుగారూ! నాలుగు గోడలమధ్య నలతగా పడివున్న మీకు నాజూరలూ, సగిషీలు తెలీవుసార్! ఇదిగో నుభా రాణి! ఎంత అందంగావుందో చూడండి.

ఎయ్ నోర్మ్యు. డొక్క చీరేస్తాను. నేరివ్వుడు నిన్ను కొన్నవాణ్ణి. తెలిసిందిగా! కమాన్! ఇంకా ఆలశ్యం చేస్తే ఆమృతంలో హలాహలం కలిసి ఆనందానికి ఆభ్యంతరం ఏర్పడుతుంది. కమాన్! ఏమిటి? మోటుసరసమా? (నవ్వాడు)

మరి నాచేతిలో సలిగిపోయిన సంపెంగలూ, సన్న జాజలూ, మల్లెలూ, మందారాలూ ఎన్నో చెప్పమంటావా? ఏ యాం సార్! నేనూ తెళ్ళ మర్చి పోయాను

ఆయినా మనం ముద్దరం యింతకుముందు బరిగిన అనుభవాలను వదిలేద్దాం. వడివడిగా భవిష్యత్తులోకి వయోద్దాం. కమాన్!

ఏయ్! బెబ్బు ఉనే ఆడవాళ్ళంటే నాకు భలేకోపం! ఒకపట్టు వట్టాని గుండెల్లో కసిరేగుతుంది. ఆవ్వుడు

బలవంతంగా అనుభవించే దౌర్భాగ్యం పడుతుంది.

రా! ఒకసారి హృదయంలోకొచ్చి నోదాచు!

కమాన్! సిగ్గులతో ఎరుపెక్కన ఆ తేతబుగ్గల్నీ, సిగ్గుల్నీ, వససతోనల్లాంటి పెదాలను నోటికించిండు!

ఏయి! ఏమిటి దేవుడిదగ్గర కెళుతున్నావు? ఆయన్ని రక్షించేవాళ్ళులేక నా యింటి గోడమీద ఒంటి తపస్సు చేస్తున్నాడు. ఇంకా ఆయన కళ్ళమీద పడతావేం? రా ఇటూ! (అటూ పట్టుకోబోయాడు. లైట్లు ఆరిపోయాయి మళ్ళీ వెలుగులో తృప్తిగా పెదాలు తుడుచుకుంటూ, బట్టలు సర్దుకున్నాడు.

ఆయిపోయింది మిస్ సుధారాణి! ఇక నువ్వు వెళ్ళొచ్చు. వెళ్ళమనే - ధిక్కారాన్ని యివ్వడేపోగొట్టు కున్నానా? (నవ్వాడు)

ఇంతకముందు యింటికొచ్చినవార్యంతా యిష్టమైనంతనేవు యిచ్చకముగాడి యిచ్చినంత వుచ్చకుని వచ్చినదారినే వెళ్ళేవారు. నువ్వేమిటి వెళ్ళన టున్నావు?

నిన్ను నేను బడగొట్టానా? అందుకనినీ మళ్ళీ తాళిగట్టి ఆలిని చేతుణోవాలా? (నవ్వాడు హేళనగా)

నో...నో...మిస్ రాణి! దటీజ్ యంపాజిబుల్! నాకు ఆడవార్యులనే నమ్మకంలేదు. నలు నమ్మ

కాలమీదే నమ్మకంలేదు. (దూరంనుండి నవ్వులు వినిపించాయి. ఆలకించాడు)

ఎవరా నవ్వేది? ఏమిటా నవ్వులు! మూర్ఖుడవే! (అంటూ బయటగుమ్మంచాకా వెళ్ళాడు) ఎందుకలా వికటంగా నవ్వుతున్నావ్? ఏమిటి? నీ పగ చల్లారినదా? ఎవరా మాటనేది?

ఓ... అబ్బిగాడు! నువ్వా నవ్వించి! ఏంకావాలి నీకు? ఎందుకలా పరిహాసంగా నవ్వుతున్నావ్? ఏమిటి? నీ పగ చల్లారినదా? నీకసి తీరినదా? ఇకనువ్వు నిశ్చింతగా బ్రతుకుతావా?

అసలు నామీద నీకేమిటిపగ? నా తండ్రిచేళాదా? ఏంచేళాడు? నమ్మను నేనమ్మను! నా తండ్రి ఎవరికీ అన్యాయం చేయలేదు. చేయనుగూడ. దివ్యతేనంత అకృత్యం ఆయన నీకేం చేశాడు?

ఏమిటి? సుధ నా దిల్లెలా? అబ్బిగా! (అంటూ పెద్దగా అరిచాడు ఆవేశంగా)

ఎంతపని చేశావా? ఎంత మోసం చేశావ్? నీకు నేనేం అపకారం చేశానని నాచేత యింత పాపం

చేయించావ్? ఆయన నీ తల్లిని అన్యాయం చేస్తే నువ్వు నన్నూ, నా చల్లినీ అన్యాయం చేస్తావా?

ఒరేయి అబ్బిగా! నిన్ను భగవంతుడు క్షమించడా! క్షమించనే క్షమించడు. వెళ్ళు. నీ కడుపుమంట చల్లారండిగా! వెళ్ళరా వెళ్ళు. (సుధనుమాస్తూ మెల్లిగా ఆమె చేపు నడిచాడు అడుగులు తడబడుతూ)

సుధ నా చల్లెలు! ఆవును. నా చల్లెలే! ఆరోజు... నా తల్లి ఆస్పత్రిలో ప్రసవించింది అడవిల్లనుకన్నది. కాని ఎవరో దొంగ బిడ్డలు ఎత్తుకు వెళ్ళాడని డాక్టర్ చెప్పాడు. ఆ దొంగ ఈ అబ్బిగాడన్న చూట! ఎవరో వాడికి ద్రోహంచేస్తే నాతో నేనాచేస్తూ నా బలహీనతలు ఆసరాగా తీసుకుని నన్నే పందించాడు. నాచేత ఘోరమైన పాపం చేయించాడు.

జేవుడుగాయా! నన్ను క్షమించండి. నన్ను దహించి వేస్తున్న యీ పాపాగ్నిలో యింత కరుణారసం తురిపించి చల్లార్చండి! కామ్యాంధ కారంతో కళ్ళుమూసుకు పోయి స్వంత చల్లినే...

ఛీ! ఛీ! చెప్పకోడావికే సిగ్గుగా వుంది. నా మొఖం చూస్తేనే మహాపాపం నేను జీవిస్తే యింకెంతమంది కలుషితంలో వడిపోతారో?

అందుకే... దేవుడు గారూ! నేను మీరేగాదు మీ
లోకానికే దూరంగా వెళ్ళిపోతాను. కామగ్నిలో
కాలిపోయిన కన్నెతనం చిన్నబోతే నేను ఎలా బ్రతి
కాలి? సలాటి నిశ్శబ్దాలు ఈ లోకంలో వుంటేనే
మహాపాపం.

అమ్మా సుధా! నన్ను క్షమించు చెల్లీ! నన్ను
క్షమించు- వద్దమ్మా వద్దు... క్షమించమని అడిగే
బర్హత కోల్పోయిన నన్ను ఎవరూ క్షమించరు.
(అంటూ జేబులోనుండి పిష్టల్ తీశాడు)

సుధా! ఇదిగో! ఇది పిష్టల్ - ఇందులో వున్న
గుండ్లు కొన్ని నిమిషాల్లో నా గుండెల్లో దూకు
పోతాయి!

వద్దమ్మా! వద్దు. నీవు చావడానికి వీల్లేదు నేను
చేసిన పాపానికి నీ ప్రాణాలు అర్పించడానికి వీల్లేదు.

నీమిటీ! ఈ పాపంలో నీకూ భాగం వుందా?
లేదమ్మా! ఈ తప్పునాది. నన్నే కాలివేయనీ!

దేవుడు గారూ! చూడండి! అహంకారంతో నేను
చేసిన అమానుషం ఎంత నీచానికి గురిచేసిందో
చూడండి. తరగని అస్త్రపుందని తాగి తందనాలాడే
నా బ్రతుకులో యెంత దావాలనం రగిలిందో
చూడండి. నన్నెంత దారుణంగా కాలివేస్తుందో
చూడండి

“వుకు...మీరు మాట్లాడలేరు. నాలాటి నీచులకు మీ ముఖం చూసే భాగ్యం లేదు. పెంచే పెద్దలు లేకుండా పెరిగే బిడ్డలుగతి *ధోగతి* వుకుంది. దేవుడుగారూ! దారం తెగిన గాలిపటాల్లాగ ఎదాడు లలో తిరిగే నా బోటి శృంగార పురుషులకు ఎక్కడా చోటులేదు. చివరకు కట్టునీడకూడా కరువైపోతుంది.

అందుకే నేను దూరంగా వెళ్ళాలి. నీతికీ, నైచ్యా నికీ మధ్యనాగే నేను దూరంగా వెళ్ళిపోవాలి. మంచికి చెడుకూ మధ్యరగితే నేను దూరంగా వెళ్ళిపోవాలి. అడంబరాలకూ, అమానుషాలకూ అలవాటు పడిన నేను.. దూరంగా వెళ్ళిపోవాలి

అమ్మా! సుధా! ఏమిటిదీ! ఎందుకిలా అయిపో యావు. విషం తిన్నావా? ఆయ్యో భగవాన్ ఎంత ఘోరంచేశానయ్యా! సుధా! సుధా! ఒకసారి మాట్లాడుకోలి! ఈ పాపాత్ముణ్ణి అఖరినారిగా “అన్నయ్యా” అని పిలూ సుధా! అన్ని అర్హతలూ కోల్పోయిన నేను అందరికీ దూరమైపోతానమ్మా!

సుధా! మాట్లాడు! ఒకసారి ఈ నీచుణ్ణి కళ్ళతో చూడు. వావీ పరుసలు మరిచి.. ఆక్రమంగా నీ నిండు జీవితంలో నిప్పులుపోసిన ఈ దుర్మార్గుణ్ణి అన్నయ్యా అని పిలూ కల్లి! అమ్మా! సుధా! (అంటూ పెద్దగా అరిచాడు.)

నువ్వు కన్నుమూశావా చల్లీ! మరి నేనెవరి
కోసం బ్రతకాలి? ఎందుకు బ్రతకాలి? అదిగో! నన్నూ
మృత్యువు పిలుస్తోంది. నా కోసం యమదూతలు
గుహ్యంలో నిలిచే ఉన్నారు.

సుధా! మనం ఈ లోకంలో గాకపోయినా మరో
లోకంలోనై నా అన్నా చల్లెళ్ళుగా ఉందాం చల్లీ!
ఆత్మీయతను పంచుకుని, అనుబంధాలను పెంచుకుని—
మమకా మమకారాలతో మనిషిదరం అన్నా చల్లె
ళ్ళుగా వుండిపోదాం సుధా! అందుకే వస్తున్నా! నేనూ
నీతో బాటు వస్తున్నాను. పూరితం వచ్చింది. ఎక్కి
నీ దగ్గరకే వస్తాను చల్లీ! నేను చేసిన పాపాన్ని ఈ
తుపాకి తూటాలతో కాల్చి, మసితసి మనిషిని
వస్తాను చల్లీ! (అంటూ పిష్టల్ గుండెలకు గురియ్యపు
తుని ట్రెగ్గర్ నొక్కాడు. “అబ్బా” అని పెద్దగా అరి
చాడు. పడిపోయాడు. మెల్లగా జరుగుతూ వెళ్ళాడు)
సుధా! వచ్చానుచల్లీ! నేనూ వచ్చేశాను. ఈ మరో
దేవదాసు మరో జన్మలో నీకు అన్నయ్యగానే వుండ
తాడు చల్లీ! (అంటూ ప్రాణం విడిచాడు.)

అ క్ష రి దొంగ

[నుమూరు రాత్రి పన్నెందుగంటల సమయం. చింపిరి గుడ్డలు కాదుగాని...మాసిన బట్టలు, కొద్దిగా పెరిగిన జాట్లు, గడ్డము అతని ఆలంకరణలు. అతన్ని ఆందరూ "దొంగ" అంటారు. ఇప్పుడూ కొంతమంది అతన్ని తరుముతూ వచ్చారు. కాని, ఈ దొంగ మాత్రం తప్పుకున్నాడు. ఆందరూ వెళ్ళిన తరువాత గట్టిగా శ్వాసవీల్చి గుండె నిర్భయం చేసుకుని దిక్కులు చూశాడు.]

దొంగ : పారిపోతూడు! అయినా నన్ను పట్టుకోవాలని ముందుకొచ్చిన వాళ్ళు యితవరకూ ఎవరూ లేరుగా! దొంగతనం చేయగూడదట! చేయగూడదు. (పళ్ళు కొరుక్కన్నాడు కసిగా, కర్కశంగా) ఈ మాట ప్రభుత్వం పదిసార్లు చెప్పింది. నన్ను పట్టుకొంది.

జైల్లో పెట్టింది. కాని...నన్ను పోషించే దమ్ములేక దాచిపెట్టే ధైర్యంలేక విడిచిపెట్టింది. అందుకే గాలించాను. ఇళ్ళన్నీ గాలించాను. వీధులన్నీ గాలించాను. ఇంతకాలం జైల్లోనే ముగ్గిన ఈ శరీరానికి యింత కూడబెట్టే టికానాలేక, టికెట్ లేకుండానే ప్లాట్ ఫారమ్మీడికి వెళ్ళి గుడ్లపెట్టి నిద్రపోయాను - బుగ్గ మీసాల ఆసామి జేబులో చేయిపెట్టాను. ఒక పర్పు కొట్టాను (అంటూ జేబులోనుండి బగ్గనీసి ముద్దు కున్నాడు సవ్యతూ) ఆ పోలీసు పోలయ్యేకూడా ఇందులో భాగం కావాలి! భాగం... (నల్లీ ఎవరూ అచాయలకు రావడం గమనించాడు) ఏడేవడ? వో. జేబులుకొట్టే జోగులుగాడా? ఏమిటి ఇలా వచ్చావ్? నీకూ పందిపెట్టాలా? ఎందుకీ? నువ్వు చూశావా? చూస్తే నాకేం చెప్పకో! నీయిష్టమొదప్పినవ శృణో చెప్తా! ఏమిటా కూశావు? స్టేషన్లో నిద్రపోయే ప్యాసింజర్ల జేబులు కొట్టడానికి నీ ఒకడికే హక్కుందా? ఎవరిచ్చారు నీకా హక్కు? పోలీసు వారేనా? వాళ్ళకో సగం పందిపెట్టే అలవాటుకూడా వుందా? అవును... మీలాంటి అదృష్టవంతులు అంతకన్నా యింకే చేయగలరు? ఏమిటి? డబ్బెంత వుందో లెక్కించమంటావా? మర్యాదగా అందులో సగం పోలీసు పోలయ్యేకూ ముట్టజెప్పమంటావా? నెవ్వర్ నెవ్వర్... ఆలాబరగడానికి నీల్లేకు. రానీ నాకీ జైళ్ళు, సకెళ్ళు, కోర్టులూ కొత్తేమీకాదు

వాటికీ నాకూ చాలా దగ్గర చుట్టరికం వుంది. నా బ్రతుకంతా జైల్లోనే గడిచిపోయింది. నా వాలంటే జైలు గోడలలో వున్న ఒక్కొక్క యిటుకరాయిని పలకరించు. నాకథ చెబుతుంది. యింకా నీకు ఓపికవుంటే ఆ జైల్లోని నాకన్నీటితో తడిసిన నేల నడిగిచూడు. నా గుండెలలో ముల్లు ఎంత విషాదంగా గడ్డ కట్టుకుందో చెబుతుంది. నువ్వెందుకు జేబులు కొడతావో నాకవుసరం లేదు. కాని, నేనెందుకు దొంగతనం చేశానో తెలుసా నీకు? ఆకలి... మూమలమాడే ఆకలి. పేగులు దహించుకు పోయే ఆకలి. మండే ఆకలి గుండెల్ని విడదీసే ఆకలి. అందరికీ వుంటుంది. నో... నో... ఐడోంట్ యాక్సెప్ట్... నా ఆకలి కేవలం నాలుగు మెతుకులు కడుపులోకి దిగితే చల్లారిపోతుంది. నా బతుకు తెల్లారిపోతుంది. కాని ఈ దేశంలో ఎందరో ఇంకెందరో ఆకలి తీరని మహానుభావులున్నారు. వేలు, లక్షలు, కోట్లు కూడబెట్టినా తీరని ఆకలి వారిది. వారికీ నాకూ ఏమిటి పోతుంది? అవును వాళ్ళా దొంగలే! ఘరానా దొంగలు. ఒకరికి పదవుల ఆకలి. మరొకరికి పెదవుల ఆకలి. ఇంకొకరికి కూడబెట్టే ఆకలి. కూడుతేని నారి వెచ్చని నెత్తురు త్రాగే ఆకలి. నాకన్నా వాళ్ళు ఘరానా దొంగలే. ఉద్యోగం... (నిట్టూర్చాడు. నీరసంగా రెండడుగులు వేశాడు) తల్లిదండ్రుల చెమటతో కూడబెట్టిన దబ్బుతో బాటు తాత

ముతాతల నాటి కొండనేల అమ్మితే వచ్చిన బియ్యే
 డిగ్రీ నాలో చిన్నపుడ్యోగం యిప్పించలేక పోయింది.
 కూడులేక చేయడానికి కూర్చి, నాలి లేక నాతల్లి మం
 చాన పడితే- ఆమె గొంతులో చిట్టాడు మందునీళ్ళు
 పోయడానికి తాహతు లేకుండా చేసింది. నేను కష్ట
 పడి చదివి సంపాదించిన డిగ్రీ నన్నూ, నాతల్లినీ, పెళ్ళి
 కావలసిన నా చల్లెల్ని బ్రతికించలేక- తెచ్చిన
 అప్పులు తీర్చలేక పరువుగా నాతండ్రి మడలో ఉరి
 వేసుకొని దూలానికి ప్రేలాడుతూ ప్రాణాలు విడిచే-
 కనీసం అయిన్ని చూసి సానుభూతి చూడడానిక్కూడా
 శక్తి లేకుండా చేసింది. బియ్యే డిగ్రీ- పెళ్ళి- హు...
 నా చల్లెకి పెళ్ళిచేయలేని అసమర్థుణ్ణి చేసింది కూడా
 డిగ్రీయే. ఆసలు నేనిలా దొంగలా మారడానికి కార
 ణమే ఈ డిగ్రీ. అన్నీపోగా, అందరూ పోగా మిగిలి
 వున్న నా చల్లెలిని ఒకింటిదాన్ని చేద్దామని- ఒకయ్య
 చేతిలో బెట్టి గుండెలమీది కుంటి దించుకుందామని
 సంబంధం మాట్లాడాను- వెయ్యి రూపాయల కట్టు
 ముతో నా చల్లెలి పెళ్ళి వైభవంగా చేద్దామని కలలు
 గన్నాను. ముహూర్తం నిశ్చయించుకొన్నాం.

కాని డబ్బు కావాలి. ఆ డబ్బుకోసం కాలికి
 బలపం కట్టుకొని తిరగని యిల్లులేదు, అడగని ముఠీ
 లేదు! కనీసంకూలి పన్నెనాచేసి, డబ్బు కూడ బెట్టి
 నాచల్లె మళ్ళీ ఆమూడు ముళ్ళు వేయిద్దామనుకున్నా

ను. కాని ఈ దేశంలో నాకు వని దొరకలేదు. నా
 కల్లి పెళ్ళి కావడానికి నాకు సహాయంగానీ, సాను
 భూతి గానీ దొరకలేదు: తెల్లవారితే పెళ్ళివారొస్తారు.
 తెల్లవారితే నా కల్లి ఒకింటిదై నూరేళ్ళు వచ్చగా
 జీవిస్తుంది. పనువు, ఈకాంతో పది కాలాల
 పాటు ఆమె జీయిగా బ్రతకడానికి ఆమెతో తాళి
 మడలో పడుతుంది. విసిగి వేసారిన నాకు ఏ దొర
 కనిపించలేదు. పదే పదే నన్ను చూసి పకవకా నవ్వే
 బియ్యే డిగ్రీ చూస్తే నా కడుపు మండింది. నా
 కళ్ళలో కనీ, కర్కశత్వం బియ్యే డిగ్రీ కార్చి
 వేసింది.

అంతే !

ఆరాత్రోఅర్ధరాత్రి నల్లగ చీకటి ! భూమినీ, ఆకా
 శాన్ని కమ్మిన చీకటి ! అంతరాంతరాలలో ఆంధకా
 రం కమ్మిన రాత్రి. మొదటిసారిగా నన్ను దొంగను
 చేసిన ఆ కళరాత్రి నన్ను శాశ్వతంగా దొంగగానే
 బ్రతుకవని శాసించింది. కాలేదు తమ్ముడా ! నా
 కల్లి పెళ్ళి కానేలేదు. ఎందుకో తెలీదా ? ఆ కళి
 రాత్రి నిద్రపోతున్న పేరిశెట్టి శివ, కత్తిచూపి
 కావలసివంత డబ్బపుచ్చుకొని ఇంటికి చేరాను. నా
 కల్లిని పెళ్ళి కూతుర్ని చేయడం, నా ఇంటికి వారి

నులు రావడం, నాచేతులకు బేడిలు వేయడం, నా మురిపాల ఇల్లి బ్రతుకులో నిప్పులు పోయడం ఒక్క నిమిషంలో జరిగిపోయిందిరా! ఆమె మెడలో వదులుతుందని ఆశించిన వసువుతాడే. అది - వలువు తాడై చివరకు ఉరి తాడుతోనే ఆ చిన్నారి ఇల్లి జీవితం పరిష్కారమై పోయింది. అప్పట్నుంచే నేను మారిపోయాను. చదివి సంపాదించిన బియ్యే డిగ్రీ నన్ను బిగారినే కాదు, దొంగను కూడా చేసింది సంఘంలో నాకింత వరుస, మర్యాదా లేకుండా చేసింది. అందుకే తెల్లారని చీకట్లోకి పయనిస్తున్నాను. చల్లారని మంటల్లోకి పయనిస్తున్నాను.

ఓ - పోలీసు పోలయ్యారా? రండి! ఏమిటిచేయి జావుతున్నారు? వాటా కావాలా? నాలోని మంచినీ, మానవతనూ చంపుకుని, జీవితాన్ని చీకటిచేసుకుని బ్రతికిసంతకాలం ఒంటరిగానే తలొంచుకుని తప్పుకు తిరుగుతూ తప్పుకుచున్నామిలా కాలం వెళ్ళబుచ్చుతున్న నన్నూ వాటా ఆడుగుతున్నావా? ఈ పాపంలో నీకూ భాగం కావాలా? ఏమిటి? నీ కొడుకు బియ్యే వరీక్షలకు వెళ్ళడానికి యింకా జీతం కట్టలేవా? వచ్చే నెల జీతం వడ్డీలకే చాల్లేదా? ఫీజు ఇల్లించకపోతే యిన్నేళ్ళూ చదివిన నీ కొడుకు జీవితం ప్యర్థమై

పోతుంటా ? అవును. వ్యర్థమైపోతుంది. అర్థంలేని ఆగాధంలోపడి ఆడుగున పడిపోతుంది. అప్పుడు నువ్వు, నీ కొడుకూ ఏడ్చినా, కన్నీళ్ళన్నీ భార పోసినా ఏడాది వెళ్ళేదాకా మళ్ళీ పరీక్షలు రావు. నిజమే' ముందు నీ కొడుకుని పరీక్షలకు వుంపు. డబ్బు నేనిస్తాను. (అంటూ జేబులోనుండి పద్మతీశాడు. గబగబా అందులోంచి డబ్బుతీశాడు. అందులోంచి ఒక ఉత్తరం జారి క్రిందపడితే దాన్ని అందుకుని ఆదుర్దాగా చదవడం మొదలెట్టాడు. ఆ తనముఖంలో రంగులు మారాయి. కాగితం మడిచి, ఆ డబ్బుతో కలిపి మళ్ళీ పద్మలో పెట్టి జేబులో పెట్టుకున్నాడు) వీల్లేదు పోలయ్యగారూ! ఈ డబ్బులో ఒక్క చిల్లి గవ్వకూడా ఖర్చుపెట్టడానికి వీల్లేదు. ఏమిటి? నన్ను మళ్ళీ జైలుకే పంపిస్తావా! ఇంతకుముందే జైలు గోడలకూ, ఆ గోడల్లో వున్న ఇటుకలకూ, నాకూ పరిచయం వుంది పోలయ్యగారూ! ఆ రాళ్ళకు మాటలు రావుగానీ...మీరు చిరకబాది. ఆ చీకటి కొట్లోకి వెడితే వదిలకరించి, వకామర్పించి కాస్త సానుభూతి చూపి, కారుతున్న కన్నీళ్ళను తుడిచింది ఆ యిటుక రాళ్ళేనయ్యా! మీకన్నా అవేనయ్యం! నో... ఇవ్వను నువ్వేం చేసినా యివ్వను ఎందుకో తెలుసా?

ఈ ఫక్కులో డబ్బుతో మరో జీవితం చిగురించ
బోతుందయ్యా! ఆ స్టేషన్‌లో నిద్రపోతున్న ఆతను
పెళ్ళయిన తన కుమార్తెకు యిస్తానని యిల్లు ఆమ్మ
తెచ్చిన డబ్బయ్యా యిది. ఈ డబ్బుతో తన
కూతురు ఆనందంగా కాపురం జేసుకుంటుందని -
ఆత్మహత్య, ఆల్లుడి వత్తిడి యిక వుండదని ఆశించి
తనకు మిగిలివున్న యిల్లుకూడా ఆమ్మ తనకూతుర
యిల్లు నిలబెట్టాలని కలలుగంటూ తెచ్చాడయ్యా
పాపం ఆ ఆసామి! అందుకే తిరిగి యిచ్చేస్తాను. ఈ
డబ్బు మళ్ళీ అతనికే యిచ్చేస్తాను. ఆ మాట బప్ప
డానికి మిర్రెవ్వరు? చూస్తూ చూస్తూ ఒక ఆడపిల్ల
నిండు కాపురంబో నిక్కులు పోయడం నాకివ్వంలేదు.
నీ కొడుకు పరీక్షలు రాయలేకపోతే నాకేం? నాకలి
తీరకపోయినా ఫర్వాలేదు. పన్నులతో, అవస్థలతో
అవురావురుమనే పూవీరి ఆకాశంలో కలిసికా నాని
దిగుల్లేదు. ఆకలి ఎక్కువూ వుండేదే !

కాని...

ఆడపిల్ల నిండుజీవితం - ఈ డబ్బు యివ్వకపోతే
కుండలా బద్దలై పోతుంది. కట్నం యిస్తేనే కాపురం

చేస్తానని వట్లుబట్టి కూడున్న ఆమె భర్త ద్విరాక్షి
 బ్యంగా ఆమెను బయటికి గెంతుస్తాడు. అప్పుడు ఆ
 ఆసామి గుండె ఆగిపోతుంది. కన్నీళ్ళతో ఎదు
 రయ్యే ఈకూతురి గుండెలో రగిలే అగ్ని మంటలు!
 ఆ ఆసామి వివాహా కాల్చేస్తాను! పోలయ్య
 గారూ! నా వల్ల కాదు. ఈ డబ్బుతో చిల్లిగవ్వ
 కూడా యివ్వలేను. ఆమె వండంటి సంసారాన్ని
 నముద్రో బెయ్యలేను. తిరిగి డబ్బు యిచ్చేస్తాను.
 (వెళ్ళతో కూడు ఒక్క పడుగున. కాని ఎందుకో
 మళ్ళీ గిపోయాను) ఏమిటి? దారికడ్డం విలిస్తే నా
 దారి నూర్చుకుంటాననుకున్నారా పోలయ్యగారూ?
 నెవ్వర్! ఏమిటి? మరోజేబు కత్తి రించనుంటారా?
 మీ కొడుకు బ్రతుకు కాపాడనుంటారా?
 అయ్యో భగవం! నేనెంత పాపం చేసుకున్నాను.
 పోలయ్యగారూ! ఎంత దురదృష్టవంతుణ్ణి! నన్ను
 మీ అధిపతితో అసమర్థుణ్ణి చేస్తున్నారు. మీ
 లాతేల ముసి నాతో లాల్చాచీ పడితే అవతల ఆడ
 జీవితం కష్టాల పావుకుండయ్యా! నేను ఎలాగూ
 దొంగనే! ఇప్పటిదాకా నా బ్రతుకంతా దొంగలానే
 గడిచాను. అంతమాత్రాన నాకు మనిషిలా జీవించే
 హక్కు యివ్వలేదా? ఈ డబ్బు తిరిగి ఆ ఆసామి
 కిచ్చివేస్తే ఇంక నన్ను నీకతికప్పగిస్తాడా? అందు
 కని నేను చేసిన దా లౌగ్యానికి ఒక నిండు బ్రతుకు

నిలువునా బలైపోవాలా? ఒక అమాయకురాలి కన్నీళ్ళలో నేనూ, నా జీవితం కొట్టుకు పోవాలా? వీలేదయ్యా! ఇక ఎలా జరగడానికివీలేదు. నేనూ మనిషిసవుతాను. బతుకులో యిత మందితనం నింపుకుని యిప్పటి దాకా వంచనతో కాలిపోయిన నా జీవితాన్ని మానవ్యంతో మళ్ళీ దిగురించ జేసు కుంటాను. దొంగతనంచూనేస్తాను. ఏమిటి? దొంగ-దొంగేశా? అతనికి నంఘంలో ఒక్కమామూలు మనిషిగా జలామణి ఉయ్యే హక్కు, అవకాశం లేన లేదా? అయినా సరే... ఈ సఘం ఏమనుకున్నా సరే... సమాజం నానత్తిమీద దుమ్ముపోసికాసరే... చట్టం నామీద వ్యతిరేకంగా పాతనీరాలు మోపి జైల్లో శాశ్వతంగా బంధించినా సరే! నేను దొంగ తనం చేయను. చేయలేను. నేను చేస్తున్న అమానుష కృత్యాలకు అమాయకుల బ్రతుకులు ఆరిపోవడానికి వీలేదు. నా ఆకలి తీర్చుకోవడానికి, ఈ మంటలు చల్లారడానికి మరో జీవితమ్మీద నిప్పులుపోసి కాలివేయడం నాకిష్టంలేదు!

ఓ ... ఆసామిని కూడా లేపుకు వచ్చారా పోలయ్య గారూ! చెప్పండి అయినతొ నేనో పాత నేరస్తుణ్ణి. మళ్ళీ జేబు కొట్టాననీ చెప్పండి అయ్యా ఆసామి గారూ! నిదమే యీ జేబుకొట్టింది నేనే. దహించి వేస్తున్న ఆకలి తీర్చుకుందామని మీజేబు కొట్టినమాట నిదమే. కాని, నీడబ్బులో ఒక్కపైసా

కూడా ముట్టజోలేదు. ఎందుకో తెలసా? నీకూతురి నూరేళ్ళ జీవితం ఈడబ్బులోవుంది. యింతకాలంనువ్వు తలదాచుకున్న నీడ ఈపక్కలో వుందయ్యా! అందుకే అందుకే బాబూ. నేను ఖర్చు పెట్టలేదు. (జేబులో నుండి తీశాడు) ఇదిగో బాబూ! మీ వర్స తీసుకోండి. లెక్కచూసుకోండి. లెక్కవయితే నా ప్రాణం మిగిలివుంది. దాన్ని యిక్కడే విడిచి ఆ కరుగు పూడ్చి మీ ఆమ్మాయి బ్రతుకు బాగారం చేయండి తీసుకోండి. (అంటూ వర్సు విసిరేశాడు) నేను దొంగనే బాబూ! ఆకలి దొంగను. అంతేగాని ఘరానా దొంగను కాను బాబూ! ఈ పోలీసు పోలయ్య రిలా పెద్ద పెద్ద బురఖాల చాటున తవ్వలు దాచుకున్న దొంగను మాత్రం కాదు బాబూ! అక్కర్లేదు - మీ రిచ్చే ఆ పదిరూపాయలు నా కక్కర్లేదు. యిప్పుడు నాకు ఆకలిలేదు - తీరిపోయింది. నా మనసు ఒక మంచి పనితో తృప్తిపడింది. మీ ఆమ్మాయి నిండుగా నూరేళ్ళు కాపురం చేస్తే - ఇక నాకు యెవ్వడూ ఆకలి కానేకాదు. నేనిప్పుడు మీ రిపోయాను. దొంగను కాదు. ఒక మనిషిని పోలయ్య గారూ! రండి. ఇవిగో జీతులు. సంకెళ్ళు వేయండి. మీ చేతుల్లో సత్తువవుంటే ఆ లాఠీతో చిత్తక బాద డాకి - నావళ్ళు పిద్దంగానే వుంది. కమాన్! కొట్టండి. అంతేగాని యింతకాలం నేను చేసిన పాపాలతో నేరా లతో కల్గిపోయిన ఈశరీరాన్ని పోషించుకోవడానికి

మళ్ళీ మరో సేరం చేయను. చేసి మీకు భాగం పంచ
నలెను - ఏమిటి? నన్ను విడిచిపెనుకున్నారా!
క్షమించి వదిలిపెనుకున్నారా? నేను దొంగనయ్యా!
అకలి దొంగను, పోలీసుగాదా! మీలో జారీ,
దడు వూటే పాటిని అలానే వుంచుకోండి కాని,
నాలాటి నేస్తుల్ని విడిచిపెట్టి ప్రభుత్వం దృష్టిలో
మీరు సేరస్థులు కావద్దు మీ ఉద్యోగ ధర్మానికి
మీరెప్పుడూ అన్యాయం చేయొద్దు. అందుకే రండి.
అరెస్టు చేయండి నన్ను జైలుకు పంపండి నేను
దొంగను. అకలి దొంగను. రండి... అయితే నేనే
వస్తున్నాను. ముందుకొస్తున్నాను. ఒక వేళ నా మీద
నానభూతితో మీరు విడిచిపెట్టినా నేనే వెళ్ళి
స్టేషన్ లో హాజరవుతాను శిక్ష అనుభవిస్తాను. చస్తా!
(అప్పుడు గబగబా ముందుకు వెళ్ళిపోయాడు)

[తెర జారును]

కోతల రాముడు

(తెర తీయగానే హేటు, బూటు, స్వాట్ తోపువ్వు ఒక వ్యక్తి ప్రవేశించి నాలుగువైపులా తూణకాలం పరీకించి ఒక సిగరెట్ తీసి వెలిగించి గట్టిగా నాలుగు దమ్ములలాగి)

లేడిస్ అండ్ జెంట్స్... బాయ్స్ అండ్ గరల్స్ ..
ముందు నే నెవర్నో మీకు తెలుసా? నాన్ సెన్స్ నేను
చెప్పండి నే నెవర్నో మీకేలా తెలుస్తుంది? బై ది బై చెప్పి
నేనొక మునిషిని అని చెప్తారు. కాని నేను మునిషిని కాదు.
పశువును అంతకన్న కాదు గుండెలేని బండరాతి దేవుణ్ణి
అంతకన్న కాదు. నిజం చెప్పాలంటే మిలాటి అణాకాని
మునిషిని అసలే కాదు. నేను ఇప్పుడే అమెరికానుంచి దిగబడ్డ
ఆఫ్-టు-డేట్ మునిషిని న పేరు S. R. జ.

నాన్ సెన్స్. ఎందుకలా నవ్వుతున్నారు? జూ ఏమంటే జంతువు ప్రదర్శనశాలలా అనేకానే అమెరికాలో పేర్లన్నీ యిలాగే వుంటు. నిజం చెప్పాలంటే ఆంధ్రాలో మా అసలు పేరు సన్మానీరాజు ఆ పేరునే అమెరికాలో 'S. R. జు' గా తుదించిపారేశారు అమెరికాలో మిషి పొయ్ గై మా తారు తుంటారుగాని పేరు పొయ్ గై తే ఉన్నారు.

ఏమంటున్నారు? మీ పేర్లను అమెరికాలో ఎలా తుదిస్తారో చెప్పమ బుక్కారా? చెప్తాను నీ పేరు బుగారం కదూ? అదే అమెరికాలో 'B. G. రమ్' అని పిలుస్తారు. అలాగే నుబ్బయ్యను 'నుయ్' అనీ రామయ్యను 'రయ్' అని, కోడియ్యను 'కోయ్' అనీ తుదిస్తారు.

అమెరికానుంచి నే నిక్కడ కెందుకొచ్చానని అడుగు తున్నారా? ఈ పల్లెసీమల్ని కళ్ళాగా చూచిపోదామనే పచ్చాను. అమెరికాలో మన పల్లెల్ని గురించి స్వర్గాలనీ, ప్రకృతి సౌందర్యానికి అసలు సీసలైన ప్రతిభాకాలనీ ఎంతో గొప్ప పొగుడుతుంటారు. నిజంగా మన ఆంధ్రాపల్లెసీమల కన్న అమెరికాలో పల్లకాదు నీను బాగుంటుందని నేను చెపు తున్నాను.

నిజం చెప్పాలంటే ఏముందీ పల్లెల్లో? ఎటుచూచినా పూరిగడిశెలూ, మురికిగుంతలూ... మందమైన దోమలు కని పిస్తున్నాయిగాని మచ్చుకై న అందమైన భామలు కనిపించ డింతేదు. ఏ యాట్లా నూచినా చీటీ, శోనము నిలయి

తాండవం చేస్తున్నది. ఈ యుగములో ఈ పల్లెలు బాగు పడవు నా వాళ్ళు నిజంగా వేదవాళ్ళు.

ఏమంటున్నాను? నా గురించి పూర్తిగా చెప్పడం టున్నారా? చెప్పుతాను. మూలం కాకపోయినా నా ఆత్మ సంతృప్తి కోసమైతే గొప్పను నేను చెప్పుకోకపోయినా నిజం చెప్పాలంటే నేను పుట్టింది భారత దేశంలో పాలుప త్టింది హిందూలో. వినమూలు నేర్చుకుంది వాషింగ్టన్లో. అన్ని విద్యల్లో ఆరితేరింది అమెరికాలో. అమెరికాలో నేను చదవని చదువంటూ లేదు. పాస్ కాని కోర్సుంటూ లేదు. మెడిసిన్లో ఫస్ట్, సైన్స్లో ఫస్ట్, రిజిస్ట్రార్లో ఫస్ట్, కెమిస్ట్రీలో ఫస్ట్, ఈజింగ్లో ఫస్ట్. చీటింగ్లో ఫస్ట్, అన్నిటిలో నా అచారమైన అచుభవాన్ని గురించి అమెరికా ప్రభుత్వం నాకు XYZ అనే సెక్షన్ డిగ్రీ బహూకరించింది. నాన్ సెన్స్! ఎందుకలా ఎప్పుడారు? ఈ డిగ్రీ గురించి మీ రెప్పుడూ వివరేదా? అఫ్కోర్స్ మీరు వివరపోవచ్చు నిజం చెప్పాలంటే ఈ XYZ డిగ్రీ చాలా గొప్పది. ఈ డిగ్రీ ఈ ప్రపంచంలో ఇంత రుచి ఎవ్వరికీకాలేదు. ఆ డిగ్రీవుచ్చు కున్న భువనం ఈ ప్రపంచంలో తొలిసారిగా నాకే దక్కింది. అందుకే అమెరికాలో అక్షాధికారి మొదలుకొని భిక్షాధికారి వరకు, కార్మికుడు మొదలుకొని అత్యధికారి వరకు నేను తెలివివాడంటూ లేదు. నాకు అమెరికాలో అంత పేరు ప్రతిష్టలున్నాయి.

నిజం చెప్పాలంటే నాలాటికృత్తి ఈ ప్రపంచంలో నూటికి కోటికి ఏ ఒక్కడో వుంటారు. నేను చూడండి లేదు

దేవుణ్ణి తప్ప; నేను తాగందిలేదు విషం తప్ప; నేను అనుభ
వించందిలేదు మృత్యువు తప్ప; నేను తినందిలేదు గడ్డి తప్ప;
నేను చేయందిలేదు హత్యతప్ప.

ఒకసారి అమెరికా ప్రభుత్వం నా దగ్గరకొచ్చి
రోజుకు పాతికవేల డాలర్ల స్తాం మా దగ్గర ఉద్యోగం చెయ్య
మన్నారు. అప్పుడు నేను "నో" అన్నాను. అదే అమెరి
కాలో ఒక ప్రయివేటు కంపెనీ గంటకు లక్ష డాలర్ల స్తాం మా
కంపెనీకి డైరెక్టర్ గా వుండమన్నారు. "డోంట్ కేర్"
అన్నాను. అక్కడే మరో ఫరమ్ పూటకు కొటిస్తాం. మా
కంపెనీలో మేనేజింగ్ పార్టనర్ గా వుండమన్నారు. "ఇంపాజ్
బుల్" అన్నాను. ఆలా ఎందుకన్నాను? నాన్ సెన్స్! ఆ
విషయం మీ కెలా తెలుస్తుంది నేను చెప్పండి?
నేను వుట్టింది ఘోర దరిద్ర దేవత ప్రళయకాండనం చేసే,
ఈ పవిత్ర భారతదేశంలో. నా మేధస్సు, నా తెలివి, నా
చీమూ, రక్తమూ, అన్నీ నా దేశానికే ఉపయోగపడాలనే
ఉద్దేశంతో అమెరికాకు వెళ్ళా చెప్పి, గుడ్ బై కొట్టి మన
ఆంధ్రదేశానికొచ్చి మరణం చెట్టాను.

వాట్? నాకు పిల్లలెంతమంద నడుగుతున్నారా?
నాన్ సెన్స్ నాకింకా పెళ్ళికాలేదు. ఎందుకు చేసుకోలేదని
అడుగుతున్నారా? పిల్ల దొరక్కమాట్రీం కాదు. ఇది కలి
యగం కాంతల యగం. కుక్కపిల్లలు దొరకలేదంటే
అశ్చర్యం పడొచ్చుగాని కన్నెపిల్లలకు మాత్రీం కొడువలేదు.
వదలమంది కన్నెపిల్లలు పెళ్ళిచుకొచ్చి తను తలిదండ్రుల
గుండెలమీద కుంపట కూర్చున్నారు.

ఆ ఆడపిల్లల శంఘములు కట్నాలు లేని పెళ్ళికొడుకుల కోసం, దొంగలకోసం కాచుకునే పోలీసుల్లా వేచియున్నారు. కాని మనదేశ లో ఈ కట్నానికి ఎంతో ప్రాముఖ్యముంది. తలిదండ్రులు తమ కుమారులను యింజనీర్లు చదివించినా, లాయర్లు చదివించినా, డాక్టర్లు చదివించినా ఆకట్టుకోసమే తమ బిడ్డల చదువుకోసం ఖర్చుపెట్టిన డబ్బును వడ్డీతో సహా ఆడపిల్లల శండ్డి దగ్గర వుచ్చుకోవడమే ఈ కట్నాల పరమార్థం. కన్నెపిల్లల భావిజీవితాలకే ఒక గొడ్డలిపెట్టును. ఈ కట్నాలను యువతరం కాదన్ననాడే ఆడపిల్లల కన్నవాళ్ళు శిశ్మంతగా ఉడగలుగుతారు. అలా కానాడు వాళ్ళకు ఈ జన్మలో నుఖంగాని, శాంతిగాని ఉండదు. ఇది సత్యం.

ఇంతెందుకు నా సంగతి చూడండి. ఆమెరికాలో ఒక అక్షాధికారి ఐ శ్శమ్మాయిని చేనుకుంటే ఏడు మేడలిస్తానన్నాడు...మేడలంటే మనమేడల్లా బోడి మూడంతస్తుల మేడలు కాదు, మేడకు ముక్కుయి అంతస్తులు ... అంతస్తుకు మున్నె గదులు ఏనా వద్దన్నాను. ఎందుకో తెలుసా? అప్పటికే ఆ పిల్ల ముచ్చటగా ముగ్గురి భర్తలకు విడాకులిచ్చింది. ఆమెరికాలో భర్తలకు భార్యలు విడాకలివ్వడం చాలా ఈజీ అది ఆదేశంలో ఒక పెద్ద ఫ్యాషనూ కల్చర్ గూడ. ఇకపోతే అక్కడే మరో తండ్రి తన కూతుర్ని చేనుకుంటే ఏడు ఇటుకలిస్తానన్నాడు. ఏం ఇటుకలు! బంగారపు ఇటుకలు. ఏనా తిరస్కరించాను. ఎందుకు! పెళ్ళి కాకముందే ముద్దుగా యద్దరు పిల్లల్ని కన్నందుకు. అక్కడే మరో పెట్టుబడివాడిడు తన కూతుర్ని చేనుకుంటే ఘూడు విమానాలూ, ఏడు ఓడలు

యిస్తానన్నాడు. నేను సనేమిరా ఒప్పుకోలేదు. ఎందుకు ఒప్పు
కోలేదు ? అందుక్కారణం వాకున్న దేశభిమానమే. నేను
పుట్టింది అతి సంతాన లక్ష్మి సతతము భరతనాట్యం చేసే
భారతదేశంలో నేను పెళ్ళి చేసుకున్నా పిల్లల్నికన్నా ఆ
తర్వాత గిట్టి మట్టిలో కలిసిపోయినా అది నా దేశంలోనే
జరగాలనే గట్టిపట్టుదలతో నన్ను అనకాళాలను జారవిడుచు
కొని మన అంధ్రదేశాన్ని కొచ్చాను నా చేతనయినంత
సహాయం నా చేత ప్రజానీకానికి చేసి నాజన్మ చరితార్థం చేసు
కోవాల్సి ఉన్నాయి చుట్టూను కనుక నాకు మీరు పూర్తి
సహాయ సహకారాలు ది చాలని కోరిమి వేడుకొంటున్నాను.
నాన్ సెన్స్ ! ఏమిటలా ఒకరి మొఖంలో కను చూసుకుంటూ
మీలో మీరు గొనుక్కుంటున్నాడు? ఓ నా ఉపన్యాసాన్ని
వింటుంటే మీరు రాజకీయ నాయకులు గుర్తున్నారా ?
నిజమే మరి మీ ఓట్లకోసము, లేదా నీట్లకోసము మీ ముందు
కొచ్చి ఎన్నో ఉపన్యాసాలిచ్చి అసలు ఉపన్యాసాలంటేనే
మీకుంక కలిగేట్లు చేశారు ఆ ఉపన్యాసాలకేవిటపలేకండా
చేశారు తెల్లటూపీతో ముల్లిగా మీ దగ్గరకొచ్చి కల్ల బొల్లి
మాటలు చెప్పి, వందలు వందలు చందాలు వసూలు చేసు
కొని వెళ్తు చివరకు తన టూపీ తీసి మీ నత్తిపై పెట్టి
రాక్షస రాజకీయ నాయకాన్ని కాదు నేను. అసలు నాకు
ఓట్లన్నా, నీట్లన్నా నిజముగా చిరాకు. ఈ ఓట్లనుంచి కొందరు
బాగుపడతారు. వందలమంది చిడిపోతారు. నిజముగా ఓటు
మనముందు జీవితానికి బాట అనేకన్నా అది పేదల జీవితా
లతో చెలగాటమూడే ఒక వేట అనడము వాడుము.

ఇక పదవులంతారా అవి సెంట్ పర్సెంట్ పాపాల
వుట్టలు. ఆ పదవులు కాపాడుకోవానికి అవినీతికి దిగజారాలి.
అన్నిటిని అందరినీ దూరం చేసుకోవాలి అబద్ధాలు ఆడాలి.
అక్రమాలు చేయాలి. హత్యలు చేపట్టాలి సత్యాన్ని తుద
ముట్టించాలి. అధికారమనే అందరిమీకూలి అందుకే
పాప పంకిలమైన ఆ పదవులంటే నాకు ఒప్పునుంట, కప్పు
నుంట, గుండెతుంట.

యిక ఆసలు విషయానికొద్దాం. నే నిప్పుడు మిశ్కలికి
కోరుకునే దేమిటంటే నాకు మీ ఊరిలో ఒక చిన్న కట్టెరం
కట్టించండి కోజాకో యింట్లో నన్నం పెట్టుతుండండి - వ్వుడు
నేనూ మీతో పాలు మీదగ్గరే వుంటూ, మీ కష్టసుఖాల్లో
పాలు ప చుకుంటాను. నాన్ సెన్స్! ఏమిటి చుట్టి మీ గుస
గుసలు! జాకేం ఆస్తి లేదనుకుంటున్నారా? లే! నేనేం
బికారి ననుకుంటున్నారా? ఎన్నిటికీ నాదు. ఏదూ బిచ్చాల లే
నేనో కోతుశ్వరుణ్ణి మా తాత మాజీ శేంద్రుంటి మా
తండ్రి మాజీ రాష్ట్ర సెంట్రీ, వాళ్ళిద్దరూ పదవుల్లోవుంటూ
ప్రజాసేవ చేయటో వారి ప్రజల సొమ్ము కొన్ని కోట్లు సంపా
దించారు. ఉన్నట్లుండి ఒకసారి వారు ఎటాక్ వచ్చి పర
లోకానికి విశ్రాంతికోసం వెళ్ళారు. ఒకసారి అంత ఆస్తికి
నేనొక్కణ్ణే బారసున్నాయాను. కాని ఆ డబ్బు ఎవరిది?
ఎలా వచ్చింది? అవి నన్ను నేను ప్రశ్నించుకున్నాను. యిది
ముమ్మాటికీ ప్రజల డబ్బేనని నిర్ణయించుకున్నాను. వెంటనే
ఖజానా బద్దలుకొట్టాను. చిత్తు కొయితాల్లా కట్టలుకట్టి గది
నిండా గుట్టలు గుట్టలు పడివున్న ఆ నోట్లను చూచి నాకు

నేనే ముందు ఆశ్చర్యపడ్డాను. ఆ తర్వాత సిగ్గుపడ్డాను. దేశంలో డబ్బు కెందుకింత కరువొచ్చిందో నాకప్పుడర్థమైంది. ప్రతి భాగ్యవంతుడూ ఇలా డబ్బు దాచేస్తే ఈదేశ మేమై పోతుంది? ఈ ప్రజలేమై పోతారు? అన్న ప్రశ్నలు కలిగి రీగల్లా నా మెదడును కుట్టడం ప్రారంభించినై. ఆ డబ్బు ఏం చెయ్యాలి? ఎవరికివ్వాలి? అన్న ఆలోచనలు జరిగల్లా నా మనసును కట్టి వేడించసాగాయి. ఇంకా మూతాత తండ్రిలు ఎక్కడ ఏం దాచారోనని ఏడుగుటలు ఏకధాటిగా మేడంతా వెతికాను. ముందు దొడ్డితవ్వించాను. అందులో బంగారం బైటపడింది. ఆ తర్వాత బాత్ యామ్ బద్దలు కొట్టించాను. భూమిలో వజ్రాలు దొరికినై.

ముందు దొరికిందంతా ప్రభుత్వాని కప్పగిస్తామనుకున్నాను. కాని పెద్దసముద్రంలో కడివెను ముంచి నీళ్ళు పోయడం నిరర్థకమైపించింది. ఆ డబ్బుంతా బీదలకు పంచి పెట్టడం ముంచిదనుకున్నాను. కాని అందుకు నా అంతరాత్మ అడ్డు పెట్టింది. బీదలను బిచ్చగాళ్ళుగా చేయవద్దని నన్ను హెచ్చరించింది. డబ్బుతో పేదలు బాగుపడకపోగా త్వరగా చెడిపోతారని బోధించింది. నిజమే తేరగా వచ్చే డబ్బు మనిషిని త్వరగా చెడగొడుతుంది. నేను యిచ్చిన డబ్బుతో ఒకడు తాగుబోతు కావచ్చు. మరొకడు తిరుబోతు కావచ్చు. యింకొకడు పోయిరిపోతై పనిమానేసి బజార్లన్నీ బలాదూరుగా చెక్కిరకొట్టొచ్చు. అందుకే పేదలకు డబ్బివ్వడం మానుకున్నాను. కష్టం చేసుకునేవాళ్ళ బ్రతుకుల్లో

నా కరెన్సీతో కలతలు రేపకూడదనుకున్నాను. ఏదే ఆ
 డబ్బును ఎలా సర్వీనియోగ పరచాలని గంటలతరబడి ఆలోచిం
 చించాను. చివరకు మానవ నేవకన్న వశువుల నేవయే ఉత్త
 మో తగుమని నిర్ణయించుకొన్నాను వెంటనే ఏడు మేడ
 లకు ప్లాన్స్ సిద్ధము చేయించాను. పెండర్ల ద్వారా కొంతకొంత
 ర్లను విలిపించాను. వాళ్ళకు కోటిరూపాయలు ముందుగానే
 అడ్వాన్సిచ్చాను. కాని వాళ్ళింతవరకు మేడలకు పుణదులే
 లేవలేదు. కారణమడిగితే సిమెంటు దొరకలేదని ఒకరు
 యినుము కొరతని షరొకరు కుంటిసాక్షులు చెప్పాడు అదీ
 నిజమే మరి, అసలు మనదేశములో మవకు ఏది చాలివంత
 దొరుకుతుంది? నిజానికి కరువున మారుపేరు మనదేశము.
 నాయకులు వేసేవుకాది రాళ్ళలాగే ఆ మేడలగుడాపునాదు
 ల్లోనే అగిపోయాయి. కావలసిన డబ్బంతా ముందే పుచ్చు
 కొని కాంట్రాక్టర్లు మాయమైపోయారు. ఆ క్షణమే ఈ
 నీతిలేని మనుషజాతిమీద విరక్తి కలిగింది. మానవత్వములేని
 ఈమనుషుల్ని నమ్మకన్న వనిత్రతకు మారుపేరయిన వశువుల్ని
 నమ్మడం సయమనుకున్నాను. అసంపూర్తిగా మిగిలి
 పోయిన ఆ మేడలన్నిటిని వశువులపేర రాసి పారేశాను.
 యీ ప్రపంచములో తొలిసారిగా వశువులకు రెస్టహాన్స్
 నిర్మించిన ఘనత నాకే! దక్కింది. మనుషుల్లో అనాధల్లాగే
 జంతువుల్లోగూడ దిక్కులేని వెన్నో వుంటాయి. అడిగి తమ
 కోరికలు సాధించుకోడానికి మనుషులకు నోరుంది. కాని
 వశువులకు నోరిచ్చీ అడిగే అవకాశము లేకుండా చేశాడు

భగవంతుడు. ఈ విధముగా పశువులకు తీరని ద్రోహము చేశాడా దేవుడు,

రోడ్ల వెంటబడి ఎంగిలాకు లేడుకు తినే ఆవుల్ని ఇల్లూ వాకిలీ లేక బురద గుంతల్లో రెస్ట్ తీసుకొనే వరాహాలను, వానకూ, ఎండకూ తడిసిపోయే గార్ధికాలను ముసిపాలిటీ వాళ్ళ కబంధ హస్తాలకు చిక్కి తమ ప్రాణాలను కోల్పోయే కుక్కల్ని చూచినా మనసెంతగానో పరితపించింది. యీ దేశములో పశువులు ఎంత వెనుకబడుతున్నాయో నా కన్న దర్థమైంది? అలాంటప్పుడు వాటి నుభిళాంతులకోసం మనం ఎందుకు ప్రణాళికలు సృష్టించగూడదు? అసలు సోషలిజానికి అర్థమేమిటి? సమానత్వమని. మనుషులతో సమానంగా పశువుల్ని చూచినప్పుడే ఆ సోషలిజానికొక అర్థము. యీ విషయముమీదనే ప్రభుత్వానికి పాతిక పేజీల ఆర్డీ రాసి పంపాను. ఇంకా అక్కణ్ణుంచి సమాధానము రాలేదు. బహుశా నా ఆర్డీని చిత్తుబుట్ట దాఖలా చేసుంటారు. నాకు తెలుసు ప్రభుత్వం చెడుపనుల కిచ్చినంత ప్రోత్సాహము మంచి పనుల కివ్వదు. గ్రాండ్ మాపులకు త్రెస్సిస్తుందిగాని బియ్యపుకొట్టు కివ్వదు.

ప్రభుత్వం సంగతలా విడిచిపెట్టండి మీరయినా పశువులు మీ పాలిట కల్పవృక్షాలు. పశువులు ప్రౌద్ధ సమానం మీ పొలాలు దున్నుతున్నై, కూపకుకన్న బలమయిన ఎరువు లిస్తున్నై. తమ కత్తాన్ని పాలగా మార్చి మీ కందిస్తున్నవి తమ చక్కాన్ని మీకు చెప్పలు కుట్టిస్తున్నవి. తమ కొమ్ములతో మీకు దువ్వెనలు చేస్తున్నవి. అంతటి

ఉత్తమమైన పశువులకు మీరు గడ్డి పెట్టడం భావ్యంగాదు. మీరు హాయిగా యిళ్ళలో వుంటూ చాటిని చూత్రం వాకిలి ముందు, ఎండలో, వానలో, చలిలో వుంచడం న్యాయం కాదు. నా మాట విని పశువులగూడ మీతోపాటు సమాన హక్కులు, ఆవకాశాలు కలిగించండి

అసలు ఆ పశువులు పూర్వ జన్మలో మీలాటి మనుషులేనన్న సంగతి మరిచిపోకండి. మీరు సత్యాన్ని తెలుసుకోకుండా పశువుల్ని హింసిస్తే వచ్చే జన్మలో మీరు గూడా పశువులుగా వుడతారు

(ఒక్కసారి ఉరిక్కిపడి, రాళ్ళు చెత్తలు తనమీద పడుతున్నట్లు నటిస్తూ) ఏమిటి? ఏమిటి ఘోరం? మంచి చెప్పినందుకు నామీన రాళ్ళూ, చెత్తలూ విసురుతున్నారా? నిజమే మరి. మీకు మంచి రుచించదు. చెడులో వుంటూ చెడులో బ్రతుకుతూ, పూర్తిగా చెడిపోయిన మీకు మంచి తనము మహాపరాధముగానే వుంటుంది మంచిని పెంచలేని మీరే మంచిని చంపుతారనడానికి గాఢీజీ మరణమే ఒక ప్రబల నిదర్శనము.

సముద్రములో ఉవ్వనీరులా ఈ లోకమునిండా చెడు నిండిపోయింది. నిజముగా మిమ్మల్ని బాగుచెయ్యడానికి ఈ యుగము చాలదు. బంగారపు సర్వేలలో భుజిస్తూ వెండిగ్లాసులతో కాఫీ నేవీస్తూ, వట్టు పశువులమీద పవళించే నేను మీకు నేవచేయాలని వస్తే చెప్పలతో కొడతారా? అదీ చాల చెప్పలతో. ఏ పశువులతోనము నేను మీచేత చెప్పు

దెబ్బలు తిన్నానో ఆ పశువుతోనే మీకు బుద్ధి చెప్పిస్తాను. వెంటనే పశువుల సంఘాలు పెట్టి, ఆ పశువులచేత మీ పనులు చేయకుండా స్ట్రయిక్ చేయించి, మీకు తగిన గుణ పాతము నేర్పకపోతే నా పేరు S. R. జానకరామ. వాడ్నిగ్గి XYZ సాక్షిగా ఇదే నా శపథము ! మానవత్వము తని మనుషులు డౌన్ డౌన్ ! ప్రజానీవ చేసే పశువులు ఎరిగిల్లాలి ... ఈ మనుషులు డౌన్ డౌన్ !! పశువులు జింజారాద్ ! (అని శేక లేసుకుంటూ లోనికి వెళ్ళాడు.)

—: న మా త్తం :—

విచిత్ర దుర్యోధనుడు

[బెల్ బోటమ్ ప్యాంట్ లో విగించిన అరచేతుల చొక్కా. వెడల్పాటి బెట్టు, బూట్లు, కళ్ళజోడు, నెత్తిమీద దొరటోపీ, చేతిలో రోకలిబండలాటి ఆయుధం అతని అభరణాలు. తీవ్రమైన నడుస్తూ ఒక పట్టణంలో ప్రవేశించి అక్కడ వైభవోపేతమైన రంగుల్ని, హంగుల్ని పరీక్షగా చూస్తుంటాడు.]

దుర్యోధ : ఆహా! ఏమీ మునిసిపాలిటీ వారి మురికిగుంటల మీద బారులుతీరి ముగ్గులుపెడుతున్న దోమల

భామల సౌందర్యము! అహో! ఇది ఏమి? నట్టనడి
రోడ్డుమీద నడిసంద్రములాటి నీటిమడుగు కాబోలు!
ఏమిటీ నువ్వాసన? వికళించిన విరజాజాలు గులాళిం చే
పరిమళంబు చందంబున నుగంధ ద్రవ్యముల బోలు
వాసనలు నోయారుటలు గొల్పుచున్నది. ఏమై
యుండును? ఓహో! స్లాటుఫారాలమీద తిండిలేక
ఎండి - ఎండి ... కడుపుచుండి - మండి ... కృంగి -
కృళించి ఎక్కడో చనిపోయిన బిచ్చగాని శంఘము
కాబోలు!

ఇది ఏమి? ఓహో! శునకరాజముమీదిరే
యున్నది. ఇదియునూ కన్నుమూసింది కాబోలు!
మురిగి - పురుగులుపడి కంపుకొట్టుచున్ననూ పావం,
మునిసిపాలిటీవారికి తీరిక లేక - తినుకపోయే దారిలేక
ఎక్కడి శవాల నక్కడే విడిచిపెట్టారు. ముక్కలు
పగిలిపోవుచున్నవి. కడుపు రగిలిపోవుచున్నది. ఏమీ
చిత్రము? (అంటూ కొంతదూరం నడిచాడు) నడిరోడ్డు
మీద కాసారమా? అవును. ఇయ్యది కాసారమే!

ఇందులకు సందియములేదు. మురికిపట్టిన ఆధినేత
 లంతా ఈ మడుగులోనే స్నానముచేసి భగవంతుని
 ధ్యానము చేయుదురేమో! ఆహా! ఎంతటి ఆదృష్టము
 వట్టినది ఈ కట్టణ పరిసాలకులకు? మురుగుకాల్యంలో
 మురికిని కడుగుకొనుటకు మునుపటిదస్యలో వారేమి
 పుణ్యము చేసినారో గదా!

ఆహా! ఏమీ చల్లదనము! ఉల్లముపై తము అల్ల
 నల్లన ఆకాశమునందాక తేలిపోవునట్లున్న ఈ ఆక
 స్మిక చల్లదనమునకు హేతువేమై యుండున? కాళ్ళు
 క్రింద మెత్తగా - వత్తుగా తగులుచున్నది. స్నానే
 కాదుగదా! (మరో రెడడుగులు ముందుకు వేళాడు)
 కాదుకాదు. ఇది ముద్దిపాల్వీవారు తోలిన చెత్త!
 బజార్లన్నీ పూడ్చి పూడ్చి ఆ కసవునంతా యిక్కడ
 కుమ్మరించినారు కాబోలు! మునురుపట్టిన కతంబున
 చెత్తంతా మురిగి - నీళ్ళలో మురిగి కాళ్ళకు చల్లగా
 యున్నది (పెద్ద పెద్ద ఆంగలు వేసుకుంటూ మరో
 చోటికి వెళ్ళడ) ఈ పగరము ఎక్కడూ మంత్రుగారు

దర్శనము చేసుకొనలేదు కాబోలు. వారీ నుందర సౌధాల మధ్య అగాధాలవంటి అవురూప గోడ్డు తిరికించి వుంటే పట్టుపరువులే తెప్పించుకుని నట్టనడి వీధిలో పరిపించుకుని జూయిగా విశ్రాంతి తీసుకుంటూ గోధుమి గిల్లుకుంటూ ప్రపంచాన్నే మర్చిపోయి యుండును. (మరి కొంత మారం ఆశ్చర్యంగా చూశాడు)

ఏమిటీ విచిత్రము! ఇంతటి ప్రతిష్ఠ చేరుకోవోయిన ఈ సగరమ్మున ఒక్క దీపమూ కానవచ్చుటలేదు. కారణము గోచరించుటలేదుగదా! (ఇంకా కొంత మారం నడిచాడు) మంచములోపడి చావు బ్రతుకుల్లోవున్న రోగిలా మనకమనకగా వెలుగుతున్న దీపము కన్పించున్నది. పావము! దీపమ్ములార్చువారి దివ్యదృష్టికి రాలేదేమో! ఆహా! ఈ సగర సౌందర్యము నయకాశందకరముగా నున్న కారణంబున కాబోలు...మనను ఏలనో వేయి గుర్రాల పరుగులు తీయుచున్నది. దేవతలైననూ దివినుండి దిగివచ్చి-

తస్మయై - తల్లకిందులై మళ్ళీ దేవతాక ప్రస్తా
వన మర్చిపోదురు. ఇది నిశ్చయమూ - నిస్సందే
హము - నిశ్చల నిశ్చయము. (మళ్ళీ కొంచముదూరం
వడిచాడు)

ఈ కాసారంబున కొంచము దప్పిక తీర్చుకుని
తోడ్డుప్రక్కన ఆకులురాలిన చెట్టునీడన విశ్రమించి
అటుపైన ప్రయాణము సాగించిన నన్ను కొట్టువార
లెవరు? (చేతిలో వున్న ఆయుధము అవతల పడవేసి
మెల్లగా వంగి తేరిపార చూశాడు) ఆహా! ఏమీ
ఆనందపారవశ్యము? నీటిమడుగులో సాటి మనిషి
సాయము లేకుండానే స్నానమాచరించుచున్న దేవ
కన్యలు దిగంబరులై కళ్ళు మిరుమిట్లు గొల్పు
చున్నారే! నేనెంతటి అదృష్టముచేసి జన్మించితిని -
ఎ తటి అపురూపవరాలు బడసి భూమ్మీద వడితిని!
ఎవరు మొరలు? (తీచి కళ్ళకు చేయి అడ్డం పెట్టు.
కున్నాడు) సట్టనడివీధిలో పట్టపగలే దిగంబరులై -
దివ్యలోక సుందరీమణులై - స్నాన మాచరించు

చున్న మీరలెవ్వరు? మాకువలుకుటకు నోరురాని
 మీరు మానవమాత్రులు కారా ఏమి? అహో!
 నేనె త పొరపడితిని? ఎంతటి దిగ్భాతికి లోనయి
 తిని! నిలువులోతు నీళ్ళలో నిజముగా దివ్యకాంతలే
 దిగివచ్చి దిగంబరులై స్నానము చేయుచున్న వారలే
 యని భ్రాంపడితిని. కాదుకాదు. ఇవి మత్స్యములు.
 ముత్యముల బోలు మత్స్యములు! నిర్విచారులై -
 నిరాడంబరులై - నిరాధారులై నిత్యనూతనంగా
 నృత్యములు చేయుచున్నవి! మృత్యువును సైతము
 లెక్కచేయని పారవశ్యమున పరుగులు తీయుచున్నవి.
 ఏ జాలరిజోలె వేచియున్నదో ఏటిని దాచుకొను
 టకు? (మరికొంత దూరం నడిచాడు ఏదో పరీక్షించి
 చూశాడు.)

ఓయీ నీవు ఎవ్వడవు? ఏకతబుస ఆ చెట్టుకు
 ప్రేలాడుచుంటివి? వలుక వేమి? నీలో ప్రాణములు
 లేవా? మాట్లాడ వేమి? (పరీక్షించాడు) ఓహో! ఉరి
 ప్రాదుకు ప్రేలాడబడి ఆనందముగా ఊయలలుగు

చున్న నీవెంత ధన్యుడవోయీ ? నిజాయితీని నిలు
వుకా వురితీసి- చెట్టుకు ఊయలవేసి- పూగిస్తూ-
నిరంకుశ పాలన సాగిస్తున్న పెత్తందాడులెంత త్యాగ
మూర్తులు ! (దూరంగా బారమాళాడు) అచ్చట
మరో కాసారము కానవచ్చు చున్నది. అచ్చటి కరిగి
తృప్తిగా స్నానమాచరించి దాహము తీర్చుకొని
పోయెదగాక ! (అంటూ అటువేపు నడిచాడు. దిగ
బోయి కాలు జారిపడ్డాడు.) ఆబ్బా ! గుడ్డివాళ్ళను
కుంటివాళ్ళను చేయడానికి రోడ్డుమీద మట్టికుప్పలు
తొలిన పట్టణ ప్రాధవంబెట్టిదని వర్ణించును ?
మోకాళ్ళు పగిలినవేమో ! (చూసు కున్నాడు.
దిక్కులుచూస్తూ) ఏమిటా కిలకిలా రావములు ?
ఏమిటా పెదవులపై లాస్యము చేస్తున్న హాస్యములు ?
ఎవ్వరివై యుండును ? ఓహో ! గుండెలను కుదిపి
చేస్తున్న మందహాసములు ! ఏ నెచ్చెలి పెదవుల
నుండి రాలినవి ? ఓహో ! నీవా ! నీవా నన్నుచూసి
నవ్వినది ? నీవా పరిహాసాలతో నా ప్రాణములు
తీయుచున్నది ? ఎవ్వరిదానవు ? మాటలాడవేం?

అడుగుచున్న కొలదీ పగలబడి - విరగబడి నవ్వుచూ
 నన్నింకా కృంగదీస్తూన్న నీవు ఎవ్వరిదానవు? ఏమిటా
 వాలుచూపులు? వాలుబడను భుజముమీదగా
 వ్రేలాడవేనుకొని జేతిలో పట్టుకుని ఆడిస్తూ కొంటెగా
 పింటిగా నా మాన ప్రాణములు తోడేస్తూన్న నీవు
 తెలుగుజాతి ఆడవడుచువుకాదా? ఏమనుచుంటివి?
 మూకాళ్ళకు దెబ్బలుతగిలి - జబ్బలుపగిలి - చిత్తము
 చిందరవందరై ఏ సందున బొడమూ యిది ఆలోచ
 నలోపడ్డ నన్నుచూసి పరిశోధనము చేయుచుం
 టివా? వంచకీ! ఏమిటి? అందరిదానవా? అట్లయిన
 కులసతుల పతులను యింటికి రప్పించి, వగలతో -
 వయ్యారములతో ముప్పించి వళ్ళమ్ముకునే కులవాచ
 కివా నీవు? పందెమువేసి పరువాలను పదిమందికి
 పంచియిచ్చే పతితవా నీవు? ఆవును. ఇది స్వతంత్ర
 భారతదేశం! వృత్తులు కోల్పోయి - మేధాసంపత్తు
 లతో వృత్తులు పెంచి - ఉద్వల భవ్యిత్తును
 బంగారము చేసుకునే భార్యవగరములో యింకనూ
 కలవృత్తి నే నమ్ముకొని - మానాభిమానాలు అమ్ము

కుని - జీవితాన్ని చీకటి చేసుకున్న దొరసానివా
 నీవు? ఛీ! ఛీ! మగతనము లేదని మదనపడే నీ పద
 తనమును నేను ఆసహ్యించుకొంటిని! నీనొక్క
 ఆసభ్యురాలిగా జమకట్టితిని? (మళ్ళీ వెనక్కిరిగిగాడు)
 పావలాకు పడినిముపాలు నుభాన్ని వంచి చెట్టే ఒక
 కుతిత పరిహసించిన పిదప యిక నాకీ ప్రాణములు
 విల కావలె! పదునాల్గు భువనమ్ముల నొక్క పెట్టున
 ఎత్తివచ్చిననూ లెక్కచేయక ఒక్క గదాదండము
 వంటి రోకలిబండచే నుక్కడింపజేయగల ఉత్తముండ
 నగు నన్నేచూసి ఒక్క ఆడది నవ్వి అవమానము
 చేసిన యింక నాకీ వూపిరి ఏల వుండవలె! మొన్నటి
 ఎన్నికల సంరంభములో రెండువేల యాసాయుల
 నాటుసారా తేప్పించి అరివాటు వున్న ప్రతివాడి
 నోటికీ అందించి నిషాతో వాళ్ళ గుండెల్ని నింపించి
 ఒక్కొక్కడిచేత లెక్కకుమించిన ఓట్లు పోలుచేయిం
 చిన ఈ విచిత్ర దుర్యోధనుండు ఎంతటి ఘనుండో
 నీకేమి ఎరుక? అవును నెచ్చలీ! అవును. ఒక్క రోకలి
 బండ నా చేతనుండ ఏ రాడిమూకయైననూ పారి

పోక తోక జాడించక యుండునా? పాదములపై పడ
 కుండునా? ఓసీ వగలరాణీ! నిరాడంబరుడనై, నిరా
 శ్రీయుండనై నిడుడు నిర్మల ప్రాణములు ఈ సచ్చల
 విడిబాకుతో తీసిన నేరము సైతము యికనూ
 నా మీదికి రాక - అనుమానము లేక :- అడిగే దమ్ము
 లేక - రమ్మనలేక - కిమ్మనక చట్టముసైతము నోరు
 మూసినది. ఏమనుచుంటివి? ఓసీ కులుకులరాణీ!
 నాతో పోటీపడ్డ నారాయణరావును నాటునారా
 తాగించి - నమ్మించి - నాగుడిపీఠు చావిడిదగ్గర
 గిల్లెసి కొల్లెటికి పంపితే నారాయణపట్నం చేరు
 కన్నాడు నెచ్చలీ! ఆపూరి మొసగాళ్ళంతా మీసాలు
 మెలిపెట్టి - పంచలు ఎగగట్టి బట్టలు బట్టలుగా -
 పుజ్జేలుజ్జేలుగా - పిడికిళ్ళు బిగించారేగాని ముందు
 కొచ్చే ధైర్యములేక - మనస్థయిర్యము లేక నోరు
 మెదపలేదు - కాలు కదవలేదు, ఏమనుచుంటివి?
 నాకు మగతనము లేదనియా నీ అభిప్రాయము? ఓసీ
 పాపిష్టివానా! కళ్ళకావరముచేత వళ్ళు కొద్ది ఏవో
 గొల్లు రుద్ది ప్రేలుచున్న నీ నాలుకను వేయి చీలి
 కలు చేయకండిన - ఈ విచిత్ర దుర్యోధనుండు వ్రత
 ముండు - జీవించుటే వ్యర్థము నిగర్థకము. ఏమీ

చిత్రము! ఇంతలేసి కన్నులతో వింతవింతగా చూసి-
 కిలుక్కున నవ్వీ నవ్వీ- వగలూ హాహూలూ దువ్వీ
 దువ్వీ-చలుక్కున తలుపులు మూసుకుని చిలుక్కున
 వెళ్ళిపోయిన యీ పతికను పరాధవించకుండిన- ఇక
 నేనెందులకు? నా దొంగల పరివారమెందులకు? సారా
 బ్యాపారమెందులకు? ఏది ఏమైననూ ఈ వలపుకాంత
 బులుపుతీర్చి - దాని సోయగమంతా దోచి- నేనూ
 తు ముందనే - మానధనుండనే - పుత్రముండనే- అని
 బులుపు చేసుకొనకుండిన నాప్రతిష్ట అనదిష్ట పొరగును.
 (మళ్ళీ ఆటువేపు నడిచాడు) వోసీ వత్సలరాణీ!
 తలుపు తెరూ! ఏమనుచుంటివి? జేబులో కానులు
 లేవనుచుంటివా? ఎంత కావలయును నీకు? ఎంత సమ
 ర్థించుకున్న - సరసమ్మునకు సిద్ధపడుదువు? తలలు
 కప్పించుట- మూటలు మాద్యుటలో అందెవేసిన
 వందెగాడినై అఖండ కీర్తి ప్రతిష్టల కతీతుండనై
 చట్టావికీ, చరిత్రకూ భయపడి - ఒంటరినై - తుంట
 రినై - ఎక్కడెక్కడో తిరుగుచున్న నా ప్రజ్ఞాపాథ
 వాలు అర్థముగాక- యింకనూ వ్యర్థముగా పుచ్చ
 రించుచుంటివి నచ్చరీ! నీ మత్సరము మాపకుండిన

యిక నాకీ మగతనమేల? (తలుపు దగ్గరకు వెళ్లి
తట్టాడు) తలుపు తెరూ! వెయ్యిరూపాయల రేగదా
నీవుకోరినది! నా ఎడమచేయ్యి ఎవ్వరి జేబులో
పెట్టినా అది వెయ్యిరూపాలకట్ట పట్టుకొనును! నీకు
యెచ్చుకొనును! తలుపు తెరూ! (ఇవతల కొచ్చాడు.)

అవమానము ... సహించరాని మహావమా
నము! దుష్టదుర్యోధన చక్రివర్తి జీవితము దుర్బ
లము- దుస్సహము! ఒక్క అడదాని పప్పుల ధాటికి
తాళలేక ఎండకు కరిగే తాళలా తారుమారయిన
యీ విచిత్ర ధుర్యోధనుని బ్రతుకునిర్వీర్యము- నిష్ప్ర
యోజనము- నిస్సారము! అసలు సారాసాట పాడు
నెపంబున పయనమై యిల్లువిడిచిన నేను సగర మధ్యబు
న కేల రావలె? వచ్చితినిపో- చెట్టుకు వేలాడుతూ
పూయల లూగుచున్న శవాలనేల తిలకించవలె! తిల
కించితినిపో- ఆ మునిసిపాలిటీవారి ముసుగు కాల్యల
మీద ముగ్గులు దిద్దుతున్న దోమ కన్యలనేల కాంచ
వలె? కాంచితినిపో- ఆకాలువలవ్రక్కనే కాలుజారి-
వడి- ప్రాణములు పోగొట్టుకొని- దిక్కులేని చావుకు
గురై- బలై- మురికి కంపు కొడుతున్న బిచ్చ

గాళ్ళనూ - కుక్కల్ని - పందికొక్కల్ని - ఏల చూడవలె? చూసితినిపో - నడిరోడ్డుమీదమత్స్యరాజములు సగ్గు సృత్యాల దృశ్యాలనేల చూడవలె? అక్కడి కేల నడగవలె? ఆరిగితిపో - కాసారముల సందేల దాహము తీర్చుకొన సాహసించవలె? సాహసించితినిపో - కాలుజారి అకాసారమున ఏలవడవలె? పడితినిపో - దూరమునుండి ఆ దొరసాని సవ్యసాచి మగ తనంబు లేదని పరిహాస వచనంబుల రువ్వచూ నన్నేల కించపరచవలె? ఏల వంచించవలె? అహో! ఇంతటిఘోర పరాజయము జరిగిన తర్వాత పెద్దవ ప్రాణములు బొందిలో నిలుపుకొని సారా కొట్టుకు వెళ్ళినచో ఎల్లరకూలోకువై పోదునుగదా! (ముందుకు విచారంగా - బరువుగా నడిచాడు.) ఓయీ! నీవు ఎక్కడవు? నీ పేరు ఏరైటోపేయూ? అట్లయిన ఈ ప్రదేశంబునకు ఏల వచ్చితివి? ఏమనుచుంటివి? అహో! సాని - డల సంచారము చేయుచున్న నన్ను పట్టుకొనటకు వచ్చితివా? అహో కాలమంత దయ మా లినది! అనుకూలించక పోతే "పనుదేవుడంతటి వాడే" అదిదాని యొక్క పట్టుకున్నాడు" అని శాస్త్రములు

ఘోషించుచున్నవిగదా ! కాంతలు నివసించు చోటికి
 ఏకాంతమునకృపేళించి యిరకాటముల పరితనికదా !
 కటకటా ఎట్టికష్టములు వాటిల్లినవి ! ఎంత దైన్యస్థితి
 వర్పడినది ! ఓయీ ! నీవు నన్ను విడిచిపెట్టవలెనన్న
 నీకేమిముట్టజెప్పవలె ? ఏమీ ! లంచమున్ననీకగిట్టదా ?
 అదేమీ ? నీవు భార్యబిడ్డలను ముఖముగా పోషించ
 నిచ్చ గలవాడివి కాదా ఏమి ? అవును జీతముచాలక
 జీవితాలనుచీకటిచేసుకున్న తెలుగువారి తెలివితేటలు
 తేటతెల్లముగా నేనెరుగుదును । ఏమీ యికని స్వభా
 వము ఎంతకనుమారకున్నది. ఓయీ ! నేనెవ్వడినో
 ముందుగా ఎరింగిన నీవు తోకజాడించవచ్చు అట్ల
 యిన నాలకించుము ఉత్తముండనగు విచిత్ర ధుర్యో
 ధనుండను నామధేయుండను నేను ! మొన్నటి ఎన్ని
 కల జాతరలో పార్లమెంటు సభ్యులుగా ఎన్నికయిన
 పానకాలరాయుడు గారి భార్య తమ్ముడివి. వారి బావ
 మరికని ఏమి ఆలా గుడ్లు తేలవేసి — తెల్లబోయి
 చూచుచుంటివి ? మన రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి
 గారి మాడో భార్య మేనత్త కొడుకను — వారి పోద
 రుండను. మనజిల్లా అధికారి పిన్నమ్మకు స్వయాన

మరిదిని. పారికి సారధిని. నేను తలుచుకున్న నిన్ను
 ఏడు జిల్లాల అవతల పారేయించగలను ! ఏమీ ?
 ఇంతకు ముందే అన్ని జిల్లాలు తిరిగితివా ? అట్లయిన
 నన్ను పట్టుకొనుట తథ్యము ! ఆహా ! “బలవంతమైన
 సర్పము చలిచీమలచేత జిక్కి- చావడె సుమతి”
 అని బుధులు చెప్పిన సూత్రము వ్యర్థము కాదన్న
 మాట ! ఓయీ ! రమ్మ ! ముందుకురమ్మ- నన్ను
 పట్టియిచ్చిన సాహసానికి మెచ్చి వ్రభుత్వం నీకిచ్చే
 ప్రమామన్ వల్ల నీవుగొప్పవాడివై పోవడం నాకూ
 సంతనమే. కాని నా దగ్గర అరణోడీకూర- నాటు
 సారా వున్నది రుచి చూసెదవా? ఏమీ, ఆ రెండూ
 నీకు ప్రీయమైన ఆహారములా? అయితే రమ్మ- ఆర
 గించుము- కడుపార ఆరగించి కై పెక్కి కైలాసము
 తృప్తిగా చూడుము. (అంటూ అందించాడు) ఆహా !
 బాధ్యత- బాధ్యత అని వాగీ, వాగి... తృప్తిలో మధు
 రాజ్యుతము నేవించి- మత్తెక్కి- మత్తబడి- వచ్చిన
 దారి పట్టిన సీవెంత ఘనుండవోయీ ! విజయము...
 మహావిజయము... ఈ విచిత్ర దుర్యోధనుండు

విజయ గర్వముతో సర్వము మర్చిపోయినా ఎదురు
లేదు. మనదే విజయం— మనదే విజయం— (అంటూ
పెద్దగా నవ్వుకుంటూ దూరంగా వెళ్ళిపోయాడు.)

ఎలక్షన్ పిచ్చోడు

[అది నాలుగురోడ్లు కలిసిన బజారు. అప్పలరాజు ఎడంతేరిమీదుగా వ్రేలాడుతున్న పూలదండతో ఆ బజారుకు వచ్చాడు. బనీను, ప్రైకెగదోపిన కట్టుపంచ, తలగుడ్డ అతని అభరణాలు. దూరంగా ఎవరో పిలిచినట్లు వెనక్కి తిరిగి చూశాడు. ముసి ముసి నవ్వులతో రెండుచేతులూ కలిపి యిబ్బందిగా నమస్కరించాడు.]

అప్ప : దండాలుండి! అయ్యబాబోయ్! తవఁ కాళ్ళకాడ బరికేవోణ్ణి. కళ్ళు నత్తివాది కెల్లిపోతాయేబండి

మరిను? సిస్టయ్యగోరా! తవరి సూళ్ళేదు దొరా
దండాలు.

అయ్యబబోయ్! ఆలాగనెయ్యమోకండి. అంతా
తవరి సలవేగదండి మరి? ఎందుకంటారేటండి? బేగి!
ముందు కొచ్చేత్తుంటేను? ఇదండి - ఇది - మరండి -
దండగదండి! పూర్తిండ. (అంటూ చేతిమీద దండను
ఓసారి తృప్తిగా చూసుకున్నాడు) నా నామరంగా!
బుల్లెబబ్బయ్యగోరా! మావోళ్ళంతా నా మళ్ళీ పడే
శారు, నా నేవో, మా ఆడదానికేద్దావని అట్టుకొచ్చే
త్తన్నాను. అంతేనండి.

అయ్యబబోయ్! అక్కడే వుండండి కిలుకు.
మరండి! కులపోళ్ళంతా కూడబలుక్కుని నన్ను మా
వార్డుమీద నిలేశారు. గెలిపించిపడేశారు, అంతా
మా ఆడదాని సలవేనండి. అమ్మతోను!

ఏటండి ఆలాగనేశారు? తల్లి సిగ్గయ్యా నా పెళ్లాం
ముండ సలవ నేపోతే నాను పడిపోయి వుండునండి!
వత్తానండయ్యగోరా! (రెండడుగులు నడిచాడు వెళ్ళే
పుద్దేశ్యంతో. మళ్ళీ ఆగిపోయాడు. కిసకిస నవ్వు
కుంటూ.)

అయ్యబాబోయ్! పెద్దయ్యగోళా! దండాలుండి
దొరగోళా దండాలు. నావండి - అప్పలాజగోణ్ణి -
సాకిరేవుబండకాడ పాయంకాలందాకా తవరు
యిడిసి చడసిన బట్టలుతికే అప్పలాజగోణ్ణి దొరా?

అయ్యబాబోయ్, అంతమాటనమోకండి. (మళ్ళీ
నవ్వాడు అయ్యగోళా) అదేటిబాబో? గొప్ప
ణ్ణియిపోయానికి నానేడున్నా గోరీ కట్టించుకున్నానా
యేటి? ఆ మాట... అర్లేరండి బావనయ్య పంతులు
గోళా! ఆరు సెబుకా రండి, ఏవనంటే - "ఓరి ఎరి
మొగవా! శిలా యిగం కట్టించుకోవాలంటే ప్రజల
సేవ సెయ్యాలి - అళ్ళ కాళ్ళయినవడి ఏడుగోవాలి"
అని ఏంటేతంటే అంటేలేనండి.

నానేడున్నా నామాలెట్టుకుని ఏడుగోడలయిన
కూకున్నానా యేటి? ఎలచ్చనులో గెలిశాను అంతే
గదండి. అదురుట్టని నాదికాదుబాబో - మా ఆడ
దాండి. పత్రానండయ్యగోళా! (అంబూ చకచకా
నడిచాడు)

ఒలేయ్ గోరీ! కాయాలైన గాయే బేటికి. తల్లి
సిగ్గొయ్యా శను గృతేశానే! ఏటే ఎర్రమొగవా!

వల్లమాలిన సిగ్గొచ్చిపడ్డది? కల్పానే - మొగోడుగా నిల్చానే! ఓనీ నీయమ్మకడుపు కాల! ఏటే చేటి! రమ్మంటే గమ్మన పూరుకుంటావ్? ఏటిసెయ్యమంటావే? పెద్దోరంతా ఎదురవుతావుంటే ఆరిలో దండం పారేసి కొంప నేరేతలి! గండం గడిచినంత పనయింది. ఎంచేతంటే - అంచేతేమరి.

ఏటి? ఆశ్చంతా ఓట్లెసి కలిపించటానికి కారణం నువ్వా? (నవ్వుకున్నాడు సిగ్గుగా, బిడియంగా) కాదు తేహే! నీ నవ్వు - అమ్మతోడు! ఎంచేతంటే - అంచేతేమరి! నాసావిరంగా! నీ పెదాలు తవలసాకులతోడాలాగుండాయ్ గవీరీ! అందుకేగామోను నాయార్ది నువ్వు నగుతావుంటే మొగునంతా జిల్లంటాది - గుండెలో గుబులవుతాది.

అందుకేనే గవీరీ! నానిన్ని ఓట్లు పడ్డాయ్ మరి - కలిశాంమరి! అద్దో అదేనే! నీకాదున్న మాలావు సెడ్డ సిక్కు. ఎరికేతేహే. నవ్వు మాలావు అందంగా వుట్టావ్. నాను కాదన్నానా యేటి? నవ్వుట్టా మద్దో చేపలాగున్నావనే ఆశ్చంతా నామీసడ్డారు. నా నేవో

ఆళ్ళ కాళ్ళమీసడ్డాను. వార్డులో నిలబడ్డాను దోకా నేకండా దోలుమోగించి షరీ గెల్పాను.

నాయాల్దాస నాకు వర్మరేగిందంటే కుమ్మత్రాను మరి. ఆ! బేటికి రమ్మంటే వాకిట్టోవుండి వాగు తున్నావు? పట్టనాయేటి ఓ పట్టు? ఓసి నీ తల్లిసిగ తరగా - ఇంతలావు ప్రజానాయకుణ్ణుట్టుకుని "నీ జీమ్మడ" అంటున్నావా? శేయ్ గవీరీ! గమ్మున బేటికి రాపోతే నానే లోపలకొచ్చేత్రాను - ఏసేత్రాను యీ దండ! ఆసి నీ ఎర్రకూల! వద్దంటావేటమే? మనోళ్ళంతా పొగడి, ఒక రేత్తిరంతా తీర్మానం పాడ్డేసి, నా మెళ్ళో ఈ దండేసి, ఒక దండంకూడా వడేసి దీవించారే!

వటి! శేయి గవీరీ! నాకు తెలవకడుగుతాను నాను నీకు మొగుణ్ణా - లేకపోతే వగోణ్ణా? సెప్పేగవీరీ మొగుణ్ణేగందా. ఇప్పుడు నాను వటిసేత్రాను సెప్పో అయినా లోపలచేనే ఎదవపని ఇంతమంది కూర్తుండగా బేటిసేత్రానా యేటి నీ పిచ్చిగని? జాగుసేత్రా

వేటి మరి జమీందారు బిడ్డవాగ. ప్రెజిడెంట్ నాయకుడి
పెళ్ళానివా నువ్వు?

అయితేమటుకు వేటికి రాకూడదామేటి? ఎప్పుడో
ఎకవ సర్వీసోడు నీకు సెప్పిందీమాట! అలాగని
మరి రేకట్టుంచి కాహ్లా, చేతులూ ముడెట్టుకుని-
పరంపటి లో కూర్చోని ప్రెజిడెంట్ నాయకుడి పెళ్ళాని
గంపా చనుకుంటే... ఘోరం గుడ్డలుతిరిగేదేవుర
మరి?

నానా? వేటి నానా? ఓసి నీ తల్లి సిగ్గోయ్యా సెయ్య
బలిసిందే నీకు. ఇంతలావు ప్రెజిడెంట్ నాయకుణ్ణుట్టుకుని
ఆరి గుడ్డలుతిరిగిందామేటి? గూబ గుయ్ మంటాది
నోయ్యానులో. ఏమా సిగ్గు? గులాబి మొగ్గలాగ...
ముడునుకు పోతుందేమే నీ మొగం.

ఆసి నీసిగ్గు నితరా - నిన్ను బండకేసి వుతరా-
ఏమే తలబిరుసు? ఓసి నీయమ్మకడువుకాల. అయ్యన్నీ
కట్టిపెట్టేమే. ఎంచేతంటే అంచేతనే మరి. నాను
గొప్పొణ్ణయిపోనాను. గందా! అంతేత. ఆరిఫని

నువ్వు, నీపని ఆయా సెయ్యక తప్పదు. నానేటి నేత్రా
నంటావేటి? బెద్దమడిసి నయ్యానుగదా మరి. పూరు
మీనబడి నేవజేయాలమరి. ఇంతమట్టుకు నీపని నాను
ఏమి సెయ్యలేదా?

అదేనే. ఆసియ్యబలిసిన మాటలకే పట్టునుండేది.
అసలు నీకల్లి సిగ్గొయ్యా పెళ్ళయినప్పట్నుంది
సూత్రన్నా - నానంటే నీకు యిదినేదే...యిది...
ఇదంటే తెలవదా యేటి? అదేమరి ఎంచేకంటే-
అంచేతనే మరి?

ఒలే గవీరా! ఓమాట నిజం సెప్పే - ఆయాల మన
పెళ్ళయ్యాక మూడోరేతిరి- ముత్తయిదులొచ్చి మని
ద్దరినీ వోగడిలోకి నడితే. నాయాల్లి ఏంచేశా! సెయ్యి!
కందకుండా పేటికెల్లిపోయి- గడేనుకున్నావ్. కొడి
జూతెట్టేదాకా నాగోడు యిప్పించుకోనేను. ఎంచేత
అంచేతే మరి!

నా పావిరంగా గజ్జల గుర్తినాగ గంతులేత్రావే
గాని వంటమీన సెయ్యెట్టనిత్రావేటి! పట్టావులాగ
కొరకొర, నురనుర సూత్రావుగాని. సగుతా నడిరేత్తి

తపితే నాయూర్ది ఆవులిత్రా అవతలకెళ్ళిపోతావు
 వళ్ళు నొవ్వలంటావు, కళ్ళు మంటలంటావు, వల్లగా
 దంటావు. ఇంతకీ బేటికి రావన్నమాట! (రెండవ
 గులు లోపలకేశాడు.)

నాయూర్ది గవిరీ! నాను లోనికొచ్చానంటే పడే
 త్రాను మరి ఈ దండ. శేయ్ గవిరీ! ఈపూటన్నా
 కూసింతనవ్వే...కిలుక్కున నవ్వితే సాలు గవిరీ!
 కిలుక్కుమంటాది మణును. ఎంచేతంటే అందుచేతనే
 మరి. ఆంచేతంటే ఎంచేతంటానేటహే. ఎరిమొగనా
 నువ్వు సొప్పినట్టే పిప్పేసుకుంటాన్నేయే.

ఏటి? మనయ్యగోరికే ఓటయ్యమంటావా? అలా
 గనేమరి! ఓటేత్రానని మాటిద్దినా బేటికిరావు.
 వో ముద్దునోటికియ్యవు ఏటే నీ కులుకు? (బజారు
 వంక చూశాడు. జేయి అడ్డం పెట్టుకుంటూ.)

అయ్యబాబోయ్! దండాలండయ్య గోయా! దం
 డాలు. శేయ్ గవిరీ! అయ్యగారొచ్చేశారు. మంచ
 వెయ్యారేగిరీ కూతుంటారు. బేట్ నేదండి నాయూ

ల్లి మా ఆడదానికి మాలాపు సెడ్డసిగ్గండి. ఏటాడి అలా
గనేళాడు! దాంతల్లి సిగతరగా - దానెవ్వారంనాకన్నా
తమరికే బాగా ఎరికా ? ఎంచేతండి ?

వోహో ! అంచేతన్న మాట ! కాదంటండి మరి
లేదీం దగ్గర్నుండి తవకింద బతికేవోళ్ళం. తమ రిడి
చేసిన గుడ్డలుతికే వోళ్ళం. అంచేతనే గదండి నాను
గలిగింది. ఇంకా కిలుకేటి బాబో - కిలుకు. ముంచేళా రా
ఏటి కొంట ? ఏటే గవిరి ! కిలుకంటారేటి
కిలుకు ! ఆసి నీతల్లి సిగ్గొయ్యా ఏటే అలా కిలుక్కన
నగుతున్నావు ! అయ్యగోర్ని చూసేతలి ! ఆనందం
పొంగిందా ఏటి ? అంచేతేగదట - మనం ఆరికాళ్ళ
కింద బతుకుతుంది ! ఆసి నోయ్మానుకోయే పోనుకోలు
దానా !

అయ్యగోమా ! తవరొద్దీండి దాన్నడగ మంటా
రేటండి మరినూ ! అదొట్టి ఎరిబాగుల్దయితేను - నాను
మటుకు తవరు సెప్పించానికి కాదంటానా యేటి ?
వోటిమ్మంటారా ? గవిరా ! అయ్యగోరు నాదిమ్మంట
న్నారే. ఆరికేపిల్తానని ముందే సెప్పేళావా ?

ఆసి నీతల్లిసిగతరగా. వోమాట సెప్పనేలేదేలే ?
 ఎంచేతంటే అంచేతేనా ? అయితెసరే బాబుగోరూ!
 తవరేవీ అనుకోనంటే వోమాట ఇడుగుతాను.
 మూటెందుకు బాబు ? మాటియ్యండినాట. దీంతల్లి
 స్కిగొయ్యా- మాటితే మాదోనాటి కల్లా సాటుగా
 సారా కొట్టు కెళ్ళిపోద్దిగదండి మరి ! కరకట్టుగా నా
 ఓటు మీకే యిచ్చేతాను. ఆపెసరట్టు నాకు కదె
 య్యండ వబంటారు ? పెసిరెంటా ? అదేనం ? నోరు
 తిరిగి సావబంటేదు. ఆ పెసిరెంటు నాకొగ్గెయ్యండి.
 యీల్లేదందా రేటి బాబు. మావోళ్ళంతా నామీస
 ఆశలెట్టుకుని- ఆపురాపురుమంటుంటేను.

అయ్య బాబోయ్... అలాకుదర్దు మరి-ఆనక మొగ
 మాటా : డ్డం వొతై మా ఓళ్ళంతా నీ మొగమీద
 పూసేతారు. నా పూసె తరు గూడాను- అదేటి
 బాబో ! తివపాదాలకాడబతికే వోళ్ళం- బాకపోళ్ళం-
 మాకూ నీమూ, నెత్తుదూ పుండాము బాబు ! మాట
 మీస నిలబడే అరివాటు పున్నోళ్ళం దొరా ! మొగ
 వాటం అడమోకండి. నేతులెత్తి మొక్కుతానుమరి.

వతు గవీరీ ! అరికొటయ్యక పోతే నాతోకాపరం
 సెయ్యనే సెయ్యవా ? ఎంతెర ? అంచేతేనా ? వాసిని

తిల్లి సిగరగా ! ఎంతమాటన్నావే నాయ్లాన!మా
 పన్నీ తవరే జేసి పెడతారు బాబు ! నిజవేమరి !
 నావాళ్ళు వన్నేవంటారో ఎరికేనా మీకు ! ఆళ్ళదే
 వుంది ? పెడవులు- అరకాయసారా, అరపేటు కోడి
 కూర- ఆళ్ళమొకావ పడేత్తారా ! నోరెత్తవాణ్ణి
 కడి వెళ్ళి తోనేత్తారా !

అలాగయితే నల్ల దొరా, నాది తవరికే యిచ్చు
 కు బాను. నానువుచ్చుకునేదేటి బాబూ- యిద్దూరం
 గకపోతెను. అడగమంటే బోల్చిన్నివయాలున్నయ్
 మరి కరారేనంటారా ! అయితే యికేం- కాయం
 ఎంచేతనంటే అవతలిధిన అయ్యగోర్ని పెసిడె-టుకు
 జేత్రై అయిదేళ్ళదాకా అగపల్లెదట. అంచేత- అదే
 నంది- మరండి మా సిన్నత్త కొడిక్కి-ట తమ్ము
 దున్నాడండి - సదూకుని పట్టా వుచ్చుకున్నాడు
 గూడాను. అడిగో వుద్దోగం కూడాం ఎంతవుద్ది ?

అంతేనేటండి బాబూ ! పెవితె శాలావుక్కాయ్,
 మా ఈరసావి గాడు లేడండి ! అడిగో పెయేలు మడి
 నుందండి. దానిక సారాపాట యిప్పించాలి. ఎంత
 వుద్ది ? అంతేనేటండి ! మూరజక సంఘవోళ్ళు గుడ్డ

లుతకటానికి సెడ్డయిబ్బందడిపోతున్నాను. దిగుడుబాయి కాడ ఆరేనుకోడానికి సోటుకావాలి. ప్రెత్యేకంగా ఒక సెరువుసూడాల. ఎంతవుద్ది? ముందీయినయాలు తెల్పండి. వుజ్జోగాని కెంతవుద్ది? సారాపాటకెంతవుద్ది? సెరువు రావటానికెంతవుద్ది? ఆరేనుకునేసోటుకెంతవుద్ది? ఈటి సంగతి తెల్పండి మరి!

అయ్యబాబోయ్! అయిపోటం ఏటండి! బోల్డ్ ని విషయాలున్నయ్ మరి! తవడుఒప్పేనుకుంటేసరే మరి! తేపోతే అంతెమరి! సొంత యినయాలయితే అంతులేకండా వున్నయి దొరా!

మరండీ మా ఆడది లేదండీ! అజేనండి- గవిరి! దానిలో పెయేటుగాడున్నాడండి అదెవ్వడూయ్యాది గుమ్మంలో నుంచోని దీన్నిచూసి ఇకిలిత్రావుంటాడు. అది కాళ్ళు ఇరగగొట్టాలి ఎంతవుద్ది?

అంతేనా ఏటండి! మా గవిరిలో సిన్నయ్య వున్నాడండి- నా కొడుకు. ఆడునత్రే ఒక కుంటనేల నా పొలంలో కలిసిపోద్ది అన్నీ యమలోకం అంపాల- ఎంతవుద్ది?

నాయాల్లి దీంతల్లి సిగ్గొయ్య- మాగవిరిని పెద్దింటి
సిన్నబ్బాయి గోరు కన్ను గొట్టడంబదారా! అరి
రొండుకళ్ళూపీకెయ్యాల-ఎంతవుద్ది? ముందీటియబ్బా
రము తెల్పండిమరి! కాళ్ళిరగ్గొడికెంత? కళ్ళూపీకెత్తె
ఎంత? బాని సిన్నయ్యను యవలోకం అంపితె ఎంత!
ఈ మూటిసంగతి ముందుగా సెప్పుడి నురి!

అయ్యబాబోయ్! నేతానని సెవితేనాథంలేదండి
బాబో! సాలామంది సెప్పారు- మా కళ్ళుగచ్చారు.
అంచేత ముందుగా తవరు సెయ్యాల- నా ఓటు
మీ కెయ్యాల అదీ పాయింటు.

ఏటే గవీరీ? సిన్నబ్బాయి గోరు గొట్టింది ఒక్క
కన్ననా? మరయితే ఆ ప్రేయేటుగోడి సంగతేటి?
ఓసి నీ అల్లి సిగతరగా! నిన్నరేత్తిరి నువ్వెల్లింది
యాడకే మరి? ముప్పబుగోరింటికా? అరి మూడో
తమ్ముడు రమ్మన్నాడా? ఎందుకూ అని? పెళ్ళయి
నప్పట్నుంచి రమ్మూటున్నాడా? సావిట్టోకి రమ్మూటే
సిగసిసాతావేటే? సెప్పు- అంచేతెనా?

అయ్యబాబోయ్- ఆరూ ముంచేశాగా నాకొంప
ఏటయ్యగోరూ తవరనేది? వూళ్ళోకుర్చికారంతా

ముంచేశా రా నా కొంప ? మరీ మాట ముందుగా నాకు
సెబితే. ఆరిగుడ్డలన్నీ అట్టుకెళ్ళి నానూ ఆసెకు
వులో ముంజేద్దును గండా ? నాయాల్లి పొద్దునేదినప్ప
ట్నుంచీ వూరుమీన తిరిగి తిరిగి. పెళ్ళి టి కూడు తిన
మరిగి నా వూనేమర్చిపోయింది దొరా ! యెట్లాగండి
దీన్తో కాపరం సెయ్యటం ?

వటయ్యగోరూ ! ఇనువంటి పాడుపనికి తవయా
పాలుమా లారా ? ఇంచేతనే అందరికీ సెప్పి, ఓట్లునాకే
యించారా ? ఇదన్నమాట కిటుకు. అసలు కిటుకు
యిడా బాబు ? కులపోళ్ళంతా కూడబలుక్కుని నితే
శారని నిన్నటిదాకా మురిసిపోయాను బాబో. అసలే
యెవ్వారమే మురిసిపోయ్యాను.

వటే గారీ ! నా సిన్న తమ్ముడే యినువంటి
యెదవపనికి దించాడా ? “అవును మా వాడా ! నీ సిన్న
తమ్ముడే సిగు సూరిన పనికిదించాడు - నిలువునా
ముంచాడు” అని యింకా సెబుకున్నావా ! చీ ! సిగు
తేదంటే నీకు ?

ఒలేయ్ గారీ ! వద్దేనాకు. పెసరట్టూ వద్దు, పెసి
రెట్టూ వద్దు. నాకీ నె బరేనద్దు. నాకీ సెబక వేనద్దు

గవీరీ! నాకు పరువుకావాలి. మానం మరేదా
కావాలి. చీ! చీ! వచ్చు పూరోశ్చనేకుల్లో బెట్టి-
వోట్లుకొచ్చి-నా కాళ్ళమీస పడే తే ఆటినిపోగట్టు
కుని- గొప్పొన్నయిపోయ్యాను గందాని- సంకలు
కోట్టుకోటం నా కిట్టంలేదే.

నేయ్! కాలుతున్న యిస్త్రీపెట్ట కిందపడి కాలి
పోతున్న తెరిలను చొక్కాలా- కాలిపోతందే నా
మొణును. నీళ్ళుండ నిప్పుల్లా సిటసిట్లాడిపోతుందే నా
గుండె నెయి వళ్ళమ్ముకుంటే వచ్చిన పట్టు
సూత్రంతు సాకిరేవు బండకేసి వుతకానిసిత్తందే
గవీరీ!

టసి గవీరీ! యీ యధవబతుకు నాకు వద్దేదు.
ఈ మురికిబట్టిన ముండబతుకు- సాకిరేవుకు మాను
కెల్లి- వుడక బెట్టి- వుతికి సలవజేసుకుంటేనేగాని సల్ల
బడదే నా వచ్చు.

అమ్మా ... అమ్మా ... పెద్దరికం అంటే తెగ
మరిసిపోయ్యాను బాబు! నెంబరై పోగానే నానా
నాయకున్నయిపోతానని సజ్జంత ఆశబద్ధాకు దొరా!
గవీరీ నా బతుకునిండా మురిచివల్లింది. బీసింగు పాడ

రులో పడేసి- సెడామడా బాది బాగుచేనుకోపోలే
అది సిరిగిపోద్ది - బాబో యీ పెద్దరికాలూ, నుట్టరి
కాలూ నాకోద్దు. ఎల్లండీబాబు! ఎల్లిపోండి.

సెయ్! కిలాడిదానా! ఎల్లవే- నువ్వు ఎల్లిపోయే-
గమ్మున వుంచుకుంటే నన్నో గంగిరెద్దును చేసి-
అడించావు. ఇంకా నువ్విక్కడ వుంటే నిన్ను నాకి
రేవు బండకేసి పురికేత్తాను - పూరేత్తాను - ఎల్లు -
ఎల్లిపో - (అంటూ దండకెంపి చిందరవందరగా
పూలన్ని చిమ్మి రుసరుసలాడుతూ వెడతాడు.)



మొద్దబ్బాయ్!

[మొద్దబ్బాయ్ ... ముద్దుగా మాట్లాడతాడు -
మో... శ్మశానా నిక్కరు ... మోచేతులవరకు బస్సును --
ముందుకు దువ్విన కాపు ముక్కుకు సరిగా పెనవిమీద
జోరీగలా మినం - మెడలోకంట - చంకకు త్రాడుతో
ప్రేలాడేరిక - ? చేతిలో బలపం - చవకబారుచెప్పలు - ఈ
మొద్దబ్బాయ్కి... అలంకరణలు - కళ్ళునులుముకుంటూ...
మధ్య మధ్య వీడుస్తూ - వెనక్కితిరిగి చూసుకుంటూ -
వీధిలోకొచ్చాడు - పుల్లముక్కలో పెట్టి - పెద్దగా
తుమ్మాడు - చీడేశాడు.]

మొద్దబ్బాయ్: — అసలు నేను పోనేనోను - ఆ...
వళ్ళంతా చితిగ్గొడితే... ఎవరుపోతారేం? అహ... నేను పోను

పోనంటే పోను - [పసిపిల్లోడిలా - ఏడుపుగానుకుని ... చిందులు వేశాడు] పోనమ్మా ! మయ్యనిరానీ ... మాటలేల నిన్ను కొట్టిస్తాను - నడుము విరిగిందాకా కొట్టించక పోలే.. నాపేరు మొద్దబ్బాయ్ కాదు... అమ్మో! రెండో గళానులాకొచ్చి వడ్డాసుగందే : ఇంకా చదవకుండా బాగా చదవండి... పిచ్చిక్కోవద్దని... బుద్ధి బాబు పెచ్చాడుగా! అందుకని చదువు మానేస్తానే - ఆమాటే నానమాక -

అందరూ పెళ్ళిచేసుకుంటున్నాడు - నేనూ చేసుకుంటాను ఏం చేసుకుంటాను? మయ్య నిన్ను చేనుకోని... ఏం చేస్తానా డేం? అదే చేసుకుంటాను - ఓ... తెలుసుగా - పెళ్ళాం వుంటే... ఇతడుంచిదంట... నీళ్ళు తొడుద్దంట ... వక్కలేను ద్దంట - తమలవాళ్ళు లిచ్చుద్దంట... పాలిచ్చుద్దంట - అందుకని చేసుకుంటానే - పోనమ్మా! నాకసలుచదువు రాటమేలేదు - బళ్ళోకెల్లంగానే ... మాస్సారేమో... మొద్దబ్బాయ్ చచ్చాడంతాడు - పిల్లలేవో... మొద్దబ్బాయ్ వచ్చాడు... మొద్దబ్బాయ్ వచ్చాడని... నాచుట్టూ గంతులేస్తారు - శాశేమో.. బోలెంత సిగ్గేనంది - అందుకని... మానుకుంటాను -

మయ్య సెప్పలేదెట్టా? అంతా బప్పేశాడు కూడా - రెండో గళాను అయిపోగానే... నిన్ను చేనుకున్నాడంటగా - పెళ్ళయిన మూన్నెళ్ళకే... నేను పుట్టానంట - ముందు ముందుగా... తొందరపడి పుట్టినందుకేగా... మొద్దబ్బాయ్ అని పేరుపెట్టింది? మయ్య బప్పేశాడు -

పోమ్మా...నియ్యన్నీ అబద్దాలు - నేనూ యివ్వడు...
రెండోగళానులో వడ్డాను - మూడోగళానులో వడాలంటే ..
మూడేళ్ళు పట్టుదంటే - మొన్న కరణంగోరబ్బయ్ చెప్పాడు
కరణంగోరబ్బయ్యకి నాయాడేగా ? పెళ్ళికూడా చేసుకు
న్నాడు - ఐదునెల్లయింది - పెళ్ళాం నీళ్ళకూడా పోనుకుం
దంట - ఆర్కెల్లు - ఆం - నేనుకూడా చేసుకుంటే...ఆర్కెల్లు
కడుపుతో వుండేది బెళ్ళాం - అదేనమ్మా నీతో వచ్చినచి...
లేసినదగ్గట్టుంచి - బళ్ళోనే వుండమంతావ్ - బళ్ళోకెల్లే
నేమో...మూసానుగోరమ్మాయి వూరుకోను - పెద్దమ్మయ్
లేదూ...గీత...భలేబావుంటది - భలే అంటే...భలేనే -
ఎంతబావుంటదోమరి - బొమ్మలా గుంటది.

రెండు బళ్ళేనుకుంటది - నేలమీద యాలాడేలంగాలు
తోడుకుంటది - ఇంత బొట్టు పెట్టుకుంటది - ఇళ్ళంతా పోడ
రానుకుంటది - కిళ్ళియేనుకుంటది జాకెట్టు బియ్యం పెట్టించు
కుంటది - అమ్మో...గుండీలు ఎవక పెట్టించుకుంటదే - ఎంత
బావుంటదో - అపిల్లె వడూ ఎనకే పెట్టించుకుంటదే తే...
గుండీలు ? చదూకన్న ఆడపిల్లలంతా ... ఎనకే పెట్టించుకుం
తారా ? మరి నువ్వు చమాకున్నావు నా ! ఎనక పెట్టించుకో
టం లేదేం ? గుండీలు - అమ్మో అమ్మో ... ఈసారి
చొక్కాకట్టించేతవ్వడు...కాక్కూడా ఎనకే పెట్టించదే
గుండీలు - చదూకంత న్నానుగందమ్మా...నేనుగూడ - ఏం
దమ్మా నవ్వుతావ్ ? ఇవ్వడు నేను కూడా పెద్దయ్యానుగా -
చూడు...ఎంతయెత్తు - ఎంతలావు - ఎంత బావున్నానో.

అమ్మాయ్ ... మొన్న మాస్సాగుగోరమ్మాయిని...
 మూలనకూగో బెట్టార్ - పెద్దమడినయ్యిందంటగా? మరి నేనూ...
 పెద్దమడిసి నయ్యానుగా... కూచో పెట్టరేందమ్మా మూలన -
 నావల్ల కాదే... మూడోగళాసులో వట్టానికి - యల్ల నే యల్లను
 అఁ—

మయ్యకి చదివే... నాకేంభయ్యంలేదు - నేనూ
 మయ్యకు చదువు - ఏం చదువుతానో... చదువు - నీకేం
 దుకు చదువుతాను? మయ్యకే చదువుతాను - చూరే... మరి...
 “అయ్యా అయ్యా! మాస్సాగుగోరు... రోజూ మనింటికో న
 స్కారే” అని — “నేను గడపదాటకముందే అమ్మ గడప
 కుంటాదే” అని చదువుతా - అద్దు చదివే - అయిపో ది బెట్టా?
 జేబులోవుంది ఒక్కటేగా? బళ్ళో కెల్లగానే ... అ కోవో...
 మాస్సాగుగోరమ్మాయి - జేబులో చదువు పెట్టి... గట్టి గాట్టు
 కుంటది - ఇయ్యనుపో... అంటే... నలిపినలిపి... పేదంటిని...
 లాక్కంటది-

మయ్యకు చప్పనుగానీ... రోజూ నయ్యేస్తావామరి?
 ఇంత ముట్టిస్తావ్... ముద్దకలవదు - పెరుగెయ్యి అంటే ...
 మాస్సాగుగోరికి పంపానంతావ్! నయ్య అడిగితే... మాస్సాగు
 గోరికేళానంతావ్! పాలూ - పెరుగూ - నయ్య ... అన్ని
 మాస్సాగుగోరికే పొస్తన్నావుగదా! అయిన నీకేమిస్తావ్?

అయ్యన్నీ...మయ్యే అడగలేదా? మరి నాకెందుకు? అడగనే
అడగను - అమ్మతోడు - అడిగితే...నోటిమీదకొట్టు...ఆం.

అమ్మాయ్ ... నోజూ నిన్నడుగుదామనుకుంటానే -
మరీ...మరీ...నేను బడికెళ్ళగానే...మాస్సారుగోరు మనింటి
కొస్తాడెందుకే? ప్రేయేటురా! అయితే... నువ్వుకూడా
చదూకుంతన్నావన్న మా... బాగా - అమ్మాయ్ ... మంచి
తెలివే - ఎంతమంది మాస్సారుదగ్గర చదూకున్నా? నన్న
ప్పట్నుంచీ యిదేపనానీకు? అబ్బో...నీదిచాలా పెద్దదే ...
చదువు - ప్రేయేటు అంటే... గడచుకోటం అన్నమాట -
గడచుకుంటే ... చదువు పూరాగా వచ్చుదా? అయితే
యింకేం...నేనూ బడికిపోయ్యి...మాస్సారుగోరమ్మాయ్ ని
యింటోకి పిలిచి - గడిస్తాను - దబ్బునొచ్చుదే చదువు -
అప్పుడు పెళ్ళిచేసుకోవచ్చు - ఏమ్మా! అంతేకా?

భలేభలే...భలే...మా అమ్మ భలేమందిది. [వసి
పిల్లాడిలా...చేతులతో తాళాలువేస్తూ - గంతులువేళాడు]
ఏమ్మా బలితే? మాస్సారుగోరిదగ్గర...నువ్వు...ప్రేయేటు
కప్పించుకోటం...మయ్యే కింతమటుకు తెలివదా? తెలిస్తే
యేం? కొడతాదా? మయ్యే నిన్ను కొట్టటం... యింతవరకు
మాళ్ళేదు నేను - కొట్టలేకనేగా...యింటిపట్టున వుండకుండా
తిరుగుతుంది? అమ్మాయ్... మరిసిపొయ్యానే ... మొన్న
మధ్య పండగనాడు...కొట్టాడుగండే...ఎప్పుడంతే ... నంబ

రాత్రిపండుగనాడు...నువు తలనిండా పూలు పెట్టుకోలా!
అప్పుడు - మద్దెరే తిరస్వడు...మంచం క్రియమంటే...మరిగ
వొచ్చింది - తలుపు సందులోంచి చూశా...మయ్య కొడత
న్నాడు - నువ్వేంపేద్దగా ఏడ్వలేదులే...మూలుగుతున్నావ్
ఏడవకుండా కొడతాడే అయ్యో? నువ్వంటే భలేమిది.

చెప్పనేమరి - చెప్పనంటే చెప్పను - ఇయ్యాలొక్క
నాటికే...రేపట్నుంది...బళ్ళోకెల్లనూ - పెళ్ళీ చేసుకుంటాను
అ...[అంటూ బద్దకంగా...రోడ్డుమీద కొంతదూరం నడి
చాడు] మమ్మభలే తెలివైందే - ప్రేయేటు చెప్పించుకుం
తంది - పదివైసలా : ఇయ్యో...ఎనుకొనుకుంటాను ...
చీకే...భలే బావుంటది - వందమ్మా...మాస్సాగును రమ్మ
నేదా? బే...రమ్మంతాను...[మళ్ళీ శాలుగడుగులు వేశాడు.
అగాడు] అయినీడకొస్తే...అడనేనేంజేనేదే? ప్రేయేటు చెడి
పోద్దా నేనుంటే? అమ్మా...మరి...చమాసరిగా...రాపోతే
మాస్సాగుగోరు నిన్నుకొడతాడా? ఈ పుమీదా? పిర
మీదా? ఏదీ...రంటిమధ్యా కొడతాడా? బుగ్గలు పిండు
తాడేందుకే పిల్లల్ని? అట్టన కొట్టగూడదా? పెదాలు
కొరుకుతాడు...అధవనచ్చినాడు - నేనెత్తినా...గంట
కొటేది? (అంటూ బయటగా అక్కడనుండి...కదిలి కొంత
దూరం నడిచాడు - నివ్రముడై నిలబడిపోయాడు.)

సమస్సారం మాస్సారా! రోజూ...లేవంగానే వస్త

న్నానుగా మాస్సారూ! అమ్మాయ్... మాస్సారు కొడత
 న్నారే - (పెద్దగా ఆరిచి...చిందులు వేశాడు - చేతులు కట్టు
 కునీ) అమ్మ మిమ్మల్ని రమ్మంది మాస్సారూ! నాకు చెప్ప
 లేదుగా? మాస్సారూ! మాస్సారూ...(అంటూ... ఒకటి-
 తర్వాత... రెండు... మళ్ళీ నాలుగు వేళ్ళు ఎత్తి చూపాడు)
 వద్దంటారేంది మాస్సారూ! బళ్ళోకి రాటానికి యానుండను
 కోండి-మరి...వాటికీవుండదా? ఓ...అవ్వు చెబుతానుకూడా-
 "రకితిలేని ఆట...రాత్రి నిద్దరనేటు - భకితిలేని పూడ ప్రి
 నేటు- నీతిలేని చదువు...జీతాలచేటురా...ఎలితి సుగుణజారి
 తెలుగుమాలా- మాలకాదురా - బాల...ఆరే అగమాకరా
 మొద్దూ! ఓరి నిన్ను తగలెయ్యా! ఏంటి మాస్సారూ!
 మీరసమన్నట్టే అంతన్నానుగా? నాకొచ్చు మాస్సారూ...
 బోల్దన్ని పాటలు...పాడమంతారా? భలేబాగా పాడతానని
 మమ్మి రోజూ పాడించుకుంటది- అమ్మే మాస్సారూ నేర్పింది!

"ఆరేనుకోబోయి... పారేనుకున్నాను ... ఆరే ...
 కొకెత్తుకెల్లింది కొండగారి" [పాటవడునలో అన్నాడు.]
 ఇంకోటా! సిరికకొట్టుకు కొడితె...సిన్నదానా! పరికమూరి
 పోతావే...పడునుదానా!" చూడండి మాస్సారూ! ఏళ్ళంతా
 నవ్వుతున్నారు? మంచిపాటా! "ఎత్తమంటావా? నువ్వెత్తు
 కుంతావా" ఇది కూడా మమ్మేనేర్పింది మాస్సారూ! నువ్విది
 శతకంలో పడ్డేమూ! శ్రీరాముడు దయచేసెను... తారోడ్డుమీన

సకలదనులు తారాదంగా... పొండి మాస్సారా ... నవ్వు
తన్నార - [పెద్దగా అవులిస్తూ చిటికెలు వేశాడు.]

మమ్మ చెప్పింది మాస్సారా! ప్రేయేటు చెబుతున్నా
రంతగా మమ్మకి? గడేనుకుంటే ... భతేతొందరగా వచ్చు
ద్దంటగా చదువు? ఇదీ అమ్మ చెప్పింది? తొందరగా
యిల్లండి మరి - ఆడుకోమంతారా? ఓల్ రైటు... బేముగ్గా
ఆడుకుంటాం - తొక్కుదుబిళ్ళాట ఆడుకుంటాం - వుల్లాట
ఆడుకుంటాం - ఎంతనేవయినా ఆడుకుంటాం మాస్సారా!
ఇంటికొస్తే... అమ్మతన్నుద్ది - ఇక్కడే భతేబావుంటది -
ప్రేయేన్న మాస్సారాను... నిశితంగా చూస్తూ నిలబడిపోయాడు...
వెనక్కి తిరిగేసరికి - పాకిట్లో పెద్దమ్మాయ్ కనపడింది...
అత్రంగా... ఆమెవేపు రెండగులు వేశాడు.]

మాస్సారు పోయ్యారుగా! రామరి... ఆడుకుందాం -
ఇయ్యాలగూడా... నీకోసం లడ్డుతెచ్చాను. చూడు... ఎంతలా
వుందో! [జేబులో చేయిపెట్టి చూపాడు] అమ్మా... చెయ్యి
పెట్టనిస్తానూ? నవ్వు చెయ్యిపెడితే - వూపి గాడదు - నలిచే
స్తావుగా? ఛీ! పాడు... లాగంతా చెడిపోద్దమ్మాయ్ - తిసి
పెడతానుండు - జేబులో చేయిపెట్టాడు బలవంతంగా] పెద్ద
పెద్ద జేబులు పెట్టమంటే చిన్న చిన్న జేబులు పెట్టాడు
మిషనోడు రెయ్యివట్టి చావడమ్మాయ్ -

తీసి నీచేతిలో పెడతాను... తర్వాత నోట్లో పెట్టుకో...
యేం? ... అదేనమ్మా... నీతో తంట - సరేపట్టు. రెయ్యి పెట్టు
మొత్తం నువ్వే తీసుకో - అసలు నేను రోజూ లడ్డు తెచ్చేది,
నీకు పెట్టటానికేగా? తీసుకోమరి ... బుద్ధమ్మాయి చాలా
మంచిది - కళ్ళు మూసుకుంటాను... నలవకుండా తీసుకో...
యేం... (అంటూ కళ్ళు మూసుకుని నిల్చున్నాడు) దొరికిందా?
దొరికిందా? చీలిక చిక్కిందా? పట్టుకున్నావా? అబ్బ...
రెయ్యి తియ్యి - (మిలికలు తిరిగాడు) ఎందమ్మా నలిచేశావ్!
చూడు... జేబు రుడిపోయింది - నీ రెయ్యి పెద్దది - నా జేబు
చిన్నది - బావంతంగా లోపలకు నెడితే... చిలిపోయింది.
మమ్మరిన్నది - [మలుపుకున్నాడు జేబు]

పెద్దమ్మాయ్! రోజూ ఎనక పెట్టించుకునేదానివిగా
ఎనక పెట్ట నన్నాడా మిషనోడు? అదేనమ్మా గుండీ...
ఛీ! పాడు... ఇదేం కావుండలా! మోటు... పెద్దమ్మాయ్..
పెద్దమ్మాయ్... జిలబుడత దిగానీ... గీరవూ? [వీపు తిప్పాడు]
అబ్బ - సమ్మగావుండమ్మాయ్ ... నువ్వు గీరతంటే -
[మామూలుగా యెడురు బొదురుగా నిల్చున్నాడు] చదువు
తొందరగా రావాలంటే... ఏం తెయ్యాలి పెద్దమ్మాయ్?
నీకూ తెలివదూ? తెలుసుకో... బడాయి - అంతా అబద్ధం -
మమ్మా రప్పండిగా? ఓరీ... మరి... ఇటురా... మరే... ఛీనో

సిగ్గేనుంది ఇంట్లోకి... గడనుకుంటే... గబగబావచ్చే
నుద్దంటా... ఆ... చెప్పేశాను... చెప్పేశాను... (అంతా
ఎగిరాడు కానవు)

నాకు చివరే ఏమి? మాస్సారుకు చెబుతానా?
[ఇలికిచాడు... ఎవరికీ వినిపించకుండా] మాస్సారు గూడా...
గడసి... ప్రేయేటు చెబుతున్నాడుగా? ఎవరికేటి పెద్దమ్మయ్య?
మమ్మకే... (ఆమె రగబడి నవ్వింది కాబోలు - దిగాలుపోయి...
దిక్కులు చూస్తున్నాడు] ఏంబమ్మ నవ్వుతున్నావే! ఛీహ్..
నీకేదీ కప్పగూడదు - (నెళ్ళబోయాడు... మళ్ళీ తన... న
తిరిగాడు] లేకపోతే ఏమిటమ్మా! ఎగతాళి చేస్తున్నావు?
మాస్సారు... ప్రేయేటుకు యల్లన్నాడు గూడా... గడనుకుని
నేనుకునేది... చూపురాదా? ఆబ్బ... మాలావు తెలిసి
నట్టు - మాస్సారు... ప్రతిరోజూ... మాయింటిలోస్తాడు...
తలుపు మూస్తాడు... మమ్మచు... లోనికి పిలుస్తాడు... గడను
కుని... మొదలుపెడతారు... ప్రేయేటు - ఇంట్లోగానే...
తలుపు తెరుస్తాడు - ఏంబమ్మ అంతసిగ్గు? అబ్బామోస్తే...
వర్షంపరం పుట్టుది - ఆ దిక్కులగిలి పెట్టినట్టేవుంటది
పెద్దమ్మయ్య - ఎందుకని? ఛీ! హ్... నాడుపిల్ల - ఆమోట
లంటే నాకు... భ కేసిగు -

ఆబ్బ... ఎన్నిసార్లు చెప్పారే? అర్థమే కాదు. మొద్దు...
మరే... "అమ్మా అమ్మా! తొందరగా పెళ్ళిచేసుకోవా

లంటే...వంజేయ్యలే అన్నా - తొందరగా చదవరా
బుజ్జీ - అంది తొందరగా చదవరావాలంటే...వంజేయ్యలే
అన్నా - గడేనుకుని చదవరా మొదల అంది - "గడేను
కుని చదవకుంటే... ఒక్కటి ఎక్కిపోతావుండను...
సన్ను చూపై నా నేరునుకొరా చిన్ననాన్నా" అంది పెద్ద
మ్మాయ్...అందుకని...మనంకూడా...లోపలకెళ్ళి...గడేను
కుందామా? మాక్కను తంతాగా? మమ్మ మమ్మను
తంతం లేదుగామ్మా? నీదంతా బూటకం ఎంతలాగా చదవ
కుంకిన్నారో లోపల - మాపిటలదాకా బేటికీరారు -
ప్రియేటు చెప్పటం...నీకు తెలవనే తెలవదు...రేవుంటుంది
వంకాయల మాస్సానుగోరి...చిన్నమ్మలుకాడి కెల్తానమ్మా
భలే బాగు చెప్పడంట -

వంటి పెద్దమ్మాయ్? అది చదవ కాదా? మరేంటి?
సరసమా? అదేంటమ్మా - కొత్తమాట - సరసం ... అవి
నువ్వంతంటే...నాకు సలిసలిగా వుండమ్మాయ్ - ఓగుబోవ్ ,
నీకు కానా యివ్వారాలు తెలుసే...సలికాచుకోటమా? మంటేను
కుంటారా? మరి సలెక్టా కాచుకుంటాడు? గుండెల్లోమంటలు
మందుతాయ్ - అందుకని...ఒకరినీ ఒకరు కప్పకుంటారా?
భలే బావుంటే - మరేమరే... పెద్దమ్మాయ్...ఇంకోఁడ్డుతెచ్చి
పెడతాగానీ...మనమా కప్పకుందామా? కప్పకోటం అంటే.
ప్రిమించుకోవమా! [వంతగా...వికారంగా నవ్వాడు...

మొదమొద చేతులు బెట్టుకుని... ఆమొదమొద ఎగబడినట్లు
ముందుకు పోయాడు - కాళ్ళు మెలనుకున్నాడు... దాదాపు
మెలికలు తిరిగాడు]

పెద్దమ్మాయ్... ప్రేమించుకోటం. అంటే... నాకూ
నేర్పవూ? తెలివదుగా! అసలు నేనింతవరకు ... ఎవరినీ
ప్రేమించలేదుగా ... అమ్మతోడు... నాకు తెలిసివుంటే ...
ముందునిన్నే ప్రేమించి పడనేకాణ్ణి అం - ఓంమ్మా :.
శానాకతుందే ... ఒకర్నొకరు. . యిదిచేస కోటమా! భలే
బావుంటది పెద్దమ్మాయ్ - నాకన్నా ... నీకు బోల్దొన్నీ ప్రేవలు
తెలుసే - ఎందుకు తెలవదేం? ప్రేమించు కోటం తెలుసా?
కన్నకోటం తెలుసా? సరికాచుకోటం తెలుసా? ఇదిచేసు
కోటం తెలుసా? అన్నీ తెలుసు - ఒక్కటన్నా నాకు తెలవదు
పెద్దమ్మాయి... మొద్దబ్బాయిని—

పెద్దమ్మాయి పెద్దమ్మాయి! మమ్మాయి అట్లావుందా?
అబ్బ! ... ఇదిలే ఏమ్మా? నేనే, ఇస్తానూ? కన్నకుం
డాంటే ... నవ్వొక్కకోలేదుగా? మమ్మయ్యాడ
కెల్లిందో చెప్పవూ? అవునవును. వూరికెల్లించిగా... నాకు
భలే మతిమరుపు - ఏదీ గ్యాపకం వుండదు — మట్టిబుర్ర-
మమ్మ లేచిపోయ్యిందంటగా? మయ్యలేవు కల్లాడా?

మరి ... నువ్వు నన్ను లేపుకపోతే ... ఎంత బావుంటుంది ...
(నాలుక కొడుక్కుని చెంబలు వేసుకున్నాడు.) అబ్బు !...
తప్పేందమ్మా ! తప్పయితే మయ్యమమ్మను తీసుకోతా
లేటి ! అదే పెద్దమ్మాయి - మాస్సాగుగోరు మమ్మకి -
మయ్యమమ్మకూ - నేను ... నీకు .. అతుక్కుపోతే
ప్రేమేటగా పెద్దమ్మాయి !

లేచిపోటం తప్పేకాదు - నాకు తెలవదామేంటి !
ఓల్ రైటుగా తెలుసు - మా పెద్దమ్మ కొడుకు లేడూ...
ఎంత బావుంటుంది ... మా మేనల్త కూతురు లేదూ ...
మేనక ... దాన్ని ... లేపుకపోయాడుగా ? వాళ్ళంతా
బాగా చదూకున్న వాళ్ళా ? ఎవరన్నారమ్మా ? ఏం కాదు
... మా వోడికి మూడు - ఆ పిల్లకి రెండే గళానులు -
నాకూ బాగా తెలుసు - మూడో గళానులో పడాలంటే ...
ముదిరిపోతానని... బుజ్జిగాడు చెప్పాడుగా ? నియ్యరెండూ
నాయి మూడూ... ఏదవటం లేదేట్టా ? సరిక్లా సరిపోతాయి
గూడా - రామ్మా ! కప్పకుండాం (అంటూ ఆత్రంగా
ఆమెను కప్పకునే ప్రయత్నం చేశాడు - ఆమె తప్పకుండా ...
అక్కడే గుంజేదో వుంటే ... దాన్ని కట్టు మూసుకుని ...
బాటనుచున్నాడు - కిలకిలా ఆమె నవ్వుతుంటే ... కట్టు
తెరిగి ... అప్పటికి గ్రహించాడు పండ్లికి)

పెద్దమ్మాయి .. గుంజ ఎంత బావుందో — కళ్ళు
 కున్నానుగా ? పోమ్మా ! నువ్వు చిక్కటంలేదు ... నేను
 యింటికి పోయ్యి ... పార్వతిని పిలిచి ఆడుకుంటాను. రోజూ
 ఆడుకోటం లేదెట్టా ... పార్వతయితే .. రేత్తిరి మా
 యింటోనే వడుకుంతది - వాళ్ళింట్లో మంచం ఖాళీ లేదని..
 మా యింటోనే పడుకుంటంది - శానాళ్ళ నుంచి పెద్దమ్మాయి
 - బసెయి పార్వతి ! కింక పడుకోమోక ... పడుములునొప్పి
 వునరాని - మొద్దబ్బాయి ఒక్కడే వడుకుంతన్నాడు -
 వాడి దగ్గరే పడుకో" అని మమ్మే చెప్పింది - అందుకని ..
 చిన్న మంచమ్మక - పార్వతి ... నేనూ - వడుకుంతున్నాం
 — అబ్బో .. నియ్యంతే వుంటది పెద్దమ్మాయి- నేనో..
 అటు తిరిగి వడుకుంటాను .. పార్వతేనో ... ఇటు తిరిగి వడు
 కుంతది - అబ్బి ... కాదమ్మా... నేనో ... ఇటు —
 పార్వతేనో అటు (చేతులతో అభినయించాయిడు - కుదర
 లేదు... చెప్పవలసింది),

కుదరటంలేదు పెద్దమ్మాయి ! ఇటూ - అటూ...
 కాదు కాదు... అటూ అటూ — అట్టాకాదు పెద్దమ్మాయి
 నువ్వు యిటు తి.గు — నేను అటు తిరుగుతా - అప్పుడు

కుదురుద్ది - (అంటూ ఎదురుగా వెళ్ళి ... కడుపు ఆనిచాకు
అమెకు) ఆఁ కుదిరింది - కుదిరింది. పెద్దమ్మాయి ...
యిట్టనే — కరునుగోని పడుకుంటాం - భలే బావుంటుంది -
కర్వుగోటం అంటే - యిదేనా? అట్టా సెవ్వు — పాఠ్యతికి
యినక పెట్టించుకునే అలవాటు లేదుగామ్మా గుండీలు!
అందుకని ... నువ్వంటే ... ఎంతయిదో — మాపిలేల
గమ్మంతావా? ఎందుకా? సెలిగాచుగోటానికా? ఓ.
ఎగిరి గంటేసి వచ్చేస్తాను ఆఁ - మరి మా స్నానగోలో —
పూరికి పోతారా? ఎవ్వడొస్తాడా? అట్టయితే ... నవ్వు
క్కదానివేగా యింటో? భలే భలే నీకు భయ్యం అయ్యింది...
మాస్నాన సన్నే పుచ్చుతాడు - ఏమ్మా నన్నుంచుకుంటున్నా?

మరే.. పెద్దమ్మాయి! మునుపు మాస్నాన తిరుతి
ఎల్లినే - అప్పుడు చేచుగోలా! అది చేసుకుందామా? అదంటే.
యిదమ్మా! అంతా తెలివనట్టు? ఇది అదేనా ఇది అదేనా?
[ఏమిటో తెలిసినట్టు... చింతగా - విచిత్రంగా నవ్వాడు]
మాస్నానగోరు పూరికి పోతున్నాడుగా? పెద్దాళ్ళమయితే...
అదేచేచుగోలూడ కాదుంటే నీదంతాయిది - నన్ను చూస్తే
నీగ్గేనందా? నాకూ... నీగ్గేయిరి -

పార్వతిగూడా... యిట్టనే అది పెద్దమ్మాయ్... నన్ను
 చూడగానే... సిగ్గుముండుకొస్తుందంట - నీకూ అంతేనా
 మరి? అయితే యింకేం? భలే ఛాన్స్ కదిరింది... ఈ బెబ్బిలో
 పెళ్ళికయిపోతదిగూడ - ఇంటికెళ్ళి... నూనెబా గారాను కని..
 మాపిటెల వచ్చేస్తాను - అప్పుడు తేను ఏందాం - మరిపో
 య్యోస్తా - ఈ పలక - బలపం... కూరపడేసి... ముచ్చటపం
 కెతేదూ... చుడత బెట్టి... టంగి కట్టుకోనివస్తా.. అబ్బిపోమ్మా
 ఈలావు బిర్రుగావుంటేను - వస్తాను - [అంటూ... పలక -
 బలపం... కలికితీసుకుని... కొంతదూరంవడిచాడు... అక్కడ
 అగిపోయాడు... బలపం విసిరి... తలుపుతీసి కొట్టాడు... పలక
 గూడా... విసిరేశాడు అమ్మాయ్! ఓసమ్మా! తలుపురియ్యే
 అకలే వుంది - పలక! పగిలిపోయింది - (స్థాయిపెంచి వస్తాను)
 ఓసినీయమ్మ... మళ్ళీ తలుపునుకుక్కావేంటే ... ప్రెయేటు
 కాలేదా! తలుపురియ్యే... అకలే వుంది -

అబ్బ... ఇంకెంతసేపమ్మా! పొద్దుట్నుంది ఏంజేస్తా
 న్నాను? పనికాబోయినా? కనిలో వుంటే... తలుపురియ్య
 గూడదా యేంటి? కడుపుచుండిపోతుంటేను - నాకూ పని
 వుండమ్మా! మాస్సారుగోరి యింటికాడ... దబ్బుక రమ్మని
 కెప్పింది... పెద్దమ్మాయ్... ప్రెయేటు చెప్పద్దంట - నీకు

మా స్నానగోరు చెప్పేటంతనాయేంటి? అదే చెప్పద్దంట -
ఇయ్యారే మొదలు - ఇంకా పెట్టలేదే - మా పితుల మొదలు
పెడతా - బేటికేరాదేంటి యెంతసేపున్నా - (అంటూ
తలుపు నందల్లోంచి తొంగిచూశాడు)

అబ్బో... మా స్నానగోరు ఇంకా యీడేవున్నాడే -
ప్రేయేటు చెప్పించుకునేది... మంచయ్యాదా? మరి ... పెద్ద
మ్మాయి చెప్పడే? భలేచావుండే - సలిగావుంటే... కప్పు
కున్నారా? ఓసేయ్ అమ్మా! నీక్కుడా సలేనా? మా స్నాన
గోరి అమ్మాయ్ క్కుడే సలేనంట-నన్నురమ్మంది మా పితుల-
నమస్కారం మా స్నానూ! పాపం... సెమటవట్టిందే! మంచం
పెరట్టో యేసుకుంటే - చల్లగా తీసుద్ది మా స్నానూ! మమ్మ
కేం తెలవదు -

మా స్నానూ! ఇయ్యాలమీద వూరికెల్లన్నారంతగా!
పెద్దమ్మాయ్ చెప్పింది - రమ్మంది మా స్నానూ! ప్రేయేటు
నూడా చెబుతానంది - మీరు మమ్మకి చెప్పబంటా! అట్టా
చెబుతానని... ఒట్టేసుకుంది - మీ అమ్మాయ్... తొందరగా

ఎల్లండి మా స్సాహా పూరికి - వలకబలపం వద్దటగా ...
ప్రేయేటకి - ఆందుకని వగలగొట్టేశాను -

మరి...మమ్మకి కలకేడి ? ఎప్పుడో పగిలిపోయిందా !
మొన్న పెద్దమ్మాయి వలకగూడా పగిలిపోయిందిమాస్సాహా !
ఏంటిమాస్సాహా ! మమ్మను గూడా తినుకుపోతారా మరి
నేనో - పెద్దమ్మాయికాడేనా సరేలే... నాలుగు రోజుం
డాకా రామోకండి - వస్తే నామీద ఒట్టే - ఏదీ...చేతిలో
బెయ్యెయ్యండి - అమ్మోయ్ ! మాస్సాహా ఇది మంచివారే!
నిన్నుకూడా తేవులపోతన్నారు -

అమ్మోయ్ ! నువ్వొచ్చేసరికి... పెద్దమ్మాయి నేనూ
అది చేసుకుంటామే - ఇప్పుడు మీరిద్దరూ చేసుకోలా... అరి -
ఏంమాస్సాహా అ...తలూపారు...తలూపారు...మమ్మవుట్ట
నువ్వునాతిముండ - చూడండి మాస్సాహా ... అమ్మోట్టి
బోతండి - అమ్మోయ్...నుయ్యరాగానే బబులాగా! మరి...
తేపోతే...తూకి బెయ్యెత్తితే... బెప్పనా యేంటి ఏం పో...
పార్వతి బావుండదు ... పెద్దమ్మాయైతే బావుంటది -
అమ్మోయ్! బన్నుదాకా నేనూవస్తానే - సంచి మోసుకొస్తాగా
మాస్సాహా మోస్తారే సంచులు. అర్థరూపాయిస్తే ...

నాలుగుదీక్షలు - ఒకలద్దు - కొనుక్కుంటాను. పెద్దమ్మాయికి
 లద్దు పెట్టాలమ్మా! పెట్టకపోతే వూరుకోదు ... కొనుక్కుం
 తానే - ఓ... మమ్మభలేది - మమ్మభలేది - [వసివాడిలా
 గంతులు వేళాడు] ఒరయ్ బుజ్జీ! మమ్మలేచిపోతంది.
 మాస్సారు గోంట్ వూరి... లేచిపోతందిరా - మనకి బడే
 వుండదు... శలవులే - ఏం మాస్సారు! శలవుదూ'

894-8132

ఇకనుంచి మనం ఆడుకోవచ్చు... పాడుకోవచ్చు -
 రికాంగా తిరగొచ్చు - మళ్ళీ యిప్పుడు వారు ... మాస్సారు
 గోరు - వచ్చేదాకా... పెద్దమ్మాయికి లద్దు పెట్టదీనేన -
 తొడుపుండదీనేన - ఇద్దరం ఒక్క మంచం మీదే పడుకుంటాం
 గూడ... మాస్సార్ని అడుగు - ఏం మాస్సారూ! మీ
 అమ్మాయి నేనూ... ఒక్కరు చంమ్మిదేగా చమాకునేది!

ACCNO. 9479

అమ్మాయి! మాస్సారు పోతున్నారే - నేనేవచ్చాను?
 ఏరాబుజ్జీ! ఏవచ్చాను చెప్ప - నేనేమీ అస్తేదే అమ్మా..
 నీతోడు - ఆయనే ముఖం ముకుచుకుని ఎల్లాడు - అబ్బ...
 అమ్మాయి... కొట్టమాశే... అమ్మాయి... కొట్టమాశే ...
 అమ్మాయి... నీకుదణ్ణం బెళతానే - మాస్సారును నేనేమీ
 అస్తేదమ్మా! కొట్టకు శే... చంపపగిలిపోయింది - మయ్యని

రానీ ... నట్టి బావడేసి... కొట్టిస్తారు - నడుములు విరిగి
 దాకా కొట్టిస్తారు - పుత్రపున్నెనికే ... పట్టురానిదాకా
 కొట్టావం మమ్మా! నెత్తురు... ఆమ్మాయ్... నెత్తుర్ - ముక్కు
 పగిలింది - నెత్తురు... నెత్తురు... నెత్తురు... [అని పసిపిల్లాడు...
 ఎవరో కొడితే... ఏడ్చినట్లు... తెరలు తెరలుగా ఏడ్చాడు...
 కళ్ళు చేత్ర నులుముకుంటూ... రోడ్డుమీద నడిచి వెళ్ళాడు -
 విషాదనగీతం విచ్చిస్తుండగా - తెరమర్మితంగా జారిపడింది]